

Arviointikertomus 2022

Sisällys

Tiivistelmä.....	2
Tarkastuslautakunnan arviointitehtävän toteuttaminen.....	5
Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminta.....	5
Tarkastuslautakunnan kokoonpano.....	7
Arviointikertomus 2022.....	7
Arviointikertomuskilpailun voitto Hyvinkäälle vuonna 2022.....	8
Tilintarkastus.....	10
Vuoden 2022 sitovien tavoitteiden toteutuminen.....	11
Yhteenveto tavoitteiden toteutumisesta.....	12
Yksittäisten valtuustotason tavoitteiden arviointia.....	13
Suosituksen jälkiseuranta.....	23
Edellisen arviointikertomuksen suositusten jälkiseuranta.....	23
Arviointikertomuksen 2020 suositusten jälkiseuranta.....	29
Talouden toteutuminen.....	31
Talousarvion 2022 toteutuminen.....	32
Talouden tunnuslukujen vertailua verrokkikuntiin.....	33
Kestävän talouden ohjelman toteutuminen vuonna 2022.....	34
Erityisarviointikohteet.....	36
Varhaiskasvatuksen henkilöstön rekrytoinnin haasteet	36
Opiskeluhuollon siirtyminen hyvinvointialueelle.....	48
Rakennusvalvonnan asiakaslähtöisyys.....	54
Hyvinkään kaupungin elinvoiman edistäminen	68
Investointeihin kohdistuvat arvioinnit.....	94
Tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen.....	102
Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas.....	102
Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäki.....	107
Allekirjoitukset.....	110

Kuvat: Hyvinkään kaupungin viestintäyksikkö, Merja Peltomäki, Kosti Kallio, Toni Rintala, Anne Vuorinen,
© Hyvinkään kaupunki

Tiivistelmä

Kaupungin toimialat ovat edenneet toiminnassaan tavoitteiden suuntaisesti, mutta parannettavaakin vielä on

Kaupunginvaltuusto oli asettanut sitovia toiminnan tavoitteita yhteensä 17. Niistä toteutui seitsemän eli 41 %. Lisäksi yhden tavoitteen kohdalla päästiin erittäin lähelle tavoiteltua päämäärää ja kahden tavoitteen osalta niiden toteutumattomuus johtui sopimuskumppaneiden toimista. Tavoitteiden saavuttamisastetta heikensi myös kolme tavoitetta, joiden toteutumista ei ollut mahdollista arvioida puutteellisten mittareiden tai raportoinnin vuoksi. Edellä mainitut perustelut huomioon ottaen tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupungin eri toimialat ovat edenneet toiminnassaan tavoitteiden suuntaisesti.

Neljälle merkittävämmälle tytäryhtiölle asetetuista 24 tavoitteesta toteutui 16 eli 67 %. Parhaiten tavoitteet saavuttivat Hyvinkään Lämpövoima Oy ja Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy.

Tarkastuslautakunnan antamilla suosituksilla on ollut vaikuttavuutta

Kaupungin palvelualueet ja keskeiset tytäryhtiöt ovat kehittäneet toimintaansa pääosin tarkastuslautakunnan antamien suositusten suuntaisesti. Arviointikertomuksessa 2021 annetuista suosituksista 79 % olivat sellaisia, joiden perusteella on ryhdytty joko osittain tai kokonaan suositusten mukaisiin toimenpiteisiin.

Tarkastuslautakunta pitää kaksi vuotta sitten vuoden 2020 arviointikertomuksessa annettua suositusta henkilöstöohjelman laatimisesta ja valmistumisesta edelleen ajankohtaisena. Henkilöstöohjelman valmistuminen on asetettu useana vuonna tavoitteeksi. Se ei kuitenkaan vielä vuoden 2022 loppuun mennessäkään toteutunut. Lautakunta näkee henkilöstöohjelman tärkeänä, koska kyseisellä ohjelmalla tuetaan ja täydennetään Pelikirjaa ja erityisesti sen Henkilöstö -tukipilarin linjauksia. Lisäksi ohjelmalla on nyt entistäkin tärkeämpi merkitys, kun kaupungilla on haasteita ammattitaitoisen henkilöstön rekrytoinnissa.

Kaupungin talous toteutui arvioitua myönteisemmin

Vuodelle 2022 asetetut talouden tavoitteet toteutuivat erittäin hyvin. Tuloslaskelmaosan kaikki valtuustoon nähden sitovat erät toteutuivat sekä alkuperäistä että muutettua talousarviota paremmin. Lisäksi lainamäärää onnistuttiin vähentämään jo toista vuotta peräkkäin.

Usealla talouden tunnusluvulla mitaten Hyvinkään kaupunkikonsernin talous kehittyi vuonna 2022 myönteisemmin kuin Keski-Uudenmaan samaa kokoluokkaa olevissa naapurikunnissa.

Kaupunginvaltuuston hyväksymä Kestävän talouden ohjelma vuosille 2020–2024 on toteutunut tähän mennessä pääosin suunnitellusti. Kyseisen ohjelman taloutta kohentavilla toimenpiteillä on ollut merkittävä vaikutus kaupungin taloudellisen tilan myönteiseen kehitykseen.

Varhaiskasvatuksella on suuria haasteita henkilöstön rekrytoinnissa

Suomalainen arvostettu varhaiskasvatusjärjestelmä on joutunut erittäin vaikeaan tilanteeseen. Lukuisat varhaiskasvatusta koskevat lakimuutokset ovat lisänneet työmäärää ja sitä kautta työn kuormittavuutta. Palkkataso on koettu liian alhaiseksi työn vaativuuteen ja vastuullisuuteen nähden. Varhaiskasvatuksen työntekijät kokevat arvostuksen puutetta työtään kohtaan. Kaikki tämä on johtanut siihen, että varhaiskasvatuksen työtehtävät ovat viime vuosina menettäneet pito- ja vetovoimaansa. Tämä näkyy selkeästi myös Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatuspalveluissa. Opettajien ja erityisopettajien saanti on ollut erittäin haasteellista. Kelpoisuusehdot täyttävien opettajien osuus onkin viime vuosina laskenut oleellisesti.

Varhaiskasvatuspalveluissa on ryhdytty toimenpiteisiin henkilöstön pito- ja vetovoiman lisäämiseksi ottamalla käyttöön useita erilaisia menettelytapoja. Toistaiseksi niiden vaikuttavuudesta ei ole vielä näyttöä.

Varhaiskasvatuksessa sijaisten rekrytointi on kuin vaikean palapelin kokoamista. Päiväkotien johtajat joutuvat hakemaan lähes päivittäin sijaisia poissaolevien työntekijöiden tilalle ja järjestämään ryhmien toimintaa käytössä olevin monin erilaisin toimenpitein turvallisuuden ja toiminnallisuuden takaamiseksi ryhmissä. Käytössä olevista kolmesta varahenkilöjärjestelmästä huolimatta päiväkoteihin ei aina onnistuta saamaan sijaista poissaolevien työntekijöiden tilalle. Jatkuvat rekrytoinnin kuormittavat sekä päiväkotien johtajia että muuta henkilöstöä.

Opiskeluhuollon psykologipula on huolestuttava

Opiskeluhoitopalvelujen siirron valmisteluun ja toteutukseen ei ollut riittävästi aikaa, vaikka valmistelutyö aloitettiin jo vuoden 2021 syksyllä. Aika on mennyt uuden organisaation perustamista koskevissa asioissa eikä opiskeluhoollon varsinaisiin teemoihin liittyvälle yhteistyölle jäänyt aikaa. Tarvittavat yhteistyö- ja valmisteluryhmät on perustettu.

Opiskeluhoitopalvelut ovat jatkuneet Hyvinkäällä samoissa tiloissa ja lähes samalla tiimillä kuin aiemmin, joten oppilaiden ja opiskelijoiden näkökulmasta opiskeluhoollon henkilöstön siirtymisellä Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelukseen ei juurikaan ole ollut vaikutusta.

Tarkastuslautakunta pitää huolestuttavana opiskeluhoollon psykologipulaa. Se hidastaa nuorten pääsemistä kyseiseen palveluun. Hyvinkään toisen asteen psykologitehtäviä ei ole saatu täytettyä eli lukiosta on puuttunut kaksi ja Hyria koulutus Oy:ltä yksi psykologi. Lisäksi perusopetuksen puolelta yksi psykologi on irtisanoutunut. Psykologien tehtävät ovat olleet kolme kertaa haettava, mutta avoimiin paikkoihin ei ollut yhtään hakijaa. Hyvinvointialueelta puuttui 11 psykologia. Maaliskuussa 2023 koko Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella oli yli 8 000 opiskelijaa vailla psykologipalveluja.

Tiedonkulun toimivuudesta hyvinvointialueen ja Hyvinkään kaupungin opetustoimen välillä on hyvinvointialueen ja opetustoimen edustajilla erilaiset näkemykset. Kaupungin opetustoimessa ei ole oltu aivan tyytyväisiä tiedonkulkuun. Hyvinvointialue ei ole nähnyt tiedonkulussa olevan ongelmaa.

Rakennusvalvonnan lupahakemusten käsittelyajat ovat lyhentyneet, mutta henkilöstön tavoitettavuudessa on haasteita

Rakennusvalvonnan lupahakemusten käsittelyajat ovat lyhentyneet merkittävästi viimeisen kolmen vuoden aikana. Kuitenkaan kaikkia hakemuksia ei ole pystytty käsittelemään tavoiteajassa.

Rakennusvalvonnan henkilöstön tavoitettavuudessa on aika ajoin puutteita. Erityisesti puhelimitse ja sähköpostitse yhteyden saaminen on kuntalaisille välillä vaikeaa, mikä heikentää asiakaspalvelun laatua. Myös kaavoituksen ja tonttipalvelujen työntekijöillä on vaikeuksia rakennusvalvonnan henkilöstön tavoittamisessa.

Rakennusvalvontayksikössä on otettu käyttöön uusia toimintatapoja lupahakemusten käsittelyprosessin nopeuttamiseksi. Se on hyödyntänyt erinomaisesti sähköisiä palveluja ja hakee aktiivisesti teknologian tarjoamia mahdollisuuksia toimintoja kehittäessään.

Hyvinkään ja Järvenpään kaupunkien välisestä rakennusvalvontayhteistyöstä on ollut hyötyä asiakkaille. Henkilöstön poissaolotilanteissa on voitu siirtää voimavaroja kaupunkien välillä. Yli kuntarajojen toteutettavaa yhteistyötä on suositeltavaa toteuttaa muissakin toiminnoissa, varsinkin niissä, joissa on henkilöstöpulaa.

Kaupunki on toiminut aktiivisesti elinvoimansa lisäämiseksi

Hyvinkään kaupunki on toiminut entistä aktiivisemmin edistääkseen uusien yritysten sijoittumista paikkakunnalle ja täällä jo toimivien yritysten kasvua. Lisäksi yrityksille kohdistunut viestintä on lisääntynyt ja uusia viestintäkanavia on otettu käyttöön. Hyvinkää onkin paikkakuntana kiinnostanut toimipaikkaa etsiviä ja toimintaansa laajentavia yrityksiä aiempaa enemmän.

Yritystonttien luovutusmäärä oli vuonna 2022 selkeästi korkein viimeisen kuuden vuoden aikana. Lisäksi yritysten määrän nettolisäys on kehittynyt suotuisasti kahtena edellisenä vuonna.

Hyvinkään kaupunki on toiminut aktiivisesti järjestäessään vuoden 2022 aikana eri yhteistyökumppaneiden kanssa erilaisia tilaisuuksia kaupungin elinvoiman lisäämiseksi.

Kaupunki on toteuttanut yhteistyötahojen kanssa useita erilaisia toimenpiteitä työllisyyden edistämiseksi. Työttömien aktivointiaste nousi edellisestä vuodesta, mutta jäi kuitenkin tavoitellusta tasosta. Sen sijaan pitkäaikaistyöttömien määrän vähentämisessä onnistuttiin tavoitteen mukaisesti.

Kouluhankkeissa yhteistyö oli erinomaista

Pohjoispuiston moduulikoulun hankinnassa ja Tapainlinnan koulun laajennushankkeessa tilakeskuksen, opetustoimen ja koulujen edustajien välinen yhteistyö oli sujuvaa. Tilakeskus otti huomioon käyttäjätahon tarpeet ja toiveet kyseisissä kouluhankkeissa. Hyvän yhteistyön ansiosta molemmat kouluhankkeet onnistuivat. Pohjoispuiston moduulikoulu on ollut toimiva ja tarkoitukseensa sopiva rakennus. Tapainlinnan kouluun on kokonaisuudessaan saatu viihtyisät ja oppilaitoksen arjen toimintaan paremmin soveltuvat opetustilat. Tilakeskus ansaitseekin kiitokset käyttäjätahon asiantuntemuksen kuulemisesta kyseisissä hankkeissa.

Tarkastuslautakunnan arviointitehtävän toteuttaminen

Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toiminta

Tarkastuslautakunta on lakisääteinen lautakunta. Se toimii suoraan kaupunginvaltuuston alaisena. Tarkastuslautakunnan toiminnasta ja tehtävistä säädetään kuntalaissa. Lisäksi Hyvinkään kaupungin hallintosääntö ohjaa lautakunnan toimintaa.

Tarkastuslautakunnan tehtävät kuntalain 121 §:n mukaan:

Valmistele valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat.

Arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Arvioi talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta.

Valvoo kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Valmistele kunnanhallitukselle esityksen tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Lautakunnan toimintaan linkittyy sekä kaupunginvaltuuston että -hallituksen työskentely. Lautakunta arvioi valtuuston hyväksymän kaupunkistrategian toteutumista. Lisäksi valtuusto asettaa vuosittain talousarviossa tavoitteet, joiden saavuttamista lautakunta arvioi hallituksen toimintakertomuksessa antaman selvityksen pohjalta. Tarkastuslautakunta esittää arvioinnin tulokset vuosittain valtuustolle antamassaan arviointikertomuksessa. Hallitus puolestaan antaa lausunnon valtuustolle siitä, mihin toimenpiteisiin tulee ryhtyä arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen johdosta.

Tarkastuslautakunnan toiminta on suunnitelmallista. Lautakunta hyväksyi toimintakautensa alussa syyskuussa 2021 valtuustokauden mittaisen arviointisuunnitelman, jonka se antoi valtuustolle tiedoksi (kv 15.11.2021). Lautakunta hyväksyy vuosittain arviointisuunnitelmaan pohjautuvan työohjelman. Tilivuotta 2022 koskevaa arviointiaan varten lautakunta hyväksyi työohjelman 23.8.2022 ja päivitti sen 17.1.2023. Lautakunta kokoontui vuoden 2022 arviointia varten syyskauden 2022 ja kevätkauden 2023 aikana yhteensä 18 kertaa.

Tarkastuslautakunta käytti arviointityönsä tietolähteinä mm. kaupungin toimielinten ja viranhaltijoiden päätöksiä, kaupungin ohjeita ja sääntöjä, arviointikohteiden edustajien antamia selvityksiä, vuoden 2022 tilinpäätöstä ja toimintakertomusta, tilintarkastajan raportteja, Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän toimielinten päätöksiä ja Tilastokeskuksen tilastoja. Lisäksi lautakunta hyödynsi eri julkisten toimijoiden kotisivuja hankkiakseen taustatietoa arviointiaiheista. Tällaisia olivat esimerkiksi Kuntaliitto, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtioneuvosto, Kela sekä Kunta-alan ja hyvinvointialueiden työnantajajärjestö KT.

Tarkastuslautakunta antoi syyskuussa kaupunginvaltuustolle väliarvioinnin vuoden 2022 tavoitteiden saavuttamisesta. Valtuusto merkitsi väliarvioinnin tiedoksi kokouksessaan 12.9.2022.

Tarkastuslautakunta järjesti 29.9.2022 työpajatyypisen yhteistilaisuuden, johon oli kutsuttu kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja valtuustoryhmien puheenjohtajat. Tilaisuuden tavoite oli tarkastuslautakunnan, valtuuston ja hallituksen välisen yhteistyön ja vuoropuhelun tiivistäminen sekä saada ideoita lautakunnan arviointityön kehittämiseksi. Saamistaan kehittämisideoista lautakunta valitsi ensisijaisesti käyttöön otettavat ideat ja päätti niistä kokouksessaan 25.10.2022. Valituista ideakokonaisuuksista tiedotettiin kaikille työpajaan kutsutuille. Heille annettiin tiedoksi myös koonti työpajassa esitetystä kehittämisestä kaipaavista seikoista ja niiden parantamiseksi esitetystä ajatuksista.

Arviointityönsä ohella tarkastuslautakunnalla on lakisääteinen velvoite vastata sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden valvonnasta ja ilmoitusten saattamisesta valtuustolle tiedoksi. Lautakunta huolehtii myös sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen ilmoittamisesta kaupungin verkkosivulla. Kuntalaissa on määritelty ilmoitusvelvolliset luottamushenkilöt ja viranhaltijat. Ilmoitusvelvollisia oli Hyvinkään kaupungilla vuoden 2022 lopussa yhteensä 73 henkilöä. He kaikki toimittivat ilmoituksen sidonnaisuuksistaan. Lautakunta antoi sidonnaisuusilmoitukset kaupunginvaltuustolle tiedoksi 12.12.2022 § 97. Sidonnaisuusrekisteri: [Sidonnaisuudet | hyvinkaa.sidonnaisuusrekisteri.fi](http://hyvinkaa.sidonnaisuusrekisteri.fi)

Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Kaupunginvaltuusto nimesi tarkastuslautakunnan toimikaudeksi 2021–2025 kokouksessaan 23.8.2021 § 55. Tarkastuslautakunnassa on yhdeksän jäsentä ja heillä kullakin henkilökohtainen varajäsen.

Varsinaiset jäsenet	Henkilökohtaiset varajäsenet
Tuula Latosuo, puheenjohtaja	Kaisa Lanttola
Anu Karvinen, varapuheenjohtaja	Heikki Ahtonen
Marja Heinimäki	Lotta Savolainen
Kosti Kallio	Marko Pihlajamaa
Juha Lappalainen	Seppo Nieminen
Santeri Leinonen	Soile Kalliomäki
Toni Rintala	Jesse Raja-aho
Timo Suikkanen	Mikko Heikkinen
Anne Vuorinen	Kristiina Hakala

Tarkastussihteeri Merja Peltomäki toimi tarkastuslautakunnan asioiden valmistelijana ja esittelijänä sekä avusti lautakuntaa arviointitehtävässä.

Arviointikertomus 2022

Vuoden 2022 arvioinnissa kokouksien aiheina olivat:

- Rakennusvalvonnan asiakaslähtöisyys
- Pohjoispuiston moduulikoulu ja Tapainlinnan koulun laajennus
- Hyvinkään kaupungin elinvoiman edistäminen
- Kylien kehittämisen toimintasuunnitelma
- Varhaiskasvatuksen henkilöstön rekrytoinnin haasteet
- Oppilashuollon siirtyminen hyvinvointialueelle
- Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehtaan ja Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäen tavoitteet
- Tilinpäätös 2022

Lisäksi lautakunta kuuli kaupunginjohtajaa Hyvinkään kaupungin ajankohtaisista asioista. Lautakunta tutustui myös kaupungin eri palvelualueiden toteuttamien asiakastytyväisyyskyselyjen tuloksiin. Arviointikertomuksen tekstit toimitettiin arviointikohteille luettaviksi ja kommentoitaviksi ennen niiden julkaisemista.

Arviointikertomuskilpailun voitto Hyvinkäälle vuonna 2022

Hyvinkään kaupungin tarkastuslautakunta voitti suurten yli 20 000 asukkaan kuntien sarjassa arviointikertomuskilpailun vuoden 2021 arviointikertomuksellaan. Kilpailun järjesti KPMG Oy Ab yhteistyössä Tampereen yliopiston kanssa. Tulokset julkistettiin 9.11.2022 Helsingissä pidetyssä Arviointiseminaarissa. Tarkastuslautakunnalle luovutettiin kunniakirja kyseisen voiton johdosta.

Tuomariston perustelut Hyvinkään tarkastuslautakunnan arviointikertomuksesta 2021 olivat seuraavat:

"Arviointikertomus on kauttaaltaan poikkeuksellisen selkeä, johdonmukainen ja oleelliseen keskittyvä. Arvioinnin tietopohjaa on kuvattu ja analysoitu monipuolisesti. Arvioinnissa käytetyt kriteerit ja havainnot, joihin arviot perustuvat, on tuotu selkeästi esiin. Keskeisiä arviointihavaintoja ja johtopäätöksiä on havainnollistettu johdonmukaisesti yhdenmukaisella tavalla, joka helpottaa kertomuksen luettavuutta. Tarkastuslautakunnan suositukset on nostettu arviointikertomuksessa selkeästi esiin, ne ovat konkreettisia ja huolellisesti perusteltuja."

Kuvassa vasemmalta oikealle: Juha Lappalainen, Anne Vuorinen, Merja Peltomäki, Tuula Latosuo, Timo Suikkanen, Marja Heinimäki, Kosti Kallio ja Toni Rintala. Kuvasta puuttuvat tarkastuslautakunnan jäsenet Anu Karvinen ja Santeri Leinonen.

Tilintarkastus

Tilintarkastus on luonteeltaan laillisuustarkastusta. Tilintarkastajan on kuntalain mukaan tarkastettava kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös.

Hyvinkään kaupungin lakisääteisenä tilintarkastusyhteisönä toimi arviointivuonna BDO Auditor Oy vastuullisena tilintarkastajanaan HT, JHT Minna Ainasvuori. Kaupunginvaltuusto valitsi kokouksessaan 4.2.2019 edellä mainitun tilintarkastusyhteisön Hyvinkään kaupungin tilintarkastuspalvelujen tuottajaksi tilivuosille 2019–2022. Samassa yhteydessä valtuusto valtuutti tarkastuslautakunnan päättämään option käytöstä tilintarkastuspalveluja koskevassa hankinnassa.

Tarkastuslautakunta päätti käyttää hankintasopimuksen sisältämää optiomahdollisuutta ja hyväksyi kokouksessaan 1.3.2022 Hyvinkään kaupungin ja BDO Auditor Oy:n välisen tilintarkastuspalveluja koskevan hankintasopimuksen jatkamisen kahdella optiovuodella eli tilivuosille 2023 ja 2024 hankintasopimuksen mukaisin ehdoin.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on seurata tilintarkastajan työsuunnitelman toteutumista. Tilintarkastaja esitti tilivuoden 2022 tarkastusta koskevan työsuunnitelmansa tarkastuslautakunnalle 23.8.2022. Tilintarkastaja raportoi työsuunnitelmansa mukaisista tarkastuksista ja niissä esille tulleista havainnoista lautakunnalle kolme kertaa. Väliraportit ja loppuraportti toimitettiin myös kaupungin johtoryhmälle. Yksittäiset tarkastuskohtaiset tilintarkastajan raportit toimitettiin kyseisten tarkastuskohteiden esimiehille ja talousjohdolle.

Vuoden 2022 sitovien tavoitteiden toteutuminen

Ovatko talousarviossa 2022 asetetut sitovat tavoitteet johdettu Pelikirjasta eli kaupunkistrategiasta?

Ovatko sitovat toiminnalliset tavoitteet saavutettu ja onko tarkastuslautakunnan arvio tavoitteiden toteutumisesta yhteneväinen tilinpäätösraportoinnin kanssa?

Ovatko tavoitteet ja niiden saavuttamista todentavat mittarit yksiselitteisiä ja konkreettisia?

Onko toimintakertomuksen raportointi tavoitteiden toteutumisesta riittävää ja selkeää?

Arviointi: Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet oli johdettu kaupunkistrategiasta ja siten tukivat hyvin strategian mukaisia linjauksia. Tavoitteiden toteuttamisella on edistetty kaupungin kehittymistä ja elävöittämistä sekä kunta-laisten hyvinvointia.

Tytäryhtiöiden tavoitteet linkittyivät Pelikirjan kärkihankkeisiin tai tukipilareihin. Yhtiöiden toteuttamat toimenpiteet edistivät omalta osaltaan Pelikirjan päämäärien saavuttamista.

Sitovista valtuustotason toiminnallisista tavoitteista toteutui 41 %. Lisäksi yhden tavoitteen kohdalla päästiin hyvin lähelle tavoiteltua päämäärää ja kahden tavoitteen osalta niiden toteutumattomuus johtui sopimuskumppaneiden toimista. Tavoitteiden saavuttamisastetta heikensi myös kohteet, joiden toteutumista ei ollut mahdollista arvioida puutteellisten mittareiden tai raportoinnin vuoksi. Kyseisiä tavoitteita oli 18 %.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupungin eri toimialat ovat edenneet toiminnassaan tavoitteiden suuntaisesti.

Suurin osa tavoitteista ja niiden saavuttamista todentavista mittareista oli selkeitä. Valtuustotason muut toiminnalliset tavoitteet olivat yleisesti ottaen konkreettisempia kuin kärkihanketavoitteet. Joidenkin tavoitteiden laatua heikentää tavoitetason määrittelemättömyys.

Neljälle merkittävimmälle tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista toteutui 67 %. Parhaiten tavoitteet saavuttivat Hyvinkään Lämpövoima Oy ja Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy.

Tytäryhteisöjen tavoitteet ja niiden saavuttamista todentavat mittarit olivat pääosin selkeitä ja konkreettisia, ja sen vuoksi tavoitteiden toteutumisen arviointi oli lähes ongelmaton. Kahden tavoitteen kohdalla arviointi ei ollut mahdollista.

Tarkastuslautakunnan arvio kaupungin sitovien tavoitteiden toteutumisesta poik-kesi toimintakertomuksen raportoinnista neljän tavoitteen kohdalla ja tytäryhti-öiden kohdalla kahden tavoitteen osalta. Lähes kaikissa näistä tavoitteiden saavuttaminen ei ollut arvioitavissa puutteellisen raportoinnin tai mittaroinnin vuoksi.

Suositus: Tavoitteiden laatuun tulee kiinnittää edelleen huomiota. Tavoitteiden on oltava selkeitä ja niiden todentamista koskeville mittareille täytyy asettaa tavoite-taso. Tavoitteen toteutumista voi mitata laadullisella, ajallisella tai numeerisella mittarilla. Hyvin asetettu tavoite ohjaa toimintaa selkeämmin ja sen saavuttamisen todentaminen on luotettavampaa.

Tavoitteiden toteutumisen raportoinnissa tulee kiinnittää huomiota sen selkeyteen. Raportoinnissa on käytettävä tavoitteille etukäteen asetettuja mittareita. Rapor-toinnista on käytävä yksiselitteisesti ilmi, toteutuiko tavoite vai ei.

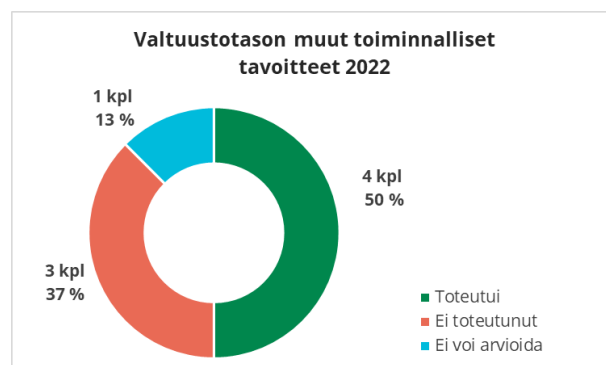
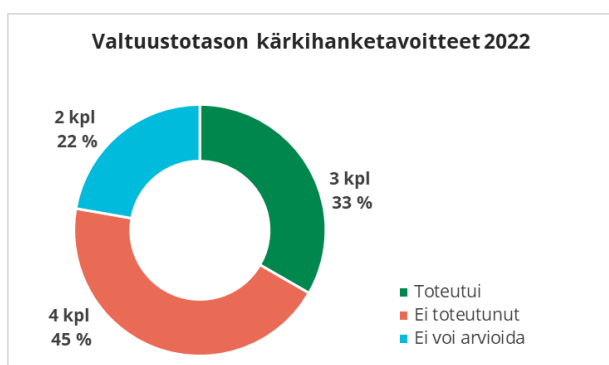
Tarkastuslautakunta pitää tavoitteiden toteutumista kuvaavien värikoodien käyttöä toimintakertomuksessa erittäin hyvänä. Värikoodien avulla saa nopeasti selkeän kuvan tavoitteiden toteutuma-asteesta. Lautakunta suosittelee samanlaisten värikoodien käyttöä myös tytäryhteisöjen tavoitteiden toteutumisesta raporto-i-nessa.

Yhteenveto tavoitteiden toteutumisesta

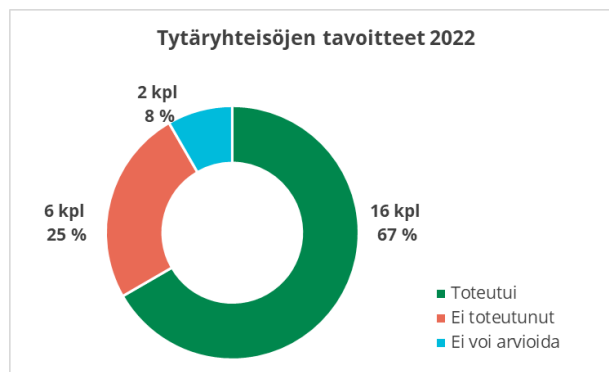
Kaupunginvaltuusto asetti vuoden 2022 talousarviossa yhteensä 17 sitovaa valtuustotason toiminnallista tavoitetta. Niistä yhdeksän oli Pelikirjan mukaisille kärkihankkeille asetettuja tavoitteita ja kahdeksan muita toiminnallisia tavoitteita. Tavoitteiden saavuttamista todentavia mittareita oli nimetty yhteensä 22.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan valtuustotason tavoitteista toteutui seitsemän ja saavuttamatta jäi myös seitsemän. Toteutumattomista tavoitteista Hangonsillan asuinalueen 1B asemakaavan hyväksyminen jäi tavoitellusta aikataulusta vain hieman.

Kolmen tavoitteen saavuttamista ei pystynyt luotettavasti arvioimaan mittarien puutteellisuuden tai toimintakertomuksen raportoinnin epäselvyyden vuoksi. Tavoitteet koskivat kolmannen sekto-rin toiminnan elpymistä, yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistamista sekä perusopetuksen keskimääräistä ryhmäkoko.

Talousarviossa 2022 oli asetettu tavoitteet myös kaupungin neljälle merkittävimmälle tytäryhteisölle. Tavoitteita oli yhteensä 24 ja niistä toteutui 16. Yhtiöistä parhaimmin tavoitteet saavuttivat Hyvinkään Lämpövoima Oy ja Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy.

Yksittäisten valtuustotason tavoitteiden arviointia

Tarkastuslautakunta linjasi hyväksymässään työohjelmassa tietyt valtuustotason tavoitteet tarkemman arvioinnin kohteeksi. Lautakunta esittää arviointikertomuksessaan arviointinsa kyseisten tavoitteiden toteutumisesta. Osa näistä tavoitteista liittyy tarkastuslautakunnan toteuttamiin laajempiin erityisarviointeihin ja niistä arvioinnit esitetään arviointikertomuksessa kohdassa "Erityiset arviointikohteet".

Tässä kohdin arviointikertomusta lautakunta tuo esille myös ne tavoitteet, joista lautakunta katsoo tarkoituksenmukaiseksi antaa oman arviointinsa tai saamiensa taustatietoja. Pääpaino on tavoitteissa, jotka eivät toteutuneet.

Hangonsilta 2

Tavoite:

Alueen liikuntatilan toteutuksen selvittäminen

Mittari:

Alueen liikuntatilan toteutusmuoto on selvitetty vuoden 2022 aikana.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Hanke kariutui yksityisen rahoituksen puutteeseen.

Hangonsillan liikuntatilan toteutuksen selvitystyö on ollut käynnissä vuodesta 2017 alkaen. Rentton tuli esisopimuksen mukaisesti alun perin ilmoittaa sitovasti viimeistään 28.7.2019 kaupungille, toteuttaako se monitoimihallin.

Keskuslukio otettiin käyttöön lokakuussa 2020. Hankkeen esisopimuksen perusteella Rentton olisi tullut aloittaa monitoimihallin rakentaminen viimeistään vuoden kuluessa keskuslukion valmistumisesta eli lokakuussa 2021 ja rakentaa monitoimihalli käyttöönottoon kahden vuoden kuluessa keskuslukion valmistumisesta eli lokakuussa 2022. Kaupunginhallituksen myöntämien jatkoaikojen perusteella hankkeen toteuttamisajat siirtyivät eteenpäin.

11.9.2017	Kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupungin ja Rentto Oy:n välisen esisopimuksen koskien monitoimihallin rakentamista Hangonsillan alueelle.
23.4.2018	Kaupungin ja Rentto Oy:n välinen hankkeen esisopimus allekirjoitettiin.
2.11.2018	Esisopimukseen liittyvä monitoimihallia koskeva maankäyttösopimus sekä kiinteistönluovutuksen esisopimus allekirjoitettiin.
1.7.2019	Kaupunginhallitus myönsi Rentto Oy:lle jatkoaikaa 31.10.2019 saakka ilmoittaa sitovasti, toteuttaako monitoimihallin sekä kauppakirjan allekirjoittamiselle ja maankäyttökorvauksen maksamiselle (Rentto Oy hakenut jatkoaikaa neuvottelujen, selvitysten ja suunnittelun viivästysten vuoksi).
18.11.2019	Kaupunginhallitus myönsi Rentto Oy:lle jatkoaikaa 30.4.2020 asti monitoimihallin toteuttamista koskevien sopimusten aikatauluihin (Rentto Oy hakenut jatkoaikaa rahoitusneuvottelujen venymisten takia).
11.5.2020	Kaupunginhallitus myönsi Rentto Oy:lle jatkoaikaa 31.12.2020 saakka (Rentto Oy hakenut jatkoaikaa, koska koronaepidemia hidastanut vuokralais- ja rahoitusneuvotteluja).
18.1.2021	Kaupunginhallitus myönsi Rentto Oy:lle jatkoaikaa 31.10.2021 saakka (Rentto Oy hakenut jatkoaikaa, koska koronaepidemia on edelleen hidastanut vuokralais- ja rahoitusneuvotteluja).
25.10.2021	Kaupunginhallitus päätti antaa sopimusneuvotteluiden valmisteluun aikaa 31.12.2021 asti (hankkeen monimuotoisuudesta ja sopimuksen laajuudesta johtuen neuvottelut olivat vielä kesken).
20.12.2021	Kaupunginvaltuusto hyväksyi Hyvinkään kaupungin ja Rentto Oy:n välisen sopimuksen koskien monitoimihallin rakentamista Hangonsillan alueelle ja tilojen vuokraamista rakennettavasta monitoimihallista.
28.2.2022	Hyvinkään kaupungin ja Rentto Oy:n välinen sopimus allekirjoitettiin. (Rentto Oy:n tilalle sopimuskumppaniksi tuli sittemmin Oy Hyvinkään Pompadour).
28.11.2022	Kaupunginhallitus päätti sopimuksen lopettamisesta, koska sopimusosapuoli ei onnistunut saamaan tarvittavaa rahoitusta hallihankkeen toteuttamiseksi.
19.12.2022	Kaupunginhallitus päätti, että kaupunki ryhtyy selvittämään ja suunnittelemaan kaupungin tarpeisiin soveltuvan liikuntatilan toteuttamista.
27.2.2023	Kaupunginhallitus päätti ohjeistaa, että Hangonsillan alueen monitoimihallin valmistelua jatketaan Sepos Oy:n kanssa ja Sepos Oy:lle annetaan yksinoikeus hankkeen edistämiseen 31.8.2023 saakka. Samalla kaupunki sitoutuu hankkimaan luonnosvaiheen arkkitehtisuunnittelua julkisten hankintojen hankintarajan puitteissa.

Sopimuksen päättymisestä huolimatta Rentto Oy on sopimuksen mukaisesti velvollinen antamaan käyttöönsä sen omistamat ns. Wanhan Kenkätehtaan tilat korvauksetta 1.6.2022 alkaen 31.12.2025 saakka. Kyseisiä tiloja käytetään esimerkiksi viereisessä Kipinä-talossa opiskelevien lukiolaisten liikuntatiloina.

Hyvinkään kaupungin ja Rentto Oy:n/Oy Hyvinkään Pompadourin välisen sopimuksen päättymisen myötä sitoumus Musiikkiopiston käyttöön tulevien monitoimihallista vuokrattavien tilojen osalta myös raukesi.

Kaupunginhallituksen 27.2.2023 tekemän päätöksen jälkeen monitoimihallihanketta on lähdetty valmistelemaan eteenpäin uuden tilanteen pohjalta. Kiinteistöjohtaja on 14.3.2023 tehnyt hankintapäätöksen monitoimihallin luonnossuunnittelusta. Suunnitelman tavoitteena on määritellä hallille varatun tontin maankäytön periaate, liittymät muihin mahdollisiin toimintoihin sekä hallin toiminnalliset ja tekniset ratkaisut ja kaupunkikuva. Lisäksi kaupunginjohtaja on 31.3.2023 tehnyt hankintapäätöksen monitoimihallihankkeen taloudellisesta neuvonannosta.

Arviointi: Tavoite jäi saavuttamatta, sillä Hangonsillan alueen liikuntahallin toteutusmuodosta ei vuoden 2022 aikana voitu tehdä päätöstä. Alkuperäinen suunnitelma kariutui, koska sopimuskumppani ei onnistunut saamaan tarvittavaa rahoitusta.

Monitoimihallin toteuttamista koskeva prosessi on kestänyt kohtuuttoman kauan. Kaupunki on neuvotellut sopimuskumppanin kanssa aktiivisesti hankkeen eteenpäin viemiseksi ja myöntänyt vuosien 2019–2021 aikana sopimuskumppanille jatkoaikaa viisi kertaa vuokralaisneuvotteluihin ja rahoituksen hankkimiseksi.

Monitoimihallin/liikuntahallin toteutumisen pitkittyminen on tuonut haasteita liikuntaseurojen ja lukion sisäliikuntaolosuhteille. Tilanne huononee, kun Härkävehmaan koulun ja Sveitsin lukion tilat puretaan. Härkävehmaan koulun purku-urakasta on tehty hankintapäätös 15.2.2023. Sveitsin lukion osalta purkulupaa ei vielä ole myönnetty (tilanne 3.4.2023).

Monitoimihallin toteuttamisen kariuduttua alkuperäisen suunnitelman mukaisesti Musiikkiopiston tuleva tilaratkaisu on edelleen avoin (tilanne 3.4.2023).

Liikuntahallihanketta on ryhdytty valmistelemaan eteenpäin uuden tilanteen pohjalta uuden kumppanin kanssa. Valmistelu vuoden 2023 puolella on ollut ripeää.

Kehittyvä kaupunkikeskusta

Tavoite:

Valitun keskustan kehittämissuunnitelman (Masterplan) toimeenpano

Mittari:

1.Vaiheistetaan asemakaavoituksen käynnistäminen
2.Liikenteen yleissuunnitelman toteuttamisen suunnittelu

Raportointi

toimintakertomuksessa:

Keskustan kehittämissuunnitelmavaihtoehtoa ei valittu syksyllä 2021. Päätös tehtiin valtuustossa 12.12.2022. Valitun kehittämissuunnitelman toimeenpano etenee vuonna 2023.

Kaupunkikeskustan kehittämistä ja siihen liittyvää liikenteen kehittämis- ja yleissuunnitelmaa on valmisteltu jo usean vuoden ajan. Keskustan liikenteen yleissuunnitelman valmistuminen oli ensimmäisen kerran sitovana tavoitteena jo vuodelle 2018.

Kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelmalle määriteltiin vuonna 2020 uusi tavoiteaikataulu, mutta suunnitelmat eivät edenneet senkään aikataulun puitteissa. Tavoitteen saavuttamista vuonna 2021 viivästytti mm. kunnallistekniikassa ja kaavoitusyksikössä vallinnut henkilöstövajaus.

Keskustan kehittämiseen liittyvä työpaja järjestettiin valtuutetuille 2.3.2022 ja valtuustoryhmille keskustelutilaisuus 4.4.2022. Kyseisten tilaisuuksien perusteella työtä jatkettiin kahden vaihtoehdoisen suunnitelman valmistelulla. Valtuusto valitsi joulukuussa 2022 vaihtoehdon, jonka mukaan kaupungin keskusta-alueen kehittämistä viedään eteenpäin.

Arviointi: Kaupunkikeskustan kehittämiseen ja siihen kiinteästi liittyvään liikenteen yleissuunnitelmaan kohdistuvaa monivaiheista ja pitkäjänteistä valmistelua on jatkettu jo noin viisi vuotta. Keskustan kehittämissuunnitelmaan ja liikennesuunnitelmaan liittyvät toimenpiteet eivät ole edenneet vuosittain asetettujen tavoiteaikataulujen mukaisesti. Vuonna 2023 keskustan asemakaavoitusta pystytään vihdoin edistämään valtuuston valitseman vaihtoehdon pohjalta ja se mahdollistaa myös liikenne- ja katusuunnittelun käynnistämisen.

Omaleimainen kulttuuri- ja liikuntakaupunki

Tavoite:

Kolmannen sektorin toiminnan elpymisen tukeminen koronan jälkeen.

Hyvinkääläisiä yhdistyksiä ja seuroja, ja sitä kautta kuntalaisia, autetaan toipumisessa olemassa olevilla kulttuuri-, nuoriso- ja liikunta-avustuksilla, tarjoamalla 3. sektorille toimintaedellytyksiä antamalla edullisesti käyttöön kaupungin omistamia tiloja, edistämällä vuoropuhelua sekä järjestämällä yhteisiä tilaisuuksia ja yhteistyön foorumeita.

Mittari:

Kolmannen sektorin toimintaa pyritään palauttamaan koronaa edeltävän ajan tasolle (yhteinen sähköinen kysely 3. sektorin toimijoille 2022).

Liikuntapalveluiden tilojen käyttöaste on palautunut koronaa edeltävälle tasolle.

Raportointi

toimintakertomuksessa:

(Raportoitu toimintakertomuksessa sivuilla 81–83. Raportointiosuus on pitkä eikä sitä ole sen vuoksi kopioitu tähän.)

Arviointi: Kulttuuri- ja hyvinvointipalveluissa on toteutettu toimenpiteitä kolmannen sektorin toiminnan elpymisen tukemiseksi koronavuosien jälkeen. Kuitenkaan tavoitteen saavuttamista ei voi luotettavasti arvioida puutteellisen mittaroinnin ja toimintakertomusraportoinnin vuoksi.

Ensimmäinen tavoitteen todentamista koskeva mittari ”Kolmannen sektorin toimintaa pyritään palauttamaan koronaa edeltävän ajan tasolle”, on epämääräinen. Mittarista ja raportoinnista ei selviä, mikä taso oli ennen koronaa ja mikä se oli vuonna 2022.

Toiseen mittariin liittyen raportoinnissa on tuotu esille liikuntapalveluiden käyttöaste vuonna 2022, mutta ei käyttöastetta ennen koronaa. Täten ei voi todentaa, onko liikuntapalveluiden käyttöaste palautunut koronaa edeltävälle tasolle.

Tavoitteessa mainittu kysely kolmannen sektorin toimijoille toteutui.

Kärkihanke ”Kaupunki ja monimuotoiset kylät”

Tavoite:

Kylien kehittämisen toimintasuunnitelma

Mittari:

Kylien kehittämisen toimintasuunnitelma on saatettu hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2022 aikana.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Kaupunginvaltuusto hyväksyi toimintasuunnitelman 12.12.2022.

Kylien kehittämisen toimintasuunnitelman päivitysprosessi:

- keväällä 2022 kärkihankeryhmä aloitti toimintasuunnitelman päivittämisen
- 1.6.2022 suunnitelman luonnos esiteltiin kyläasiain neuvottelukunnalle
- 30.6.2022 mennessä kylien edustajilla oli mahdollisuus antaa suunnitelmaluonnoksesta kommentteja
  - saatujen kommenttien perusteella toimintasuunnitelmaan tehtiin muutoksia
- 2. – 16.9.2022 toimintasuunnitelma oli yleisesti nähtävillä
  - suunnitelmasta ei tullut yhtään palautetta
- 27.9.2022 toimintasuunnitelma käsiteltiin toistamiseen Kyläasiain neuvottelukunnassa
- 28.11.2022 suunnitelma kaupunginhallituksen käsittelyssä
- 12.12.2022 kaupunginvaltuusto hyväksyi Kylien kehittämisen toimintasuunnitelman vuosille 2023–2027.

Toimintasuunnitelma sisältää kylien kehittämistoimenpiteisiin liittyvät tavoitteet ja niiden saavuttamista todentavat mittarit. Tavoitteita on yhteensä 19. Noin puolet mittareista on puutteellisia, sillä niille ei ole asetettu mitään tavoitetasoa. Esimerkiksi kylien varhaiskasvatuksen paikkojen

määrälle, myönnettyjen rakennuslupien määrälle, tievalaistuksen määrälle ja laadulle sekä turvallisuutta parantaneiden toimenpiteiden määrälle ei ole asetettu mitään tavoitetasoa.

Suurin osa tavoitteista ja niihin liittyvistä toimenpiteistä kohdistuu yleisesti kaikkien kylien kehittämiseen. Muutamit tavoitteet koskevat tiettyjen kylien olosuhteiden kohentamista. Kehittämistoimenpiteet liittyvät pääasiassa kylien turvallisuuden kohentamiseen, kyläläisten osallisuuden tukemiseen ja kylä koskevan viestinnän parantamiseen.

Toimintasuunnitelman toteutumisen seuranta on annettu kyläasiain neuvottelukunnan tehtäväksi.

Kyläasiain neuvottelukunnassa on kaksi edustajaa kustakin Hyvinkään keskustaajaman ulkopuolisesta kylästä, viisi kaupunginhallituksen nimeämää luottamushenkilöä ja kärkihankkeen ”Kaupunki ja monimuotoiset kylät” hankeryhmän puheenjohtaja. Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii kaupunginjohtaja ja sihteerinä projektipäällikkö. Kyseisen toimielimen tehtävänä on sovittaa yhteen kaupungin strategisia tavoitteita ja kylien kehittämiseen liittyviä kysymyksiä, toimia lausunnon antajana ja keskustelufoorumina. Neuvottelukunta on kokoontunut vuodesta 2011 alkaen.

Kylien kehittäminen sisältyi vuoteen 2022 saakka erityisesti Pelikirjan kärkihankkeen ”Kaupunki ja monimuotoiset kylät” alle. Päivitetyssä Pelikirja 2.0:ssa kyseistä kärkihanketta ei ole. Kylien kehittäminen sisältyy uudessa Pelikirjassa etenkin kärkihankkeen ”Monimuotoinen asuminen ja elinvoimaiset kylät” alle. Lisäksi Kärkihankkeen ”Aktiivinen elämyskaupunki” tavoitteena on kehittää mm. Usmin aluetta monipuoliseksi ulkoilu- ja vapaa-ajankohteeksi. Usmi on yksi kyläasiain neuvottelukunnassa edustettuina olevista kylistä.

Arviointi: Tavoite toteutui suunnitellusti.

Pelikirjan mukainen kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuus on kylien kehittämisen toimintasuunnitelmaa päivitettäessä täyttynyt: kyläläisillä ja muillakin kuntalaisilla on ollut mahdollisuus antaa kommentteja toimintasuunnitelman sisällöstä. Kommenttien perusteella suunnitelmaan tehtiinkin muutoksia.

Toimintasuunnitelmassa osa tavoitteista ei täytä hyvän tavoitteen ominaisuuksia, koska niille ei ole asetettu tavoitetasoa. Tavoitteen saavuttamisen arviointi on tällöin haasteellista. Lisäksi kyseiset tavoitteet eivät voi ohjata toimintaa riittävällä tavalla, kun ei ole määritelty, mihin tasoon toiminnassa pyritään.

Kyläasiain neuvottelukunnan kokoonpano on tarkoituksenmukainen. Tiedonkulku kaupungin johdon ja kyläasiain neuvottelukunnan välillä on turvattu, sillä kaupunginjohtaja ja kaupunginhallituksen nimeämät edustajat osallistuvat neuvottelukunnan kokouksiin. Näin kyläläisten näkemykset, haasteet ja toiveet tulevat kaupungin johdon tietoon. Vastaavasti kyläläiset saavat tietoa kaupungin suunnitelmista ja mahdollisuuksista tukea heidän toimintaansa.

Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi

Tavoite:

Yksinäisyyden tunteen vähentäminen sekä yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen tarjoamalla kuntalaisille mielekästä ja rakentavaa vapaa-ajan tekemistä sekä yhdistys- ja seuratoimijoille toimintaedellytyksiä

TOIMENPITEET

Yksinäisyyttä ja osattomuutta kokevien kuntalaisten saaminen mukaan kulttuuri- ja vapaa-aikatoimintaan kehittämällä ja tarjoamalla kuntalaisille uusia (myös digitaalisia) osallistumismahdollisuuksia yhteistyössä nuoriso-, sote-, liikunta- ja kulttuuriyhdistysten kanssa.

Vapaaehtoisten käyttöön toistaiseksi luovutetun yhteisöotalo Onnin sekä Hyvinkään Yhdistykset ry:n hallinnoiman Onnensillan kiinteistön toiminnan kehittäminen verkoston kanssa yksinäisyyttä lievittävään sekä yhteisöllisyyttä ja osallisuutta vahvistavaan suuntaan.

Mittari:

Asiakasmäärien, toimintamuotojen ja digitaalisten palveluiden volyyymi

Yhteisöotalo Onnin ja Hyvinkään yhdistykset ry:n hallinnoiman Onnensillan kiinteistön toiminnan volyymit ja uusien toimijoiden saaminen mukaan toimintaan.

Raportointi

toimintakertomuksessa:

(Raportoitu toimintakertomuksessa sivuilla 84–85. Raportointiosuus on pitkä eikä sitä ole sen vuoksi kopioitu tähän.)

Arviointi: Tavoitteen suuntaisia toimenpiteitä on tehty, mutta tavoitteen toteutumisesta ei voi arvioida, koska mittareille ei ole asetettu lainkaan tavoitetasoa. Raportoinnista ei selviä käyttömäärien kehitys. Siitä ilmenee vuoden 2022 määrät, mutta ei edellisen vuoden volyymeja. Näin ollen ei voi todentaa, ovatko käyntimäärät ja tapahtumat lisääntyneet vai vähentyneet. Raportoinnista ei myöskään käy ilmi, onko Yhteisöotalo Onnin ja Onnensillan toimintoihin saatu uusia toimijoita mukaan.

Kuntalaisten osallisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi

Tavoite:

Osallistuva budjetointi kuntalaisille

Mittari:

Vuoden 2022 aikana toteutetaan osallistuva budjetointi

Raportointi

toimintakertomuksessa:

Osallistuva budjetointi -äänestys toteutettiin 1.5. - 22.5.2022. Ehdotuksia saatiin 91, joista äänestykseen valikoitui 18 toteutuskelpoista, kriteerit täyttävää ja budjettiin (20.000 €) mahtuvaa. Äänestykseen osallistui 541 hlöä. Toteutettavaksi äänestettiin seuraavat: 1) Kaupunkikuvan elävöittäminen; 2) Lasten matalien koripallokorien hankkiminen koulujen ja urheilukenttien yhteyteen; 3) Laavun rakentaminen Sveitsiin; 4) Kuntalaisille maksuttoman puistojumpan järjestäminen. Toteutus valmis tai valmistumassa (laavu).

Kaupunkikuvaa on elävöitetty usealla tavalla. Esimerkkinä tästä oli keskustassa yhteistyössä kaupunkiyhdistyksen kanssa järjestetyt teemoitetut käsityöläismarkkinat 5.12.2022. Viihtyisyyttä on lisätty myös liikenneympyröihin laitetuilla valoeläimillä. Lisäksi keskustan jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden opastus täydentyi syksyllä viittaopasteilla. Niitä on keskustan alueella neljässätoista risteyksessä, ja niillä opastetaan kaupunkilaisia ja vierailijoita mm. museoihin, liikuntapaikkoihin sekä rautatie- ja linja-autoasemille. Kylttien myötä paitsi opastetaan, myös tuodaan esille kaupungista löytyvää monipuolista tarjontaa.

Matalia koripallotelineitä sijoitetaan Martin urheilupuistoon, Metsäkaltevaan ja Anttilan koulun pihalle. Ne asennetaan keväällä 2023, kun lumet ovat sulaneet.

Laavu tullaan sijoittamaan Härkävehmaansuon nuotiopaikalle keväällä 2023. Puuhuoltoa sinne tehdään vähintään kerran viikossa, myös talvisin.

Kuntalaisille maksuttomia puistojumppia järjestettiin vuoden 2022 aikana yhteensä 10 kertaa. Kävijöitä niissä oli yhteensä 526.

Arviointi: Osallistuva budjetointi toteutettiin tavoitteen mukaisesti. Äänestyksen perusteella valikoiduista toimenpiteistä osa toteutettiin jo vuoden 2022 aikana. Koripallotelineiden ja laavun sijoittaminen toteutuu kevään 2023 aikana.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan osallistuva budjetointi lisää kuntalaisten osallisuutta ja kiinnostusta kaupungin toimintaa sekä elinympäristön viihtyisyyttä kohtaan. Avoin tiedottaminen osallistuvan budjetin eri vaiheissa ja äänestyksessä voittaneiden ideoiden toteuttaminen kasvattavat kuntalaisten

luottamusta kaupungin toimintaan. Osallistuvan budjetin määrärahoilla voidaan toteuttaa pieniä, mutta tärkeitä kaupungin elävöittämistä ja viihtyisyyttä kohentavia sekä kuntalaisten hyvinvointia edistäviä toimia.

Suositus: Osallistuvaa budjetointia kannattaa edelleen kehittää, jotta useammat kuntalaiset saataisiin mukaan kunnan kehittämiseen. Osallistuvan budjetoinnin toteuttamiseen on useita tapoja, ja sitä voidaan käyttää monenlaisten tarpeiden ja ongelmien ratkaisemisessa. Tärkeää on huomioida erityisesti lasten ja nuorten osallistaminen. Heiltä voi saada hyviä ideoita esimerkiksi päiväkodin, koulun tai oppilaitoksen viihtyisyyden kehittämiseksi.

Asumisen markkinointi

Tavoite:

Noudatetaan vuoden 2021 asumisen markkinoinnin konseptissa kirjattuja toimenpiteitä.

Mittari:

Markkinointi konseptin mukaisilla toimenpiteillä on käynnistynyt. Vähintään yksi markkinointikampanja on toteutettu.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Tavoite ei toteutunut. Asumisen markkinoinnin konseptin laatiminen on kesken. Tavoitteena on käynnistää kampanjointi vuoden 2023 aikana.

Kaupunki tuotti kumppanille valmistelumateriaalit ja tausta-aineistot sovitusti, ja työpajat toteutettiin loppuvuonna 2021. Työpajoista saatujen tulosten pohjalta oli määrä edetä kohti kampanjamateriaaleja sekä markkinointitoimenpiteiden listausta.

Viestintätiimissä tapahtui merkittäviä muutoksia loppuvuonna 2021 ja vuoden 2022 alkupuolella, kun viestintäpäällikkö ja viestintäkoordinaattori vaihtuivat. Työntekijävaihdokset johtivat osaltaan siihen, että projektin etenemiseen tuli viivettä.

Projekti käynnistettiin uudelleen alkuvuonna 2022, mutta yhteistyö kumppanin kanssa ei lähtenyt käyntiin toivotulla tavalla. Tulokseen ei oltu tyytyväisiä eikä konseptin eteenpäinviemistä kampanjatasolle nähty tarkoituksenmukaisena. Sopimus kumppanin kanssa päättyi vuoden 2022 lopussa. Uusi kilpailutus on tarkoitus käynnistää vuonna 2023 ja sen myötä valita strategisen markkinoinnin kumppani.

Arviointi: Asumisen markkinointia koskeva kaupunkitason malli jäi toteutumatta toista vuotta peräkkäin. Tavoitteen suuntaisia toimenpiteitä on toteutettu, mutta henkilöstövajauksen ja sopimusikumppanin puutteellisten työtulosten vuoksi tavoitteessa ei onnistuttu.

Keskimääräisten ryhmäkokojen määrittäminen

Tavoite:

Keskimääräisten ryhmäkokojen tavoitetasot ovat vuosiluokilla
1-2 20 oppilasta
3-6 22 oppilasta
7-9 22 oppilasta

Mittari:

Valtuusto on määritellyt perusopetuksen keskimääräiset ryhmäkoot vuosiluokille 1-2, 3-6 ja 7-9.

Raportointi

toimintakertomuksessa:

Lukuvuoden 2022-23 alusta alkaen on lähdetty toteuttamaan tavoitteen mukaisia keskimääräisiä ryhmäkokoja uusien ikäluokkien (1. ja 7. luokat). Muiden ikäluokkien opetusryhmien koko määräytyy lukuvuoden 2021-22 perusteella, eikä niihin ei ole ollut juurikaan mahdollisuutta vaikuttaa. Haasteen ryhmäkokoihin tuo ulkoinen ja sisäinen muuttoliike, joka on ollut vilkasta kuluneen kesän aikana.

Kaupunginvaltuusto määritteli vuoden 2022 talousarvion käsittelyn yhteydessä perusopetuksen vuosiluokille keskimääräiset ryhmäkoot kokouksessaan 15.11.2021.

Opetuslautakunnan toiminnasta kertovassa toimintakertomustekstissä todetaan, että 1-2. luokkien osalta opetusryhmät toteutuivat pääsääntöisesti tavoitteen mukaisesti. Myös seitsemänsien luokkien osalta päästiin lähelle tavoiteryhmäkoko (22), vaikka ikäluokka on suuri. Muiden ikäluokkien kohdalla aiemmin muodostetut opetusryhmät jatkoivat ja niiden ryhmäkoot vaihtelivat tavoiteryhmäkoon molemmin puolin. Selvintä tavoiteryhmäkoon ylitys on yläkoulujen 8-9. luokilla.

Arviointi: Toimintakertomuksessa tavoitteen toteutumisesta annetun raportoinnin perusteella tavoitteen saavuttamista ei voi arvioida. Raportoinnissa ei kerrota, minkä suuruisia keskimääräiset ryhmäkoot olivat milläkin luokka-asteella.

Sen sijaan toimintakertomuksen muussa osassa kerrotun perusteella tavoitteen ei voi katsoa toteutuneen, sillä varsinkin perusopetuksen yläluokilla tavoiteryhmäkoko ylittyi.

Suosituksien jälkiseuranta

Edellisen arviointikertomuksen suositusten jälkiseuranta

Onko vuoden 2021 arviointikertomuksessa esitettyjen suositusten mukaisiin toimenpiteisiin ryhdytty?

Arviointi: Kaupungin palvelualueet ja keskeiset tytäryhtiöt ovat kehittäneet toimintaansa pääosin tarkastuslautakunnan antamien suositusten suuntaisesti. Arviointikertomuksessa 2021 annetuista suosituksista 79 % olivat sellaisia, joiden perusteella on ryhdytty joko osittain tai kokonaan suositusten mukaisiin toimenpiteisiin. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan suosituksilla on ollut vaikuttavuutta. Lautakunta tiedostaa sen, että osassa toimenpiteiden toteuttaminen vie enemmän aikaa eikä niiden kohdalla kaikkiin toimenpiteisiin ryhtyminen ole vielä tässä vaiheessa voinutkaan toteutua.

Arviointikertomushavainnoilla ja -suosituksilla voi olla myös välillisiä vaikutuksia. Ne saattavat toimia muutoksen käynnistäjinä, joiden tulokset näkyvät vasta pitkällä aikavälillä. Lisäksi arviointiprosessi lisää vuorovaikutteisuutta organisaation ja päätöksenteon välillä.

Kaupunginvaltuusto käsitteli tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen 2021 kokouksessaan 30.5.2022. Valtuusto päätti lähettää arviointikertomuksen kaupunginhallitukselle tarvittavia toimenpiteitä varten. Lisäksi valtuusto velvoitti hallituksen tuomaan viimeistään lokakuun 2022 loppuun mennessä sille lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Kaupunginhallitus antoi 5.9.2022 lausuntonsa arviointikertomuksessa 2021 esitettyihin havaintoihin ja suosituksiin ja vei ne tiedoksi valtuustolle 12.9.2022.

Vuoden 2021 arviointikertomuksessa esitettiin 19 suositusta. Tarkastuslautakunta arvioi suositusten vaikuttavuutta perehtymällä kaupunginhallituksen antamiin lausuntoihin arviointikertomuksen johdosta. Lisäksi tiedusteltiin toimenpiteiden tilannetta sähköpostitse palvelualueiden johdolta tai muilta asiantuntijoilta. Toimenpiteisiin ryhtymistä lautakunta arvioi neliportaisella asteikolla.

Tarkastuslautakunta tuo yksityiskohtaisemmin esille mielestään merkittävimpien suositusten tilanteen. Edellisessä arviointikertomuksessa esitettyjä suosituksia ei ole kirjoitettu tässä kokonaan, vaan on tuotu esille erityisesti suosituksen aihe. Suositusten mukaisiin toimenpiteisiin ryhtyminen on esitetty liikennevalovärein. Vihreä merkitsee, että kaikkiin suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on ryhdytty. Keltainen tarkoittaa, että suosituksen mukaisiin toimenpiteisiin on osittain ryhdytty. Punaisella osoitetaan, että suosituksen mukaisia toimenpiteitä ei ole tehty lainkaan.

Osallistuva budjetointi

Suosituksen aihe: Osallistuvan budjetoinnin käytön kehittäminen ottamalla käyttöön erityyppisiä toimintamalleja sekä kuntalaisten ottaminen entistä enemmän mukaan miettimään, mihin yhteiset voimavarat käytetään.

Tehdyt/suunnitellut toimenpiteet: ●

Osallistuvan budjetoinnin määräraha nostettiin 40 000 eurosta 50 000 euroon vuodelle 2023. Määrärahasta 35 000 euroa käytetään kuntalaisten osoittamiin kohteisiin ja 15 000 euroa ohjataan talkoorahaksi kylille. Talkooraha on uusi käytäntö osallistuvassa budjetoinnissa.

Vuosina 2020–2022 kylille ei erikseen osoitettu määrärahaa osallistuvan budjetoinnin kautta. Kuitenkin kärkihankkeelle ”Kaupunki ja monimuotoiset kylät” jaettiin kaupunginjohtajan päätöksellä kärkihankerahaa 15 500 euroa. Kyseisestä määrärahasta 5 000 euroa oli varattu kylille talkoorahaksi. Joten kylät saivat käyttöönsä pienen summan talkoorahaa toista kautta.

Osallistuvan budjetoinnin lisäksi osallisuutta edistetään mm. Usmin alueen kehittämisessä. Usmin alueella toimivien tahojen tarpeet ja mielipiteet kartoitetaan sekä tullaan toteuttamaan kaikille kaupunkilaisille suunnattu kysely Usmin alueen tarpeista.

Kaupunginhallituksen antaman lausunnon mukaan kaupungilla on tarkoitus käynnistää selvitys siitä, minkälaista osallistamista eri toimialoilla toteutetaan nykyisin ja voitaisiinko osallistamista kehittää. Kyseistä selvitystä ei ole vielä arviointiajankohdan mennessä käynnistetty (tilanne huhtikuun 2023 alku).

Museotoiminta

Suosituksen aihe: Asiakkaiden mielipiteiden kartoittaminen museotoimintojen yhdistymisen vaikutuksista palveluihin sekä itsearvioinnin toteuttaminen sen jälkeen, kun uudistettu organisaatio ja toimintamalli ovat olleet toiminnassa noin vuoden.

Tehdyt/suunnitellut toimenpiteet:

Museokeskus Taika on maaliskuussa 2023 käynnistänyt asiakastytyväisyyskyselyn. Kysely on avoinna 21.5.2023 saakka.

Taidemuseon ja kaupunginmuseon erillisten palvelusuunnitelmien päivitys yhdeksi uuden museokeskuksen palvelusuunnitelmaksi on valmisteltu. Kyseinen suunnitelma on kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan käsittelyssä 27.4.2023.

Museokeskus Taika aikoo toteuttaa itsearvioinnin syksyllä 2023.

Vastuut ja yhteistyörakenteet kaupungin ja hyvinvointialueen välillä (lasten ja nuorten hyvinvointi)

Suosituksen aihe: Vastuiden ja yhteistyörakenteiden huolehtiminen kuntoon kaupungin ja Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen välillä. Varmistettava myös koulujen ja oppilashuollon välinen suunnitelmallinen yhteistyö ja tiedonkulku, kun oppilashuolto siirtyy hyvinvointialueen järjestämisvastuulle vuoden 2023 alusta lukien.

Tehdyt/suunnitellut toimenpiteet:

Alueelliseen opiskeluhoollon yhteistyöryhmään on Hyvinkään kaupungin edustajaksi nimetty oppimisen tuen asiantuntija. Kyseisessä ryhmässä seurataan koulujen ja oppilashuollon yhteistyön sujumista ja palvelun laatua.

Kaupunginjohtaja on 8.2.2023 nimennyt Hyvinkään opiskelijahuollon ohjausryhmän. Kyseiseen ryhmään kuuluu kaupungilta oppimisen tuen erityisasiantuntijan lisäksi varhaiskasvatuksen koordinaattori, lukion rehtori ja nuorisopäällikkö. Lisäksi on edustaja hyvinvointialueen opiskelijahuoltotoiminnasta.

Opiskeluhooltohenkilöstö työskentelee Hyvinkäällä samoissa tiloissa kuin kaupungin palveluksessa ollessaan. Suurimmalla osalla on työtilat kouluilla. Opiskeluhooltohenkilöstön työskentely kouluilla olevissa tiloissa edesauttaa yhteistyön ja tiedonkulun toimivuutta heidän ja koulun välillä.

Hyvinvointialue ja alueen kunnat määrittelevät yhdessä yhteisöllisen opiskeluhoollon kriteerejä. Kunnat ovat toimittaneet syksyllä 2022 näkemyksiään hyvinvointialueen edustajalle. Kriteerien määrittely on vielä kesken. Sitä vastoin alueellinen opiskeluhoollon suunnitelma vuosille 2023–2025 hyväksyttiin hyvinvointialueen aluevaltuustossa 8.12.2022. Kyseisessä suunnitelmassa sovitaan mm. hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien välisestä yhteistyöstä opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja sen koordinoinnin resursointi

Suosituksen aihe: Kaupungin ja Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen yhteistyön ja tiedonkulun parantaminen.

Tehdyt/suunnitellut toimenpiteet: ●

Tiedonkulun ja yhteistyön edistämiseksi on otettu käyttöön alueellinen vastinparimalli, jossa tunnistetuille yhdyspinnoille on nimetty kaupungin ja hyvinvointialueen vastuuhenkilöt. Kaupunginjohtaja nimesi 29.9.2022 kaupungin edustajat ja heille varajäsenet 13 alueelliseen hyvinvointia ja terveyttä edistävään työryhmään.

Suosituksen aihe: Tarkasteltava kriittisesti, mitä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen liittyviä ohjelmia ja suunnitelmia tarvitaan kaupunkitasolla lakisääteisten suunnitelmien lisäksi. Tarvitaan myös koordinoitua, jotta hyvinvointialueen ja kaupungin omat suunnitelmat ovat linjassa keskenään.

Tehdyt/suunnitellut toimenpiteet: ●

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman osalta kaupunginhallitus päätti 28.11.2022, että Hyvinkää luopuu omasta paikallisesta suunnitelmasta ja siirtyy 1.1.2023 alkaen alueellisen suunnitelman kuntakorttiin. Kuntakortti on Hyvinkään osalta laadittu vuodelle 2023.

Hyvinkäällä ei laadita enää omaa lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa, vaan on jo vuoden 2022 alussa siirrytty vastaavan alueellisen suunnitelman kuntakorttiin.

Hyvinvointipalveluyksiköstä on 16.9.2022 toimitettu kaupungin johdolle yhteenvedotaulukko paikallisista ja alueellisista hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen liittyvistä ohjelmista ja suunnitelmista. Päivitetty versio taulukosta on toimitettu 22.2.2023. Toistaiseksi ei ole kokonaisvaltaisesti päätetty, voidaanko joistain suunnitelmista luopua kokonaan ja voidaanko joidenkin osalta toimia alueellisten suunnitelmien pohjalta kuntakortin turvin.

Suosituksen aihe: Kaupungin ja hyvinvointialueen välisten neuvottelujen tuloksena tulee päättää, kumpi organisaatio vastaa ei-lakisääteisten sote-järjestöjen avustamisesta.

Tehdyt/suunnitellut toimenpiteet: ●

Kaupunginvaltuusto päätti 14.11.2022 talousarvion 2023 käsittelyn yhteydessä avustusmäärärahoista hyvinvointityön tukemiseksi. Vuodelle 2023 hyvinvointiavustuksiin on varattu määrärahaa 87 000 euroa sekä kertaluonteinen 207 000 euroa eli yhteensä 294 000 euroa. Avustusmääräraha on tarkoitettu paikallisten sote-yhdistysten hyvinvointia ja terveyttä edistävään, ennaltaehkäisevään ja kaikille avoimeen toimintaan.

Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta hyväksyi 15.12.2022 hyvinvointipalveluiden avustussäännön, joka tuli voimaan 1.1.2023. Avustussäännön mukaan avustuksia

jaetaan yleishyödyllisten yhteisöjen sellaiseen toimintaan, jonka tarkoitus on hyvinkääläisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Avustusta ei myönnetä toimintaan, joka lukeutuu hyvinvointialueelle kuuluviin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen kehittämis- ja tulevaisuuslautakunta päätti 15.2.2023 hyvinvointialueen järjestöjen toiminnan tuen ja avustamisen periaatteista. Sosiaali- ja terveysalan järjestöjen on 1.3.2023 ollut mahdollista hakea avustusta toiminnalleen Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelta. Haku on avoinna ympäri vuoden. Järjestöavustusta voivat hakea rekisteröityneet sosiaali- ja terveysalan järjestöt ja yhdistykset sekä muut vastaavat järjestötoimijat, jotka edistävät Keski-Uudenmaan alueella kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä.

Arviointi: Hyvinvointia ja terveyttä edistävien järjestöjen avustusperiaatteiden selkeyttämisessä on viimeinkin edetty. Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan hyväksymä hyvinvointipalveluiden avustussääntö selkeyttää jatkossa kaupungin myöntämien avustusten myöntämisperiaatteita hyvinvointia edistävälle järjestöille.

Keusote on vihdoinkin ottanut vastuuta avustusten antamisesta sosiaali- ja terveysalan järjestöille hyväksymällä hyvinvointialueen järjestöjen toiminnan tuen ja avustamisen periaatteet sekä avaamalla avustushaun kyseisille järjestöille ja yhdistyksille.

Suosituksen aihe: Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä käsittelevien ryhmien runsaslukuisuuden vuoksi tarkastuslautakunta suositteli selvittämään, mitkä niistä ovat virallisia eli niiden perustamisesta on olemassa päätökset. Kokoonpanot on myös syytä päivittää, koska osasta päätökset on tehty noin 10 vuotta sitten. Lisäksi on aihetta selvittää, onko joillakin ryhmillä päällekkäisiä tehtäviä, voiko joidenkin ryhmien toiminnot yhdistää ja ovatko kaikki ylipäättään tarpeellisia.

Tehdyt/suunnitellut toimenpiteet: ●

Ryhmien tarpeellisuutta on tarkasteltu ja niiden jäsenyyksiä on jaettu tasaisemmin eri henkilöille. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen vetämien ryhmien kokoontumistiheys on harventunut. Saadun tiedon mukaan kokonaisuutena työryhmävii-dakko on selkeytynyt Hyvinkään osalta.

Kaupunginjohtaja on 29.9.2022 nimennyt kuhunkin Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen yhdyspintaryhmään Hyvinkään kaupungin edustajan ja hänen varahenkilönsä.

Saadun tiedon mukaan suurin haaste tällä hetkellä on se, että hyvinvointialueen edustusta on vaikea saada paikallisiin ryhmiin, vaikka se olisi hyvin tärkeää. Tämä on havaittu mm. Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto -tiimissä, Lasten ja nuorten palveluiden johtoryhmässä sekä paikallisissa vammais- ja vanhusneuvostoissa.

Oppilaiden vaikutusmahdollisuudet

Suosituksen aihe: Oppilaiden vaikutusmahdollisuudet kouluun ja koulutyöhön liittyviin asioihin tulee ottaa täysipainoisesti käyttöön koronatilanteen hellittäessä erityisesti yläkoulun ja lukion kohdalla, joissa kouluterveyskyselyn tulosten perusteella oppilaat eivät kokeneet vaikutusmahdollisuuksiaan hyväksi.

Tehdyt/suunnitellut toimenpiteet: ●

Oppilaskunnan ja luokkien mielipiteitä kysytään pienissäkin arkeen liittyvissä asioissa. Koronatilanteen hellittäessä koulujen omien tapahtumien mahdollistuminen lisää vaikutusmahdollisuuksia koulussa. Sekä yläkoulussa että lukiossa on pystyttykin järjestämään omia tapahtumia ja juhlia. Lukiossa on toteutettu esimerkiksi koulun vuosipäivä, joulujuhla, abiturienttien penkkarit ja toisen vuoden opiskelijoiden vanhojen päivät. Lisäksi voitiin järjestää avoimet ovet 9.-luokkalaisille ja heidän vanhemmilleen.

Lukiossa opiskelijat vastaavat kerran vuodessa koulun omaan hyvinvointikyselyyn, jossa tiedustellaan koulun arjesta. Kyselyssä on myös avoimia kenttiä, joihin toivotaan kehittämisideoita. Viimeisin kysely on toteutettu tammikuussa 2023.

Lukioon vuodeksi valtionavustuksen turvin palkattu kouluvalmentaja on kehittänyt yhteisöllisyyttä yhdessä opiskelijoiden kanssa. Erilaisissa kyselyissä ja keskusteluissa esiin tulleita toiveita on huomioitu. On esimerkiksi toteutettu suunnistusilta, frisbeegolfia ja shakkikerho viikoittain. Lukiossa on järjestetty lisäksi mm. tunne- ja taitoryhmiä. Opiskelijoiden kanssa on tehty myös sosiaalista mediaa.

Koulukiusaamistapaukset

Suosituksen aihe: Koulukiusaamistapauksiin tulee puuttua ponnekkaammin, jotta kiusaamistapaukset saadaan jälleen vähenemään. Kiusaamisen vastaista työtä on hyvä pitää jatkuvasti esillä kouluissa.

Tehdyt/suunnitellut toimenpiteet: ●

Kiusaamistapausten selvittelyä on seurattu perusopetuksessa kouluittain. Ryhmytyksiä ja yhteisöllisyyteen suuntaavia toimenpiteitä on lisätty. Esimerkiksi kaikilla yläkouluilla toimii After School -toiminta yhdessä nuorisopalvelujen kanssa. Lisäksi alakouluilla toimii Hyvää Mieltä -hanke ja yläkouluilla Kaikille yhteinen koulu -hanke, joissa oppilaille opetetaan myös tunne- ja vuorovaikutustaitoja.

Arviointi: Koulukiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi on tehty useita toimenpiteitä. Niiden vaikuttavuudesta ja määrästä ei tarkastuslautakunnalla ollut tällä hetkellä tietoa.

Laajennettu oppivelvollisuus

Suosituksen aihe: On tärkeää kartoittaa, miten nuoret itse kokevat laajennetun oppivelvollisuuden ja sen vaikutukset esimerkiksi opetuksen ja ohjauksen riittävyteen ja laatuun.

Saatu lausunto suositukseen: ●

Suurimmalle osalle nuorista laajennettu oppivelvollisuus ei käytännössä vaikuta muutoin kuin oppimateriaalien maksuttomuutena. Pienelle osalle nuorista maksuttomuus mahdollistaa keskittymisen opiskeluun, kun heidän ei välttämättä tarvitse työskennellä opiskelujen ohella maksaakseen opiskelusta aiheutuvia kustannuksia.

Pieni osa nuorista suhtautuu kielteisesti heille osoitettuihin koulutuspaikkoihin. Oppivelvollisuuden laajennus on tähännyksi yleisesti ottaen erityisesti näiden nuorten aktivointiin. Kyseiset nuoret saavat tehostettua ohjausta, missä tulee esille heidän omat näkemyksensä. Tämän vuoksi emme katso tarpeelliseksi erillisten kyselyjen tekemistä.

Arviointi: Annetussa lausunnossa on tuotu esille perustellut syyt sille, miksi suositusta ei ole käytännössä tarkoituksenmukaista toteuttaa.

Arviointikertomuksen 2020 suositusten jälkiseuranta

Vuoden 2020 arviointikertomuksen suosituksista pääosa on joko kokonaan tai osittain otettu huomioon toimintoja kehitettäessä. Tarkastuslautakunta nostaa esille suosituksen, joka ei seuranta-ajankohtaan mennessä ollut vielä konkretisoitunut (tilanne huhtikuun 2023 alussa). Tarkastuslautakunnan suositus koski **henkilöstöohjelman** valmistumista.

Henkilöstöohjelman laatiminen oli ensimmäisen kerran asetettu tavoitteeksi jo vuodelle 2017. Vuosina 2018–2020 se ei ollut sitovana tavoitteena. Vuodelle 2021 oli hallitustason tavoitteeksi asetettu henkilöstöohjelman valmistuminen hyväksymiskäsittelyyn vuoden loppuun mennessä. Ohjelmaa ei kuitenkaan saatu valmiiksi. Vuodelle 2022 tavoitteeksi oli asetettu henkilöstöohjelman jalkauttaminen koko organisaatioon.

Talousarviossa 2022 todetaan Henkilöstöyksikön kohdalla seuraavasti:

”Merkittävä toimenpide on laaditun henkilöstöohjelman käytäntöön vieminen koko organisaatioon. Nyt laadittu henkilöstöohjelma on ensimmäinen Hyvinkään kaupungilla tässä muodossa toteutettava ohjelma. Päämääränä on yhtenäinen henkilöstöpolitiikka läpi kaupunkiorganisaation sekä toimintatapojen yhtenäistäminen henkilöstöjohtamisessa. Henkilöstöohjelma toimii pohjana ja perusteluina kaikille esimiestyössä tehdyille ratkaisuille. Näin koko henkilöstö tunnistaa henkilöstöohjelman periaatteet ja toimii niiden mukaisesti. Käytäntöön vieminen toteutetaan aktiivisella tiedottamisella, perehdyttämällä ja kouluttamalla sekä osallistamalla henkilöstö henkilöstöohjelman käsittelyyn.”

Tavoitteen saavuttamisesta on raportoitu tilinpäätöstilanteessa 2022 seuraavasti:
"Ohjelman valmistelu on käynnissä, mutta henkilöstövaihdosten vuoksi on voitu toteuttaa vain välttämättömät toimenpiteet. Lopullinen ohjelma on valmis v. 2023."

Arviointi: Henkilöstöohjelman laadintaprosessi on kestänyt usean vuoden ajan. Vuonna 2022 ohjelma jäi edelleen valmistumatta, vaikka tavoitteeksi oli asetettu jo seuraava taso eli ohjelman jalkauttaminen kaupungin organisaatioon. Toimenpiteet tavoitteen toteuttamiseksi ovat vuosien varrella olleet riittämättömiä.

Tarkastuslautakunta pitää vuoden 2020 arviointikertomuksessa annettua suositusta edelleen ajankohtaisena. Lautakunta näkee henkilöstöohjelman valmistuksen erittäin tärkeänä. Ohjelmalla tuetaan ja täydennetään Pelikirjaa ja erityisesti sen Henkilöstö -tukipilarin linjauksia.

Suositus: Henkilöstöohjelman on syytä valmistua viimeinkin vuoden 2023 aikana. Ohjelmalla on nyt entistäkin tärkeämpi merkitys, kun kaupungilla on haasteita ammattitaitoisen henkilöstön rekrytoinnissa.

Tarkastuslautakunta toistaa vuoden 2020 arviointikertomuksessa annetun suosituksen toteuttaa henkilöstöohjelman valmistelussa Pelikirjan linjausten mukaista osallistavaa toimintatapaa. Henkilöstön edustajien on tärkeää olla mukana ohjelman laadintaprosessissa.

Talouden toteutuminen

Miten valtuuston vuodelle 2022 asettamat talouden tavoitteet toteutuivat?

Onko talouden oleellisista poikkeamista annettu riittävät selvitykset toimintakertomuksessa 2022?

Miten kestävän talouden ohjelma toteutui vuonna 2022?

Miltä Hyvinkään konsernin talouden kehitys näyttää talouden tunnuslukujen perusteella verrokkikuntiin nähden?

Arviointi: Vuodelle 2022 asetetut talouden tavoitteet toteutuivat erittäin hyvin. Tuloslaskelmaosan kaikki valtuustoon nähden sitovat erät toteutuivat sekä alku- peräistä että muutettua talousarviota paremmin. Lisäksi lainamäärää onnistuttiin vähentämään jo toista vuotta peräkkäin.

Tilikauden tulos muodostui arvioitua merkittävästi paremmaksi ollen 14,8 miljoonaa euroa. Kaikki keskeiset talouden tunnusluvut olivat hyvällä tasolla.

Suurin osa palvelualueista saavutti talouden tavoitteensa hyvin. Kolmella palvelu- alueella toimintakate toteutui muutettua talousarviota huonommin. Ylitykset eivät olleet merkittäviä.

Toimintakertomuksessa 2022 oli kaikista talouden oleellisista poikkeamista annettu kattavat selvitykset. Niiden perusteella sai riittävän kuvan poikkeamien syistä.

Vuoden 2022 aikana tehdyt talousarviomuutokset verotuloihin ja valtionosuuksiin oli kyetty laatimaan oikeansuuruisina. Molemmat toteutuivat lähelle arvioitua euromäärää.

Kestävän talouden ohjelman toteutumisesta oli nyt toista vuotta peräkkäin selkeä ja yksityiskohtainen raportti tilinpäätöksen liitteenä. Raportti sisälsi riittävät selvitykset myös ohjelman mukaisista poikkeamista.

Kaupunginvaltuuston hyväksymä Kestävän talouden ohjelma vuosille 2020–2024 on toteutunut tähän mennessä pääosin suunnitellusti. Myös vuodelle 2022 ajoite- tuista taloutta kohentavista toimenpiteistä valtaosa toteutui. Toteutumattomista toimista euromääräisesti suurin on sosiaali- ja terveystaloukselle asetettu säästö- tavoite.

Usealla talouden tunnusluvulla mitaten Hyvinkään kaupunkikonsernin talous kehittyi vuonna 2022 myönteisemmin kuin Keski-Uudenmaan samaa kokoluokkaa olevissa naapurikunnissa.

Talousarvion 2022 toteutuminen

Tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa 2022 on annettu erittäin kattava selvitys Hyvinkään kaupungin ja kaupunkikonsernin talouden toteutumisesta, joten ei ole tarkoituksenmukaista toistaa kyseisiä taloustietoja arviointikertomuksessa.

Tarkastuslautakunta tuo esille tuloslaskelmaosassa kaupunginvaltuustoon nähden sitovien erien poikkeamat. Myönteiset poikkeamat eli talousarvioita paremmin toteutuneet erät on merkitty plusmerkillä (+). Toteutuneita lukuja on verrattu alkuperäiseen ja muutettuun talousarvioon.

Tuloslaskelman sitovat erät	Ero alkuperäiseen TA:oon (1 000 euroa)	Ero muutettuun TA:oon (1 000 euroa)
Verotulot	+ 13 753	+ 453
Valtionosuudet	+ 2 337	+ 187
Rahoitustuottojen ja -kulujen netto	+ 1 009	+ 1 009
Tilikauden tulos	+ 10 930	+ 10 680

Vuoden 2022 hyvään talouden kehitykseen vaikuttivat:

- verotulojen hyvä kasvu
- valtionosuuksien kasvu
- kestävä talouden ohjelman toteuttaminen
- maltillinen investointitaso
- tonttien luovutuksista tulleet tulot
- lainamäärän pieneneminen.

Käyttötalouden määrärahojen ja tuloarvioiden yleissitovuutena kaupunginvaltuustoon nähden on **palvelualueen toimintakate** eli määrärahan ja tuloarvion erotus. Seuraavilla palvelualueilla oli toimintakatteen ylityksiä ei toteutuma oli talousarviota huonompi:

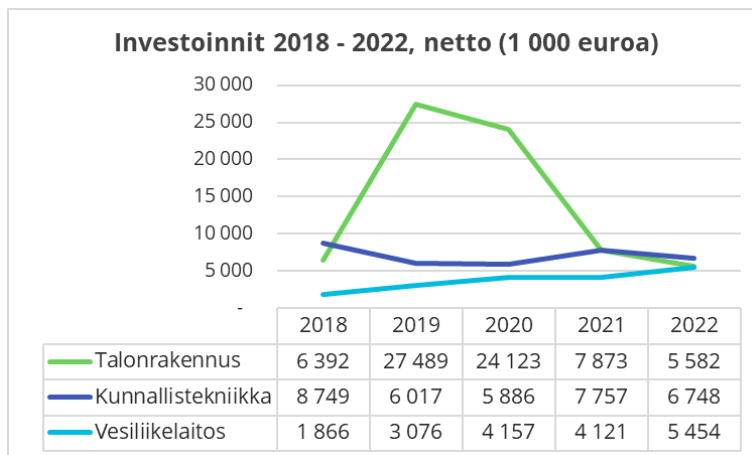
- perusopetus, ylitys 71 000 euroa
- varhaiskasvatuspalvelut, ylitys 22 000 euroa
- kulttuuri- ja hyvinvointi, ylitys 116 000 euroa.

Kaupunginvaltuusto myönsi 24.4.2023 kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnalle 116 072 euron ylitysoikeuden, tekniselle keskukselle 45 000 euron ylitysoikeuden kalustoinvestointeihin sisältyviin konepalveluihin, tilakeskukselle 162 000 euron ylitysoikeuden muihin pieniin hankkeisiin ja energiainvestointeihin ja 62 000 ylitysoikeuden Paavolatalon suunnittelukustannuksiin.

Kuntalain mukaan kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelmissa vuosille 2023–2025 on arvioitu kertyvän ylijäämää yhteensä 33,0 miljoonaa euroa ilman vesiliikelaistosta.

Investointiosan sitovuutena on investointimenojen ja -tulojen välinen erotus investointityypeittäin. Rakennusten osalta sitovuus on hankekohtainen. Muut rakennukset -ryhmä tulkitaan yhdeksi hankkeeksi. Investoinneista kaikki muut kohteet alittivat budjetoidut kustannukset, paitsi muut rakennukset -ryhmä ylittyi talousarviosta 96 000 eurolla.

Vuosina 2018–2022 rakennusten uudisrakentamiseen ja peruskorjaukseen on käytetty yhteensä 71,5 miljoonaa euroa. Kunnallistekniikkaa on rakennettu ja saneerattu yhteensä 35,2 miljoonalla eurolla. Vesiliikelaitos on toteuttanut uudis- ja korvausrakentamista yhteensä 18,7 miljoonalla eurolla.

Talouden tunnuslukujen vertailua verrokkikuntiin

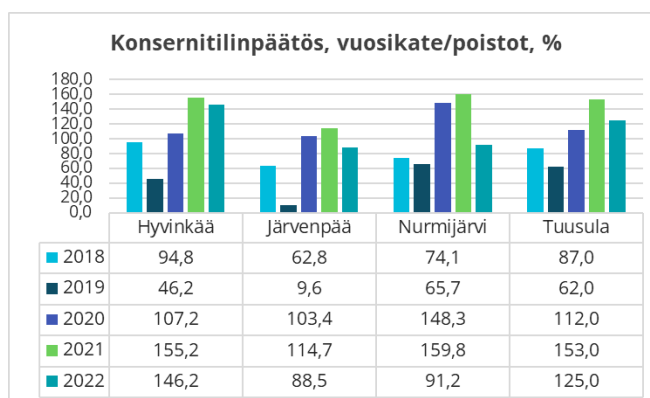
Tarkastuslautakunta on valinnut verrokkikunniksi väestömäärältään samaa kokoluokkaa olevat Keski-Uudenmaan naapurikunnat verratessaan tiettyjen talouden tunnuslukujen kehitystä. Luvuiksi on valittu keskeisiä konsernitilinpäätöksen tunnuslukuja. Luvut on otettu kunkin kunnan tilinpäätöksistä.

Vuosina 2018–2020 Hyvinkään ja Järvenpään tuloveroprosentti oli 19,75 %, Nurmijärven ja Tuusulan 19,50 %. Vuosina 2021–2022 Hyvinkäällä ja Järvenpäässä tuloveroprosentti oli 20,25 % ja Nurmijärvellä ja Tuusulassa 19,75 %.

Arviointi: Usealla talouden tunnusluvulla mitaten Hyvinkään kaupunkikonsernin talous kehittyi vuonna 2022 myönteisemmin kuin Keski-Uudenmaan samaa kokoluokkaa olevissa naapurikunnissa.

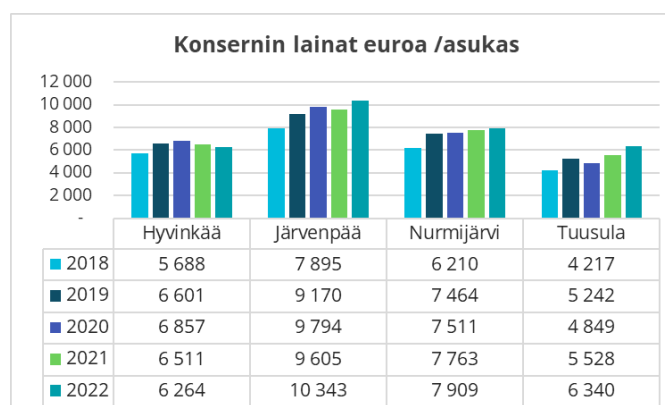
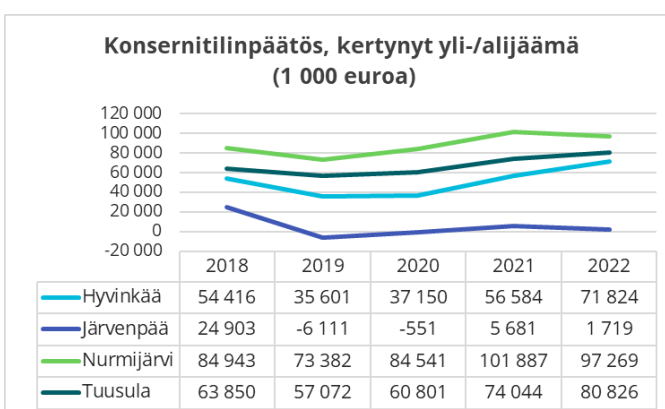
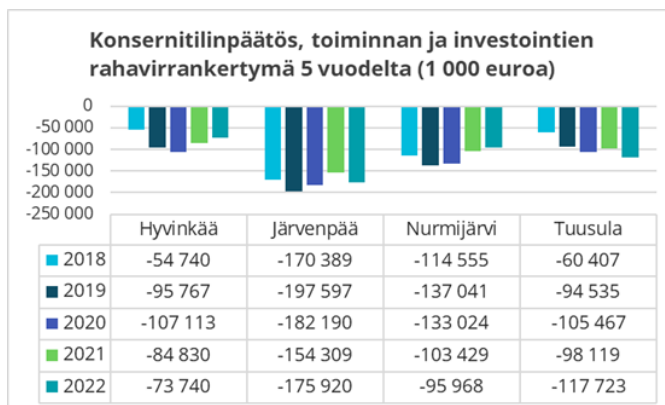
Tunnusluku vuosikate/poistot oli Hyvinkäällä verrokkikuntien paras. Hyvinkää pystyi muita verrokkikuntia merkittävästi paremmin kattamaan tulorahoituksellaan poistot. Tulorahoitus oli toista vuotta peräkkäin poistoja oleellisesti suurempi, vaikkakin tunnusluku hieman heikkeni edellisestä vuodesta. Verrokkikunnissa tulorahoitus poistoihin nähden huonontui merkittävästi enemmän.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta on ollut kaikilla verrokkikunnilla negatiivinen koko tarkastelujakson ajan. Rahoitus ei ole ollut tasapainossa missään kyseisistä kunnista investointimäärään nähden. Kuitenkin kahtena edellisestä vuodesta kehitys on ollut myönteinen sekä Hyvinkäällä että Nurmijärvellä. Vuoden 2022 lopussa kyseinen tunnusluku oli kaikilla muilla verrokkikunnilla Hyvinkäätä heikompi.

Konsernitilinpäätöksen mukainen kertynyt ylijäämä kasvoi edellisestä vuodesta sekä Hyvinkäällä että Tuusulassa.

Hyvinkää oli ainoa verrokkikunnista, joka onnistui vuonna 2022 vähentämään konsernin lainojen määrää. Lainamäärä asukasta kohden oli samaa kokoluokkaa kuin Tuusulassa. Nurmijärvellä se oli vähän suurempi kuin Hyvinkäällä ja Järvenpäässä merkittävästi suurempi kuin Hyvinkäällä.

Kestävän talouden ohjelman toteutuminen vuonna 2022

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 15.6.2020 Kestävän talouden ohjelman vuosille 2020–2024 kaupungin talouden tasapainottamiseksi. Valtuuston hyväksymä ohjelma sisältää yhteensä noin 14 miljoonan euron edestä kaupungin taloutta kohentavia toimenpiteitä. Tästä summasta vuoden 2022 talousarvio sisälsi taloutta edistäviä toimia noin 2,6 miljoonalla eurolla.

Tilinpäätöksen 2022 liitteenä on yksityiskohtainen selvitys Kestävän talouden ohjelmaan sisältyvien toimenpiteiden toteutumisesta euromäärineen. Sen mukaan vuodelle 2022 ajoitettuja taloutta parantavia toimia toteutui 2,1 miljoonalla eurolla. Sosiaali- ja terveystalouteille asetettu säästötavoite ei toteutunut. Lisäksi kaupunginvaltuusto päätti 25.4.2022 poistaa perusopetuksen

toimenpiteen määräaikaisten opettajien palkkaamiseksi vain koulupäivien ajaksi. Korvaava tavoite käsiteltiin vuoden 2023 talousarvion yhteydessä. Kaupunginvaltuusto päätti poistaa myös perusopetuksen ohjaajaresurssin sopeuttamiseen liittyvän tavoitteen vuosille 2023 ja 2024 kohdistetut toimenpiteet.

Vuosien 2020–2022 aikana Kestävän talouden ohjelman mukaisia taloutta parantavia toimenpiteitä on toteutettu yhteensä 11,0 miljoonalla eurolla. Vuosille 2023–2024 on ajoitettu vielä noin 1,7 miljoonan edestä taloutta kohentavia toimia.

Erityisarviointikohteet

Varhaiskasvatuksen henkilöstön rekrytoinnin haasteet

Miten varhaiskasvatuksen henkilöstön rekrytoinnin haasteet näkyvät päiväkotien toiminnassa?

Millä toimenpiteillä varhaiskasvatuspalveluissa on huolehdittu päiväkotien turvallisesta toiminnasta henkilöstön rekrytoinnin haasteiden keskellä?

Onko varhaiskasvatuspalveluissa ryhdytty toimenpiteisiin päiväkotihenkilöstön pito- ja vetovoiman kohentamiseksi?

Arviointi: Henkilöstöpula säteilee kaikkialle päiväkodin toimintaan. Varhaiskasvatuksen opettajien ja erityisopettajien saanti on erittäin haasteellista. Kelpoisuusehdot täyttävien opettajien osuus onkin viime vuosina laskenut oleellisesti.

Sijaisjärjestelyt ja rekrytoinnit vievät paljon päiväkotien johtajien aikaa. Poissaolleiden tilalle ei aina onnistuta saamaan sijaista, vaikka rekrytointiin on käytettävissä kolme eri varahenkilöjärjestelmää. Pitkäjänteinen kehittämistyö jää pakostakin varjoon, kun aikaa menee paljon päivittäisen toiminnan turvaamiseen.

Päiväkotien johtajat joutuvat hakemaan lähes päivittäin sijaisia poissaolevien työntekijöiden tilalle ja järjestelemään ryhmien toimintaa käytössä olevin monin erilaisin toimenpitein turvallisuuden ja toiminnallisuuden takaamiseksi ryhmissä. He kokevat henkilöstöpulasta johtuvan työmäärän erittäin kuormittavana. Lyhytkestoisia työjaksoja oli vuonna 2022 edellistä vuotta merkittävästi enemmän.

Päiväkotien henkilöstön on joustettava omista työvuoroistaan, kun ryhmistä puuttuu työntekijöitä. Lisäksi ryhmien suunniteltuun toimintaan voidaan joutua tekemään muutoksia. Esimerkiksi retkiä ja ulkoilua ei voida toteuttaa tavanomaisesti, mikäli poissaolleiden tilalle ei saada sijaisia.

Suomalainen arvostettu varhaiskasvatusjärjestelmä on joutunut erittäin vaikeaan tilanteeseen. Lukuisat varhaiskasvatuksen toimintaa koskevat lakimuutokset ovat lisänneet työmäärää ja sitä kautta työn kuormittavuutta. Palkkataso on koettu liian alhaiseksi työn vaativuuteen ja vastuullisuuteen nähden. Varhaiskasvatuksen työntekijät kokevat arvostuksen puutetta työtään kohtaan. Kaikki tämä on johtanut siihen, että varhaiskasvatuksen työtehtävät ovat viime vuosina menettäneet pito- ja vetovoimaansa. Tämä näkyy selkeästi myös Hyvinkään kaupungin varhaiskasvatuspalveluissa.

Mikäli vuonna 2030 voimaan astuva asetus varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteesta toteutuu suunnitellusti, se tuo merkittävää lisähaastetta lain mukaiselle henkilöstön saatavuudelle. Asetuksen myötä henkilöstön koulutusvaatimukset kasvavat.

Hyvinkään varhaiskasvatuspalvelut on ryhtynyt toteuttamaan niitä toimenpiteitä, joita se voi itse tehdä alan pito- ja vetovoiman kohentamiseksi. Se on panostanut perehdytykseen ja mentorointiin, henkilöstön työhyvinvointiin sekä viestintään. Lisäksi se on tehnyt markkinointivideon opettajien rekrytointia varten. Meneillään olevalla työn vaativuuden arvioinnilla pyritään vaikuttamaan palkkatason kohentamiseen. Jo toteutetuilla toimenpiteillä ei voi toistaiseksi osoittaa olleen toivottuja vaikutuksia varhaiskasvatuksen henkilöstön rekrytointitilanteeseen.

Tarkastuslautakunta näkee varhaiskasvatuspalvelujen tehtävän erittäin tärkeänä, koska se tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatus tasoittaa erilaisista taustoista tulevien lasten lähtökotia ja siten vähentää eriarvoisuutta. Tämä kuitenkin edellyttää, että varhaiskasvatusta voidaan toteuttaa laadukkaasti.

Varhaiskasvatuspalvelut mahdollistavat huoltajien työssäkäynnin tai opiskelun. Siksi on tarpeellista, että varhaiskasvatusalalle saadaan jatkossa ammattitaitoisia työntekijöitä tarvittava määrä.

Suositus: Varhaiskasvatuksen henkilöstön pito- ja vetovoiman lisäämiseksi on syytä löytää ratkaisuja. Tarkastuslautakunta kannustaa käyttämään kaikkia mahdollisia keinoja, mitä kuntatasolla voidaan toteuttaa. Huolestuttavan kehityskulun muuttamiseksi on tärkeää tiivistää yhteistyötä koulutuksen järjestäjien ja valtion suuntaan, jotta varhaiskasvatuksen henkilöstöpulan helpottamiseksi saadaan aikaiseksi toimivia ratkaisuja. Kaikkien osapuolten sitoutuneisuus ongelman ratkaisemiseksi on välttämätöntä.

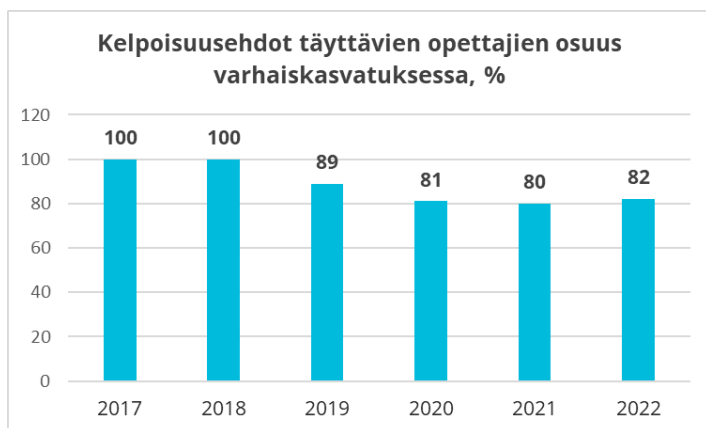
Varhaiskasvatuspalvelujen kannattaa hyödyntää muissa kunnissa käyttöön otettuja hyviksi havaittuja keinoja, joilla on ollut vaikutusta henkilöstön pito- ja vetovoiman kasvattamiseen.

Mikäli varhaiskasvatuksen henkilöstöpula jatkuu tai pahenee, se merkitsisi pahimmillaan varhaiskasvatuspalvelujen supistumista. Huonoimmillaan sen seurauksena perheiden taloudellinen tilanne heikkenisi ja kuntien verotulot alenisivat. Siksi on tarpeellista pitää ääntä nykyisestä ongelmallisesta tilanteesta ja etsiä yhteistyössä eri tahojen kanssa ratkaisut tilanteen korjaamiseksi.

Kelpoisuusehdot täyttävien opettajien osuus laskenut oleellisesti

Varhaiskasvatuksessa rekrytointi on ollut sekä valtakunnallisesti että Hyvinkäällä erittäin haastavaa viime vuosina. Työ- ja elinkeinoministeriön tammikuussa 2023 julkaisemassa Työvoimatiekartat hankkeen loppuraporttissakin todetaan, että varhaiskasvatuksen opettajien ja erityisopettajien kohdalla käsillä on erittäin vaikea työvoimapula. Kyseisessä raportissa kuvataan mm. hankkeessa tehtyä analyysityötä työvoiman saatavuudesta, työvoimapulasta ja kohtaannosta suomalaisilla työmarkkinoilla.

Hyvinkään varhaiskasvatuksessa avoimiin opettajien paikkoihin on viimeisen kolmen vuoden aikana ollut yhä vähemmän kelpoisuusehdot täyttäviä hakijoita ja siksi heidän osuutensa on varhaiskasvatuksessa laskenut. Vuosina 2020–2022 kelpoisten opettajien osuus on ollut noin 80 %, kun se vielä vuonna 2018 oli 100 %.

Päiväkodeissa opettajien tehtäviä ovat hoitaneet pääsääntöisesti kaupungin vakituiset lastenhoitajat, kun tehtäviin ei ole saatu kelpoisuusehdot täyttäviä henkilöitä.

Vakinaisiin lastenhoitajien tehtäviin on toistaiseksi ollut hyvin kelpoisuusehdot täyttäviä hakijoita. Sen sijaan määräaikaisiin tehtäviin ei aina saada lastenhoitajaa, jolla olisi ammattiin pätevöittävä koulutus.

Varhaiskasvatuksen henkilöstö	2020	2021	2022
Vakinaiset	344	368	387
Määräaikaiset	54	73	68

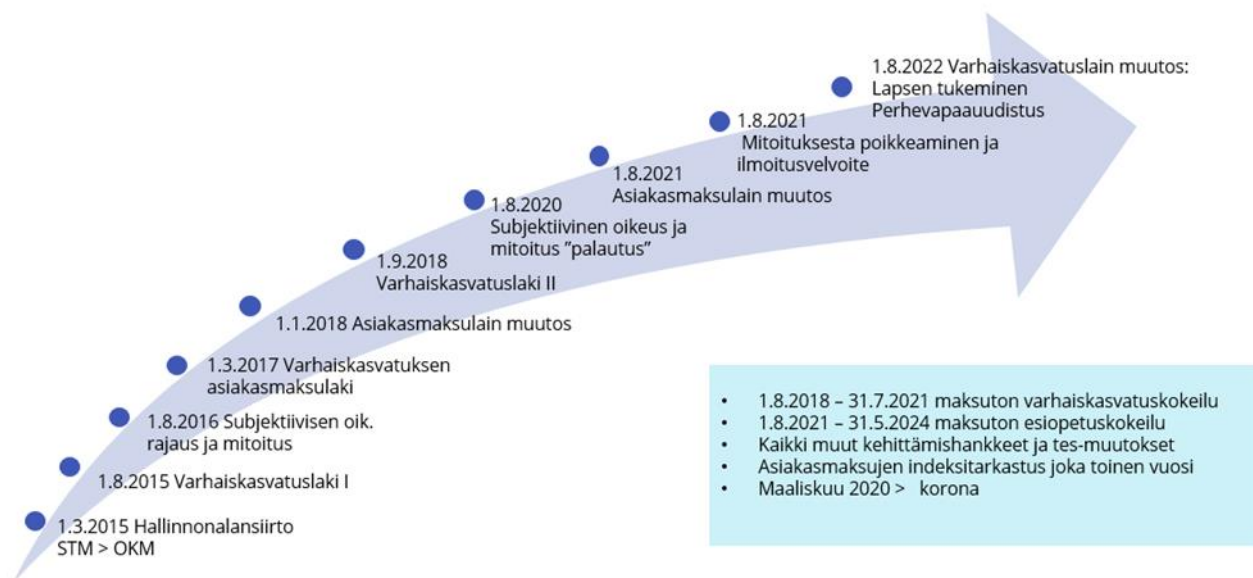

Arviointi: Hyvinkään varhaiskasvatuksen tilanne henkilöstön saatavuudessa noudattelee valtakunnallista tilannetta.

Sairauspoissaolot sekä pula kelpoisista ammattilaisista on nostanut sijaisten ja määräaikaisten osuutta päiväkotien henkilöstössä. Kasvattajien vaihtuvuus voi lisätä lasten turvattomuuden tunnetta.

Useat lakimuutokset ja paikalliset uudistukset kuormittavat henkilöstöä

Varhaiskasvatusta koskevaa **lainsäädäntöä** on viime aikoina **uudistettu vuosittain**. Tämä on merkinnyt jatkuvien muutosten ottamista haltuun palvelun järjestämisessä.

Päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle on 1.9.2018 alkaen täytynyt varhaiskasvatustilain mukaan laatia henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttamiseksi. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä henkilöstön ja lapsen vanhemman/huoltajan kanssa. Sen toteutumista sekä lapsen tuen tarvetta, riittävyttä ja tarkoituksenmukaisuutta on arvioitava, ja suunnitelma on tarkistettava vähintään kerran vuodessa.

Lapsen tukea vahvistava muutos varhaiskasvatustilakiin tuli voimaan 1.8.2022. Tuki voi olla pedagogista, hoidollista tai rakenteellista. Tehostetusta ja erityisestä tuesta tehdään hallintopäätös. Kaikki tuen muodot kirjataan myös lapsen henkilökohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan.

Paikallisia muutoksia vuonna 2022 ja vuoden 2023 alussa ovat olleet uuden varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmän käyttöönotto sekä perustietotekniikka- ja tietoliikennepalveluiden uudistushanke eli Telia-hanke. Viimeksi mainittu on koskenut koko Hyvinkään kaupungin organisaatiota.

Varhaiskasvatuksen asiakastietojärjestelmä Daisy on otettu vaiheittain käyttöön 1.10.2022 alkaen. Uusi järjestelmä on tuonut varhaiskasvatuksen toimintaan muutoksia mm. viestintään, lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen sekä lasten hoitoaikojen varaamiseen.

Huoltajilla on käytössä kaksi sähköistä asiointikanavaa. Niiden kautta huoltajat tekevät varhaiskasvatuspaikkaa koskevan hakemuksen ja varaavat sähköisesti hoitoajat. Kyseisestä sovelluksesta huoltajat näkevät myös varhaiskasvatuksen viestit ja tiedotteet.

Varhaiskasvatuksen työntekijät toivovat, että huoltajat omalta osaltaan toimisivat sovittujen ohjeiden mukaisesti varaamalla hoitoajat sähköisestä asiointikanavasta ajoissa, jotta henkilökunnan työvuorosuunnitelmat voidaan toteuttaa tarvetta vastaavana. Kaikki huoltajat eivät toimi sovittulla tavalla ja se tuo haasteita henkilökunnan lainmukaiselle mitoitukselle.

Varhaiskasvatuksen työntekijät laativat lasten varhaiskasvatussuunnitelmat Daisyssä. Lisäksi henkilöstön työaikakirjaukset ja lasten läsnäolokirjaukset tapahtuvat suoraan järjestelmän kautta.

Kaupungin ICT-palveluiden siirryttyä tammikuussa 2023 Telialle puhelimien asennukset eivät kaikilta osin onnistuneet. Puhelinten datayhteyksien häiriötilanteiden vuoksi lasten ja henkilöstön tulo- ja lähtökirjaukset eivät kirjautuneet oikein Daisy-järjestelmään. Ongelmia ilmeni 11 varhaiskasvatusyksikössä. Henkilökunta joutui tekemään ja korjaamaan kirjaukset manuaalisesti, mikä aiheutti ylimääräistä työtä.

Varhaiskasvatusjohtaja toteutti yksikkökäyntejä tammi-helmikuussa 2023, joiden aikana yksiköiden henkilöstöltä on tiedusteltu varhaiskasvatuspalveluiden työpaikkojen veto- ja pitovoimaan vaikuttavista asioista. Kuormittavina tekijöinä henkilöstö kokee mm. seuraavat seikat:

- työvoiman haasteellinen saatavuus
- lapsiryhmien vaihtuvuus
- lasten tuen tarpeeseen vastaaminen
- jatkuvat muutosprosessit lainsäädännön muutosten ja paikallisten muutosten myötä.

Varhaiskasvatuksessa on viime vuosina ollut muutoksia paljon ja henkilöstö toivoisikin enemmän työaikaa perustehtävälle.

Arviointi: Lainsäädännön muutostahti on varhaiskasvatuksessa ollut nopeaa. Lainsäädännön tuomien uudistusten ja paikallisten toimintamuutosten haltuunotto on haastanut varhaiskasvatuksen henkilöstön jaksamista. Lainsäädäntöuudistukset ovat tuoneet lasten kanssa työtä tekeville merkittävästi lisää lomakkeiden täyttämistä ja suunnitelmien laatimista.

Lisäksi uuden varhaiskasvatuksen Daisy-asiakastietojärjestelmän haltuunotto on aiheuttanut lisätyötä ja uuden opettelemista varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Sähköinen järjestelmä tulee kuitenkin jatkossa helpottamaan työtä, kun se on saatu täysipainoisesti käyttöön.

Henkilöstön vaihtuvuus ja sairauspoissaolot

Varhaiskasvatuspalveluissa vakituisia palveluissuhteita päättyi 26 vuonna 2022 ja 27 vuonna 2021. Määrissä ei ole mukana eläkkeelle jääneet työntekijät. Vaihtuvuusprosentti on ollut vakituisien kohdalla 7 %:n luokkaa kumpanakin vuonna.

Opetusalan ammattijärjestö OAJ:n syyskuussa 2021 toteuttaman selvityksen mukaan alanvaihtoa oli valtakunnallisesti katsottuna harkinnut 63 % varhaiskasvatuksen opettajista. Yleisimmät syyt alan vaihtamisaikeille olivat palkkataso, työn kuormittavuus ja työmäärän lisääntyminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön vuonna 2017 tekemän valtakunnallisen selvityksen mukaan merkittävimmät syyt alanvaihtamisajatuksille olivat jo silloin samansuuntaisia. Tällöin selvityksen kohteena oli koko varhaiskasvatuksen henkilöstö. Vastaajien mielestä tärkeimmät syyt alanvaihtojatuksiin olivat palkkaus (52 %), työn fyysinen tai henkinen kuormittavuus (39 %) ja varhaiskasvatusalan vähäinen arvostus (32 %).

Mainittakoon, että Kunta-alan opetushenkilöstön virka- ja työehtosopimuksen mukainen varhaiskasvatuksen opettajan peruspalkka oli 1.10.2022 tilanteen mukaan 2 568 euroa kuukaudessa.

Varhaiskasvatuksesta jäi eläkkeelle 12 henkilöä sekä vuonna 2022 että vuonna 2021. Vuoden 2022 lopussa varhaiskasvatuksen henkilöstöstä 60–62-vuotiaita oli yhteensä 40 henkilöä ja 63–65-vuotiaita yhteensä 15. Yli 60-vuotiaiden määrä koko henkilöstöstä on noin 14 %.

Varhaiskasvatuksen sairaus- tai työtaturmapoissaolot vuosina 2021–2022:

Vuosi 2021	Vuosi 2022
21,17 kalenteripäivää / henkilötyövuosi	22,85 kalenteripäivää / henkilötyövuosi

Lyhyet 1–7 päivän sairaus- ja työtaturmapoissaolot kasvoivat vuonna 2022 edellisestä vuodesta. Sitä vastoin sekä 8–39 päivän että 40–59 päivän poissalot vähenivät.

Sairaus- ja työtaturmapoissaolojen määrät olivat vuonna 2022 yhteensä 10 767 päivää ja vuonna 2021 yhteensä 9 210 päivää. Kasvua edellisestä vuodesta oli 17 %.

Sijaisia ja määräaikaista on jouduttu palkkaamaan poissaolleiden työntekijöiden tilalle sekä tehtäviin, joihin ei ole saatu kelpoisuusehdot täyttävää henkilöä. Sijaisten ja määräaikaisten työntekijöiden käyttö kasvoi edellisestä vuodesta. Vuonna 2022 oli päättyneitä määräaikaista työsuhteita 25 % enemmän kuin vuonna 2021. Päättyneitä sijaisuuksia oli 12 % edellisvuotta enemmän. Useat päättyneet työsuhteet kertovat monista lyhytkestoista työkajoista.

Arviointi: Vakituisten työntekijöiden vaihtuvuudessa ei ole ollut eroja vuosina 2021–2022. Sen sijaan sijaisia ja määräaikaista jouduttiin vuonna 2022 palkkaamaan edellistä vuotta merkittävästi enemmän mm. sairauspoissaolojen kasvun vuoksi.

Viiden vuoden sisällä varhaiskasvatuksesta on jäämässä eläkkeelle arvon mukaan noin 50 henkilöä. Tämä tuo lisähaastetta tarvittavan työvoiman saamiseksi varhaiskasvatuspalveluihin.

Sijaisten rekrytointi on kuin vaikean palapelin kokoamista

Varhaiskasvatuspalveluilla on henkilöstön poissaolojen varalle käytössä vakituiset varahenkilöt, kaupungin sijaisvälitys / Kuntarekry sekä yksityisen henkilövuokrausyrityksen palvelut. Poissaoloihin otetaan henkilö ensisijaisesti vakinaisista varahenkilöistä, joita vuonna 2022 oli yhteensä 30.

Vuonna 2022 sijaispyynnöistä Kuntarekryn kautta kyettiin toteuttamaan 59 %.

Sijaistarpeita	Täytetyt	Perutut	Sijaisten määrä	Täyttö%
2 993	1 579	335	1 579	59 %

Varhaiskasvatuspalvelut on tehnyt määräaikaisen henkilöstövuokrauspalvelusopimuksen 1.10.2022 – 31.5.2023 yksityisen henkilövuokrausyrityksen kanssa. Sopimuksen tavoite on vastata niihin varhaiskasvatuspalveluiden äkillisiin, akuutteihin ja lyhytaikaisiin sijaistarpeisiin, joihin Hyvinkään kaupungin varahenkilöjärjestelmä ja sijaisvälitys eivät pysty vastaamaan. Yksityisen henkilövuokrausyrityksen kautta varhaiskasvatuspalvelut saivat syys-joulukuun 2022 aikana yhteensä kahdeksan henkilöä hoitamaan lyhytaikaisia sijaisuuksia. Ostettujen vuokratyötuntien määrä oli kyseisenä aikana yhteensä 202 tuntia.

Päiväkotien johtajat joutuvat toteuttamaan erilaisia järjestelyjä päivähoitoyksikössään, mikäli tarvittavia sijaisia ei onnistuta yrityksistä huolimatta saamaan. Käytössä on seuraavia toimenpiteitä:

- Työvuoromuutokset lasten tarpeita vastaavaksi
  - työvuorojen ääripäät tulee turvata työvuoromuutoksilla ryhmiä yhdistämällä
  - työvuorosuunnittelussa täytyy olla sovittuna ns. joustovuoro, joka jatkaa työpäivää sovitusti
  - toiminnan suunnitelmien muutokset, kuten esimerkiksi ei toteuteta retkiä tai ulkoilu toteutetaan rajoitetusti
- Varahenkilön käyttö ja tarkistetaan naapuriryksikön tilanne eli työntekijän siirtyminen talosta toiseen.
- Otetaan ryhmävastaja hoito-kasvatus-opetustehtäviin.
- Ylityömääräys.
- Johtaja voi sijaistaa ryhmissä.
- Huoltajien mahdollisuudet joustaa: Pyydetään lasten huoltajia tekemään lyhyempää päivää ja kotona olevien lasten vanhempia pitämään lapsi kotona ja keskustellaan vapaapäivän vaihtamisesta toiseen päivään.
- Päiväkodin toiminta-ajan tai ryhmien määrän supistaminen ja pienten päiväkotien laittaminen kiinni.
- Kiertävät varhaiserityisopettajat kutsutaan ryhmiin työhön.
- Henkilöstön vapaa-/lomapäivien peruminen.

Tarkastuslautakunta toteutti yhteistyössä kaupungin viestintäyksikön kanssa Webropol-kyselyn päiväkotien johtajille, jossa tiedusteltiin heidän näkemyksiään sijaisjärjestelyihin kuluva ajasta. Kyselyn vastausaika oli kaksi viikkoa, 27.2. – 12.3.2023. Vastaaajien määrä oli 11/12 eli lähes kaikki päiväkotien johtajat vastasivat kyselyyn.

Vastaaajista 46 % käyttää sijaisjärjestelyihin päivittäin aikaa 0,5–1,0 tuntia ja 27 % 1,0–2,0 tuntia. Päiväkodin johtajat, jotka eivät joudu hoitamaan sijaisjärjestelyjä päivittäin, joutuvat huolehtimaan niistä kuitenkin 3–4 päivänä viikossa (91 % vastaaajista).

Vastaaajista 64 % piti Kuntarekryn palvelua toimivana. Kriittistä näkemystä tuli siitä, että sijaisia saa vaihtelevasti ja usealla heistä ei ole kokemusta varhaiskasvatuksesta. Päiväkodin johtajien mielestä Kuntarekryn tulisi huolehtia rekisterissä olevien sijaisten perehdyttämisestä, koska päiväkodin arjessa on aikaa perehdyttää vain ryhmän tärkeimpiin asioihin. Järjestelmän puutteena nähtiin se, että ohjelmassa näkyy myös henkilöt, jotka on jo varattu sijaiseksi. Parannusehdotuksena esitettiin, että ohjelmaan automatisoitaisiin toiminto, jossa varatut sijaiset pakotettaisiin kirjaamaan itsensä pois käytettävissä olevista sijaisista.

Yksityisen henkilöstövuokrausyrityksen palvelua piti toimivana 45 % vastaaajista. Päiväkodin johtajien mielestä kyseisessä palvelussa on aivan liian vähän sijaisia käytettävissä. Osa päiväkotien johtajista ei ole käyttänyt lainkaan kyseistä palvelua, joten heillä ei ollut näkemystä sen toimivuudesta.

Päiväkotien johtajat pitävät lähes päivittäistä sijaisten hakemista stressaavana. Sijaiset ovat tuntityöntekijöitä, jotka tekevät usein muutakin työtä tai opiskelevat. Siksi he eivät ole aina käytettävissä sijaisuuksiin. He myös mielellään valitsevat, mihin ryhmään haluavat mennä. Lisäksi suurin osa olisi työvuorossa mieluiten klo 8:00 – 16:00 välillä. Aikaisiin aamuvuoroihin ja iltavuoroihin on vähemmän tulijoita. Se taas vaatii johtajilta muita järjestelyjä varhaisille aamutunneille ja myöhemmille iltapäivän tunneille, mikäli päiväkotia on avoinna klo 6:00 – 18:00.

Päivät ovat usein rikkonaisia, kun sijaisjärjestelyjä tulee pitkin päivää. Puuttuva henkilö vaikuttaa tiimin työvuoroihin. Turvallisuuden ja toimivuuden takaamiseksi työvuoroja voidaan joutua selvittämään 2–4 henkilön osalta.

Sijaisten saatavuusongelma näkyy sekä päiväkotien johtajien että koko henkilöstön heikentyneenä työhyvinvointina. Se haittaa keskittymistä laadukkaaseen varhaiskasvatukseen perustyöhön.

Samaan aikaan, kun henkilöstöä on entistä vaikeampi saada, Hyvinkäällä varhaiskasvatukseen osallistumisaste on noussut erityisesti pienten lasten kohdalla. Varhaiskasvatuksessa on vuoden 2023 alkupuolella jouduttu perustamaan lisäryhmiä paikka-tilanteen haastavuuden vuoksi. Alkuvuonna avattiin lisäryhmä Kaupunkisillan päiväkodin saliin. Lisäksi Pikku-Veturin tiloja täytyi ottaa kokopäivähoitopaikkojen käyttöön.

Arviointi: Suurin osa päiväkotien johtajista joutuu hoitamaan sijaisjärjestelyjä päivittäin. Käytössä olevista kolmesta eri varahenkilöjärjestelmästä huolimatta päiväkoteihin ei aina onnistuta saamaan sijaista poissaolevien työntekijöiden tilalle. Tällöin päiväkotien johtajat joutuvat toteuttamaan erilaisia järjestelyjä päivähoitoyksikössään toiminnan turvallisuuden takaamiseksi. Käytössä on useita erilaisia toimenpiteitä henkilöstön työvuoromuutoksista aina päiväkodin toiminnan supistamiseen.

Osa päiväkodin johtajista näki puutteena sen, että usealla sijaiseksi palkatuista ei ole kokemusta varhaiskasvatuksesta. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tämä heikentää laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutumista.

Päiväkodin johtajien mukaan yksityisen henkilövuokrausyrityksen kautta on käytettävissä aivan liian vähän sijaisia. Lautakunnan näkemyksen mukaan kyseisellä palvelulla ei sen vuoksi ole riittävää hyötyä.

Jatkuvat rekrytointikuviot kuormittavat sekä päiväkodin johtajia että muuta henkilöstöä. Jaksaminen on koetuksella, mikä välittyy päiväkodinjohtajille osoitetun kyselyn vastauksista.

Tarkastuslautakunta näkee erittäin huolestuttavana varhaiskasvatuksen henkilöstön vaikean rekrytointitilanteen, kun samaan aikaan varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousee erityisesti pienten lasten kohdalla. Kyse on vakavasta yhtälöstä. Lasten määrä on Hyvinkäällä laskenut, mutta se ei ole näkynyt varhaiskasvatuksen tarpeen vähenemisenä.

Perhepäivähoidosta luopuminen kunnallisena palveluna osana kestävän talouden tasapainotusohjelmaa 1.8.2023 alkaen lisää lapsimäärää päiväkodeissa varsinkin pienten lasten osalta. Kunnallisen perhepäivähoidon loppuminen tarkoittaa myös varhaiskasvatuspalvelujen monimuotoisuuden kapenemista.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee vakituisten varahenkilöiden määrän lisäämistä. Se vähentäisi sijaishenkilöiden jatkuvaa vaihtuvuutta, mikä taas lisäisi päiväkodissa olevien lasten keskuudessa turvallisuuden tunnetta. Lisäksi päiväkodin henkilöstön ei tarvitsisi perehdyttää aina uutta henkilöä. Tarkastuslautakunta suosittelee varhaiskasvatuspalveluja selvittämään, olisiko eläkkeelle jääneistä varhaiskasvatuksen ammattilaisista jotkut halukkaita toimimaan varahenkilöinä.

Tarkastuslautakunta näkee tärkeänä, että Kuntarekry huolehtii rekisterissä olevien sijaisten perehdyttämisestä varhaiskasvatukseen, koska päiväkotien arjessa henkilöstöllä ei ole aikaa perusteelliseen perehdyttämiseen. Perehdytetyt sijaiset kykenevät toimimaan päiväkodeissa tarkoituksenmukaisemmin sekä tiimiä hyödyttävämällä tavalla.

Lautakunta suosittelee tutkimaan, onko Kuntarekryn ohjelmassa mahdollista ottaa käyttöön toiminto, jossa jo varatut sijaiset edellytetään kirjaamaan itsensä pois käytettävissä olevista sijaisista. Näin päiväkotien johtajat eivät turhaan tiedustele sijaisiksi henkilöitä, jotka on jo rekrytoitu toiseen yksikköön.

Toimenpiteet varhaiskasvatuksen henkilöstön pito- ja vetovoiman kasvattamiseksi

Tehtäväkuvamuutokset

Tehtäväkuvamuutoksia on tehty varhaiserityisopettajien kohdalla muuttamalla vuonna 2020 tehtäväkuva yhteisölliseksi varhaiserityisopettajaksi. Hän työskentelee koko yksikössä, kun varhaiserityisopettaja toimii tietyssä ryhmässä. Näin työnkuvasta on saatu monipuolisempi.

Tilanteissa, joissa ei ole saatu palkattua kelpoista työntekijää, on tehtäväkuvia muutettu siten, että henkilö on voinut suoriutua tehtävänimikkeen töistä. Kyseisissä tilanteissa työntekijälle on luotu tuki- ja perehdytysprosessi.

Markkinointivideo

Erityisopettaja- ja opettajahakuprosessiin tehtiin markkinointivideo, jolla Hyvinkään varhaiskasvatusta pyritään tuomaan esille toiminnallisesti ja pedagogisesti laadukkaana työnantajana. Lisäksi toteutettiin rekryvideo sijaisvälitykseen, jonka tarkoitus on innostaa ja motivoida työntekijöitä töihin varhaiskasvatukseen.

Perehdytys ja mentorointi

Kaikille uusille työntekijöille nimetään työkaveri tai tiimi, jolta työntekijä voi turvallisesti mielin kysyä mieltään askarruttavista työasioista. Varhaiskasvatuksen opettajille ja lastenhoitajille, jotka tekevät opettajan määräaikaista tehtävää, järjestettiin perehdytys/mentorointijakso. Myös päiväkodinjohtajien työhyvinvointia tuettiin vertaismentoroinnilla.

Varhaiskasvatuksessa tehtiin perehdytysmateriaaliksi omia lyhyitä videoita, joita uudet työntekijät voivat katsoa.

Lisäksi hankerahoituksella on kyetty tukemaan päiväkoteja, tiimejä ja henkilöstöä. Esimerkiksi toimintavuodeksi 2022–2023 hankerahalla palkattiin kolme ryhmästä irrotettua varajohtajaa. Heidän tehtäväkuvaansa kuuluu tukea sekä päiväkodinjohtajan työtä että tiimien onnistumista työssään.

Työhyvinvoinnin ja viestinnän kehittäminen

Henkilöstön työhyvinvointia on tuettu myös varahenkilöjärjestelmää vahvistamalla. Lisäksi henkilöstöllä oli vuonna 2022 mahdollisuus käyttää neljä tuntia työhyvinvointiin.

Päiväkoteihin on toteutettu jäähdytysjärjestelmien asennuksia, jotta henkilöstö ja lapset voisivat toimia kesäajan helteissä miellyttävämmässä sisälämpötilassa.

Varhaiskasvatuksen henkilöstötiedote ”Kompassi” ilmestyy noin kerran kuukaudessa sisäiseen intraan. Tiedotteen tarkoitus on viestiä henkilöstölle mm. ajankohtaisista asioista, koulutuksista ja hankkeiden kuulumisista.

Aiemmat paikalliset palkkaratkaisut

Henkilöstöjaosto on 2.7.2018 hyväksynyt varhaiskasvatuksen henkilöstön tehtävien vaativuuden uudelleen arvioinnin. Päätöksen myötä opetus- ja kasvatustehtävissä toimivien lastentarhanopettajien palkan korotukset olivat 36–62 euroa/kk. Lisävastuista korotukset olivat 20–60 euroa/kk. Päätöksen mukaisesti korotukset otettiin käyttöön 1.8.2018 alkaen. Tehtävien vaativuuden arviointijärjestelmän uudelleen arvioinnilla ja tavoitepalkkatasojen tarkistamisen tavoitteena oli saada palkkausjärjestelmä vastaamaan sen päivän varhaiskasvatuksen vaatimuksia ja uuden varhaiskasvatuslain tuomia muutoksia. Lisäksi palkkausjärjestelmällä pyrittiin vastaamaan lastentarhanopettajien rekrytoinnin haasteisiin.

Henkilöstöjaosto on 16.12.2020 päättänyt paikallisesti sovitun varhaiskasvatuksen henkilöstön kutsurahan käyttönotosta takautuvasti 1.12.2020 alkaen. Kutsurahan määrä on 7,61 euroa. Se maksetaan vain siinä tapauksessa, kun päiväkodin ensimmäiseen aamuvuoroon joudutaan kutsumaan toinen työntekijä äkillisen/yllättävän poissaolon vuoksi.

Valmisteilla olevat toimenpiteet

Varhaiskasvatuksen henkilöstön tehtävien vaativuuden arviointijärjestelmän uudelleen päivittäminen ja palkkausjärjestelmän kehittäminen ovat parhaillaan valmisteilla.

Maaliskuussa 2023 on alkamassa lastenohjaajaoppisopimuskoulutus yhteistyössä Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymän ja Nurmijärven kunnan varhaiskasvatuksen kanssa. Kahdeksan opiskelijaa osallistuu kyseiseen oppisopimuskoulutukseen.

Yhteistyössä työterveyshuollon ja henkilöstöpalvelujen kanssa käynnistyy työhyvinvointipilotti, jossa analysoidaan mm. sairauspoissaoltilastoja vuodelta 2022.

Arviointi: Varhaiskasvatuspalveluissa on ryhdytty toimenpiteisiin henkilöstön pito- ja vetovoiman lisäämiseksi. Käyttöön on otettu useita erilaisia toimenpiteitä. Toistaiseksi niiden vaikuttavuudesta ei ole vielä näyttöä. Tarkastuslautakunta näkee kuitenkin positiivisena sen, että varhaiskasvatuspalveluissa on vuonna 2023 valmisteilla uusia toimenpiteitä henkilöstön pito- ja vetovoiman kasvattamiseksi.

Lautakunta näkee varhaiskasvatuksen yhteistyössä työterveyshuollon ja henkilöstöpalvelujen kanssa toteutettavan työhyvinvointipilotin kannatettavana, koska vuonna 2022 päivähoidon ja esiopetuksen sairauspoissaolot kasvoivat lähes 17 % edellisestä vuodesta.

Suositus: Kunnan keinovalikoima varhaiskasvatuksen henkilöstöpulan selättämiseksi on rajallinen. Tarvitaan myös valtion, oppilaitosten, ELY-keskusten, TE-toimistojen sekä työmarkkinajärjestöjen toimenpiteitä ja yhteistyötä, jotta varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuus kohenee tarvittavalle tasolle.

Työterveyshuollon ja henkilöstöpalvelujen kanssa yhteistyönä toteutettavassa työhyvinvointipilotissa varhaiskasvatuspalvelujen on syytä huolehtia sairauspoissaolojen analysoinnista. On selvitettävä, kuinka suuri osa poissaoloista johtuu esimerkiksi tartuntataudeista sekä tuki- ja liikuntaelinsairauksista ja kuinka suuri osa uupumisesta. Tulosten perusteella osataan sitten tehdä oikeanlaisia kehittämistoimenpiteitä sairauspoissaolojen vähentämiseksi.

Opiskeluhuollon siirtyminen hyvinvointialueelle

Onko opiskeluhuollon henkilöstöä kuultu ja osallistettu hyvinvointialueelle siirtymiseen liittyvissä asioissa?

Onko opiskeluhuoltopalvelujen siirron valmisteluun ja toteutukseen varattu riittävästi aikaa?

Miten palvelujen siirto hyvinvointialueen järjestettäväksi on alkuvaiheessa näkynyt palvelujen käyttäjille?

Arviointi: Opiskeluhuollon henkilöstölle on järjestetty useita tiedotustilaisuuksia ja heitä on kuultu ennen kuin he siirtyivät hyvinvointialueen palvelukseen. Henkilöstö olisi kuitenkin kaivannut heille järjestetyissä tilaisuuksissa enemmän aikaa keskustelulle. Lisäksi osa heistä olisi toivonut kysymyksiin vastaamista varsinaisissa tilaisuuksissa eikä vasta jälkikäteen sähköpostilla.

Opiskeluhuoltopalvelujen siirron valmisteluun ja toteutukseen ei ollut riittävästi aikaa, vaikka valmistelutyö aloitettiin jo vuoden 2021 syksyllä. Aika on mennyt uuden organisaation perustamista koskevissa asioissa eikä opiskeluhuollon varsinaisiin teemoihin liittyvälle yhteistyölle jäänyt aikaa. Tarvittavat yhteistyö- ja valmisteluryhmät on perustettu.

Opiskeluhuoltopalvelut ovat jatkuneet Hyvinkäällä samoissa tiloissa ja lähes samalla tiimillä kuin aiemmin, joten oppilaiden ja opiskelijoiden näkökulmasta opiskeluhuollon henkilöstön siirtymisellä hyvinvointialueen palvelukseen ei juurikaan ole ollut vaikutusta. Tarkastuslautakunta näkee tämän positiivisena, sillä tuttujen toimijoiden kanssa on niin koulun henkilöstön kuin oppilaiden ja opiskelijoidenkin helpompi toimia.

Tilanne ei kuitenkaan ole pysynyt täysin entisenlaisena, sillä perusasteelta on puuttunut yksi psykologi huhtikuun alusta alkaen. Myös toisella asteella on ollut psykologivajetta, kuten vuonna 2022. Tämä ei ole voinut olla vaikuttamatta palvelun saannin odotusaikoihin.

Tarkastuslautakunta pitää huolestuttavana opiskeluhuollon psykologipulaa. Se hidastaa nuorten pääsemistä kyseiseen palveluun. Opiskelijoiden tilanteet voivat hankaloitua ja monimutkaistua odotusajalla, mikäli psykologin asiakkuuden alkua joutuu odottamaan pitkään. Tällöin tarve mielenterveyspalveluille kasvaa entisestään. Palvelujen lisätarve kasvattaa puolestaan kustannuksia.

Tiedonkulun toimivuudesta hyvinvointialueen ja Hyvinkään kaupungin opetustoimen välillä on hyvinvointialueen ja opetustoimen edustajilla erilaiset näkemykset. Kaupungin opetustoimessa ei ole oltu aivan tyytyväisiä tiedonkulkuun. Hyvinvointialue ei ole nähnyt tiedonkulussa olevan ongelmaa. Alueellisen opiskeluhuolto-suunnitelman yhdeksi tavoitteeksi on sovittu yhteistyön ja tiedonkulun rakenteiden edelleen kehittäminen. Lähtökohtana on rakentava yhteistyö. Tarkastuslautakunta pitää kyseisen tavoitteen toteutumista tärkeänä.

Aluevaltuuston joulukuussa 2022 hyväksymä alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma ei ole voinut perustua lain mukaisesti alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmiin, koska kyseiset suunnitelmat ovat vasta valmisteilla. Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelman laatimista varten valmistelun pohjaksi pyydettiin opetuksen ja koulutuksen järjestäjien silloin voimassa olevat opiskeluhoitosuunnitelmat.

Suositus: Laadukkaan ja toimivan opiskeluhoillon takaamiseksi tiedonkulun on toimittava hyvinvointialueen ja Hyvinkään kaupungin opetustoimen välillä moitteettomasti. Kummankin osapuolen tulee olla tietoisia opiskeluhoitopalveluja koskevista oleellisista asioista. Yhteistyön rakentaminen etenkin alussa on erittäin tärkeää ja vuoropuhelulle pitää varata riittävästi aikaa.

Alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma on hyvä päivittää syksyllä 2023, kun alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmat ovat valmistuneet. Tällöin lain kirjain täyttyy alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman sisällön osalta. Kun kunnissa on hyväksytty koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmat, alueellisessa suunnitelmassa on mahdollista huomioida entistä paremmin koulujen ja oppilaitosten tarpeet ja niissä tehtävä päivittäinen opiskeluhoitotyö ja sen riittävä resursointi.

Hallitustason tavoite

Talousarviossa 2022 oli asetettu kaupunginhallitukseen nähden sitovaksi tavoitteeksi oppilashuollon järjestämissuunnitelman laatiminen.

Oppilashuollon siirtyminen hyvinvointialueelle

Tavoite:

Toimivien rajapintojen suunnitteleminen yhteistyössä Keusoten kanssa riittävien oppilashuoltopalvelujen toteuttamiseksi jatkossakin.

Mittari:

Oppilashuollon palveluiden järjestämissuunnitelma takaa palveluiden toteutumisen esiopetuksessa ja kouluilla oppilashuollon järjestämisvastuun siirron jälkeenkin.

Raportointi

toimintakertomuksessa:

Oppilashuollon esimies osallistunut oppilashuollon väliaikaisen valmistelutoimielimen alaryhmän työskentelyyn. Valmisteluun liittyviä kysymyksiä on käsitelty sekä oppilashuollon tiimissä että oppilashuollon ohjausryhmässä ja lähetetty työstettyä materiaalia oppilashuollon siirtymistä valmistelevalle työntekijälle. Alueellinen opiskeluhuollon ohjausryhmä on perustettu. Hyvinkäältä ryhmässä on oppilashuollon esimies. Alueellinen yhteistyöryhmä on työstänyt syksyn aikana alueellista opiskeluhoitosuunnitelmaa. Oppilashuolto siirtyy 1.1.2023 hyvinvointialueelle.

Oppilashuoltopalvelujen siirron valmistelu

Oppilashuoltopalvelujen siirtoa hyvinvointialueelle ryhdyttiin valmistelemaan syksyllä 2021. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen väliaikainen valmistelutoimielin päätti kokouksessaan 1.9.2021 perustaa valmisteluorganisaation työryhmineen, joista yksi oli Oppilas- ja opiskelija-huollon ryhmä. Väliaikainen valmistelutoimielin hyväksyi 29.9.2021 työsuunnitelman kyseiselle työryhmälle. Ryhmässä oli oppilashuollon edustaja kustakin silloisen Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän, tulevan hyvinvointialueen, kunnasta sekä Keusoten edustaja.

Asetettu työryhmä valmisteli ja teki esityksen oppilas- ja opiskeluhuollon henkilöstön sijoittumisesta hyvinvointialueelle. Sen arvioitavana oli kolme erilaista organisaatio- ja johtamismallia. Työryhmän lisäksi työhön osallistuivat kuntien koko oppilashuollon henkilöstö esimiehineen ja Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän perhekeskuspalvelujen henkilöstöä.

Kunnilta kannatusta sai eri organisaatio- ja johtamismalli, mitä Keusote piti parhaana. Keusoten edustajien mielestä kuntien kannattama malli ei vastaisi hyvinvointialueelle asetettuja tavoitteita laadun ja tasa-arvoisuuden kehittämiseksi. Lisäksi Keusote piti sitä liian kuntakeskeisenä.

Oppilas- ja opiskeluhuollon työryhmä päätyi keskustelujen jälkeen esittämään Keusoten kannattamaa mallia oppilas- ja opiskeluhuollon henkilöstön sijoittumiseksi. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen väliaikainen valmistelutoimielin hyväksyi kokouksessaan 2.2.2022 työryhmän esityksen henkilöstön sijoittumisesta kyseisen mallin mukaisesti.

Henkilöstön kuuleminen ja osallistaminen ennen siirtymävaihetta

Hyvinvointialuevalmistelu palkkasi osa-aikaisen työntekijän ajalle 1.3. – 31.12.2022 koordinoimaan opiskeluhuollon siirtymistä kunnilta hyvinvointialueelle. Keusote kuuli ja osallisti opiskeluhuollon henkilöstöä mm. seuraavilla tavoilla:

- säännölliset esimieskokoukset kuuden kunnan kesken
- 10 uutiskirjettä
- yhteinen aamupäivä kesäkuussa 2022 alueen koko opiskeluhuollon henkilöstölle
- henkilöstöinfot kerran kuukaudessa, joihin on voinut lähettää etukäteen kysymyksiä
- työntekijöiden kyselytunnit 3 krt joulukuussa 2022 ja 2 krt tammikuussa 2023
- Hyvinkään perusopetuksen tiimin tapaaminen huhtikuussa ja joulukuussa 2022 sekä toisen asteen tiimin tapaaminen toukokuussa 2022.

Saadun tiedon mukaan työntekijöiden esittämiin kysymyksiin ei useinkaan annettu vastauksia varsinaisessa tilaisuudessa, vaan Keusote lähetti vastaukset sähköpostitse jälkikäteen.

Hyvinkäällä oppilashuollon tiimi käsitteli useaan kertaan kaikki materiaalit, jotka koskivat opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen siirtymistä hyvinvointialueelle. Henkilöstön kommentit lähetettiin Keusotelle.

Henkilöstötilanne

Hyvinkään kaupungin palveluksessa olleet oppilashuollon kuraattorit ja psykologit siirtyivät vuoden 2023 alussa Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelukseen.

Koko Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella on opiskeluhoitopalvelujen piirissä yhteensä 37 125 oppilasta tai opiskelijaa esiopetuksesta toiselle asteelle. Arviointihetkellä maaliskuussa 2023 oli yli 8 000 opiskelijaa vailla psykologipalveluja. Koko hyvinvointialueelta puuttui 11 psykologia.

Hyvinkään toisen asteen psykologitehtäviä ei ole saatu täytettyä eli lukiosta on puuttunut kaksi ja Hyria koulutus Oy:ltä yksi psykologi. Lukion puolelle saatiin kuitenkin kevään 2023 ajaksi yksi psykologi. Lisäksi perusopetuksen puolelta yksi psykologi on irtisanoutunut. Kaikki perusopetuksen psykologipaikat olivat täytettyjä ennen kuin opiskeluhoito siirtyi hyvinvointialueelle. Lisäksi tammikuun 2023 alusta alkaen perusopetuksen puolelta on puuttunut yksi kuraattori. Paikka täytettiin 1.3.2023 alkaen.

Psykologien tehtävät ovat olleet kolme kertaa haettavana, mutta avoimiin paikkoihin ei ollut yhtään hakijaa. Psykologipalvelujen turvaamiseksi hyvinvointialue on toteuttanut seuraavia toimenpiteitä:

- osallistuminen psykologien rekrytointimessuille
- mahdollisuus ylityönä tehtäviin tutkimuksiin
- mahdollisuus hoitaa avoimna olevaa työpiiriä oman toimen ohella
- etäpsykologipilotti toisella asteella
- ostopalvelut
- psykologiharjoittelijoiden ottaminen.

Hyvinvointialue toivoo saavansa psykologiharjoittelijoista tulevia työntekijöitä. Hyvinvointialueelle tulee kolme harjoittelijaa.

Hyvinvointialueen on haastavaa kilpailla psykologiresursseista, koska yksityinen sektori maksaa suurempaa palkkaa. Keski-Uudenmaan hyvinvointialue ei ole ainut, jolla on vaikeuksia saada psykologeja.

Hyvinkäällä opiskeluhooltoon kuuluu hyvinvointialueen järjestämien psykologi- ja kuraattoripalvelujen lisäksi kaupungin palveluksessa olevat neljä kouluvalmentajaa ja kolme koulun tuen psykiatrista sairaanhoitajaa.

Hyvinkäällä oppilashuollon toimipisteet jatkavat samoissa koulujen ja oppilaitosten tiloissa kuin ennenkin. Henkilöstön tiimirakenne on säilynyt pääosin ennallaan. Hyvinvointialueen palvelukseen siirtyneiden työntekijöiden arki on oppilaiden näkökulmasta jatkunut ennallaan.

Uusien laitteiden ja järjestelmien haltuunotto on vienyt oppilashuollon henkilöstön aikaa. Lisäksi on ollut hankaluuksia hankinnoissa ja tietopyyntöprosesseissa. Esihenkilöiltä on mennyt paljon aikaa palkkavirheiden korjaamiseen. Palkat, työajat ja vuosilomat eivät ole näkyneet palkkajärjestelmissä oikein. Kaupungin opetustoimella ja Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella on erilainen käsitys esihenkilöiden ajasta alaisilleen. Opetustoimen näkemyksen mukaan esihenkilöillä ei ole ollut riittävästi aikaa alaisilleen. Hyvinvointialueen mukaan suunnitellut ja sovitut tiimitapaamiset esihenkilön ja työntekijöiden kesken ovat toteutuneet sekä yhteydenpito on ollut aktiivista työntekijöiden ja esihenkilöiden välillä.

Alkuvuosi 2023 on kulunut opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelujen yksikön perustamiseen liittyvien asioiden hoitoon. Opiskeluhoollon varsinaisiin teemoihin liittyvälle yhteistyölle ei ole ollut aikaa.

Kaupungin opetustoimella ja hyvinvointialueella on erilaiset näkemykset tiedonkulun toimivuudesta kyseisten tahojen välillä. Opetustoimi näkee puutteita tiedonkulussa. Vastaavasti hyvinvointialueen mielestä tiedonkulussa ei ole ollut ongelmaa. Alueellisessa opiskeluhoollon suunnitelmassa yhteistyön ja tiedonkulun rakenteiden kehittäminen on sovittu yhdeksi tavoitteeksi.

Alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamista koskevan lain mukaan hyvinvointialueen on yhdessä alueensa kuntien kanssa muodostettava alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä. Yhteistyöryhmässä on oltava oppilaiden ja heidän huoltajiensa, opiskelijoiden sekä opiskeluhoollon työntekijöiden edustus. Opiskeluhoollon yhteistyöryhmässä tulee lisäksi huomioida eri koulutusasteet varhaiskasvatuksesta ammatilliseen koulutukseen.

Kyseinen yhteistyöryhmä koottiin Keusotessa elokuussa 2022 ja ryhmä aloitti toimintansa 5.9.2022. Ryhmässä ovat edustettuina alueen kaikki kuusi kuntaa opetuksenjärjestäjinä sekä alueen muut seitsemän koulutuksen järjestäjää. Mukana ovat opiskelijaedustajat alueellisesta nuorisovaltuustosta sekä alaikäisten huoltajien edustajia. Työntekijäryhmistä edustettuina ovat psykologit, kuraattorit, terveydenhoitajat ja esihenkilöt.

Alueellinen opiskeluhooltosuunnitelma 2023–2025

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen aluevaltuusto hyväksyi 8.12.2022 alueellisen opiskeluhooltosuunnitelman 2023–2025 osana alueellista lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa 2022–2025. Alueellisessa opiskeluhooltosuunnitelmassa sovitaan mm. hyvinvointialueen ja koulutuksen järjestäjien välisestä yhteistyöstä opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen opiskeluhooltosuunnitelman laadinnasta on vastannut opiskeluhoollon alueellinen yhteistyöryhmä. Opiskeluhooltosuunnitelman tarkemmat toimenpiteet ja mittarit laaditaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjien sekä opiskeluhoollon palvelujen tavoitteiden pohjalta vuoden 2023 aikana.

Laissa oppilas- ja opiskelijahuoltolain muuttamisesta todetaan, että alueellisen opiskeluhooltosuunnitelman tulee perustua hyvinvointialueen alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhooltosuunnitelmiin. Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman tulee sisältää opiskeluhoollon toteuttamisen tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhoollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä oppilaitosten henkilöstön, opiskeluhoollon palvelujen, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Kyseinen suunnitelma on otettava käyttöön 1.8.2023.

Hyvinkäällä koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman laadinta on käynnissä. Sama tilanne on muissakin hyvinvointialueen kunnissa. Näin ollen alueellinen opiskeluhooltosuunnitelma on laadittu ja hyväksytty ennen alueen koulutuksen järjestäjien opiskeluhooltosuunnitelmien valmistumista ja hyväksymistä.

Rakennusvalvonnan asiakaslähtöisyys

Onko rakennusvalvontayksikkö päässyt tavoiteltuihin käsittelyaikoihin lupien käsittelyssä?

Onko rakennusvalvonnan henkilöstö hyvin saavutettavissa?

Miten rakennusvalvonnan toiminnassa ja asiakaspalvelussa hyödynnetään digitaalisia palveluita?

Arviointi: Rakennusvalvonnan lupahakemusten käsittelyajat ovat lyhentyneet merkittävästi viimeisen kolmen vuoden aikana. Kuitenkaan kaikkia hakemuksia ei ole pystytty käsittelemään tavoiteajassa. Oikein tehdyt hakemukset, jotka sisältävät kaikki tarvittavat liitteet, kyetään käsittelemään nopeasti. Puutteelliset hakemukset jäävät odottamaan täydennyksiä ja siksi niiden käsittelyajat pitkittyvät. Rakennusvalvontayksikössä 80 % hakemuksista kyettiin vuonna 2022 käsittelemään kahden kuukauden sisällä siitä, kun hakemus oli tullut vireille.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan rakennusvalvonnan henkilöstön saavutettavuudessa on aika ajoin puutteita. Erityisesti puhelimitse ja sähköpostitse tavoitettavuus on välillä huonoa, mikä heikentää asiakaspalvelun laatua. Rakennusvalvonta pyrkii siihen, että valtaosa asiakaspalvelusta tapahtuu sähköisen Lupapiste.fi -palvelun kautta. Yhteydenottokanavina on tarjolla myös takaisinsoittopalvelu, sähköposti ja asiakaskäynnit, joten rakennusvalvonnan henkilöstön tulee olla tavoitettavissa kyseisilläkin tavoilla.

Rakennusvalvonnan henkilöstön tavoittamattomuus kuormittaa kaavoitusyksikköä ja tonttipalveluja. Asiakkaat ottavat kyseisiin yksiköihin yhteyttä rakentamiseen liittyvissä asioissa, kun he eivät tavoita rakennusvalvonnan henkilöstöä.

Tarkastuslautakunta pitää epäkohtana sitä, että myös kaavoituksen ja tonttipalvelujen edustajilla on vaikeuksia rakennusvalvonnan henkilöstön tavoitettavuudessa. Tämä hidastaa rakentamiseen liittyvien asioiden etenemistä.

Vuonna 2022 toteutetussa asiakastytyväisyyskyselyssä rakennusvalvonta sai yleisarvosanaksi 7,6 lupakäsittelyjen osalta ja 7,8 katselmusten osalta. Arvosanat laskivat hieman edellisestä vuodesta. Arvoasteikkona käytettiin kouluarvosanoja. Asiakkaiden antamat arvostamat olivat Hyvinkäällä huonommat kuin Järvenpäässä. Asiakastytyväisyyden vastausaktiivisuus oli kuitenkin alhainen, joten tuloksiin on suhtauduttava varauksella.

Rakennusvalvontayksikössä on otettu käyttöön uusia toimintatapoja lupahakemusten käsittelyprosessin nopeuttamiseksi. Se on hyödyntänyt erinomaisesti sähköisiä palveluja ja hakee aktiivisesti teknologian tarjoamia mahdollisuuksia toimintoja kehittäessään. Rakennusvalvonnassa onkin Pelikirjan linjausten mukaisesti tehostettu toimintaa sähköisten palvelujen avulla.

Järvenpään rakennusvalvonta on kuitenkin Hyvinkäätä edellä digitalisaation hyödyntämisessä. Järvenpäässä on panostettu sähköisten palvelujen kehittämiseen myöntämällä niihin kohdistettua määrärahaa. Visuaalisen ja vuorovaikutteisen 3D-kaupunkimallin hyödyntäminen on Järvenpään rakennusvalvonnassa Hyvinkäätä oleellisesti yleisempää. Lisäksi arkiston digitointi on Järvenpäässä paljon pidemmällä kuin Hyvinkäällä.

Tarkastuslautakunta pitää harmillisena sitä, että Hyvinkäällä vuosina 2017–2018 hyvin alkanut visuaalisen ja vuorovaikutteiden 3D-kaupunkimallin kehittäminen ja hyödyntäminen on jäänyt puolitiehen. Mallinnuksen kehittäminen on jäänyt kesken vähäisten henkilövoimavarojen ja määrärahojen vuoksi. Kaupunkimallialusta antaisi erinomaisen mahdollisuuden kuntalaisten ja yritysten kanssa käytävään keskusteluun ja ideointiin.

Suositus: Rakennusvalvonnassa on suositeltavaa ennakoida, että vilkkaimpana rakentamiskautena asiakaspuheluihin on vastaamassa useampi henkilö kuin rauhallisempana ajanjaksona. Lisäksi on tarpeellista luoda järjestelmä, josta saadaan luotettavasti selville, minkä ajan sisällä asiakasyhteydenottoihin on kyetty vastaamaan.

Sisäinen tiedonkulku ja tavoitettavuus rakennusvalvonnan, kaavoituksen ja tontti-palveluiden välillä tulee ehdottomasti toimia. Kyseisten yksiköiden on sovittava yhteistyössä toimintatapa, jolla tavoitettavuus ja sisäisten neuvotteluiden toimivuus varmistetaan. Yhteistyön laatu näkyy asiakkaalle asioiden etenemiseen kuluva ajassa.

Rakennusvalvontaa ohjaavat valtakunnalliset ja paikalliset säädökset

Maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään alueiden ja rakennusten suunnittelusta, rakentamisesta ja käytöstä. Lain tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle. Lisäksi sillä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitystä. Laissa määritellään myös mm. rakentamisen lupamenettely ja viranomaisvalvonta. Tarkemmat rakentamista koskevat säännökset ja ohjeet on koottu Suomen rakentamismääräyskokoelmaan.

Arviointihetkellä oli meneillään maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus. Uudistuksen päätavoitteita ovat hiilineutraali yhteiskunta, luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen, rakentamisen laadun parantaminen sekä digitalisaation edistäminen. Eduskunta hyväksyi rakentamislain 1.3.2023, joka tulee voimaan 1.1.2025.

Hyvinkään kaupungin rakennusjärjestyksessä annetaan paikallisista oloista johtuvat rakentamista koskevat tarpeelliset määräykset. Rakennusjärjestys osoittaa kaupungin yleiset tavoitteet ja vaatimukset rakentamiselle ja antaa muita säännöksiä täydentävää tietoa rakentajille ja suunnittelijoille. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kyseisen ohjeen 27.2.2017.

Rakentamista säätelevät lisäksi yleis- ja asemakaavamääräykset sekä rakentamistapaohjeet.

Yleiskaavalla ohjataan kaupungin yhdyskuntarakennetta, maankäyttöä ja liikenneverkkoa.

Asemakaava laaditaan maankäytön yksityiskohtaista järjestämistä, rakentamista ja kehittämistä varten. Siinä osoitetaan mm. rakennusten sijainti, koko ja käyttötarkoitus.

Rakennustapaohjeilla täydennetään asemakaavan määräyksiä. Ohjeet käsittelevät mm. rakennuksen sijoittamista tontille, rakennuksen muotoa, materiaaleja ja värejä sekä tontinjärjestelyitä ja istutuksia.

Uusi rakentamislaki tuo merkittäviä muutoksia rakennusvalvonnan toimintaan

Uusi rakentamislaki on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2025. Uudistuksen tavoitteena on hiilineutraalius, rakentamisen sujuvoittaminen ja digitalisaation hyödyntäminen.

Rakentamisen lupajärjestelmää yksinkertaistetaan siirtymällä nykyisestä rakennusluvasta, toimenpideluvasta ja toimenpideilmoituksesta uuteen lupamuotoon eli sijoittamislupaan ja rakentamislupaan. Uudisrakentamisen lupakynnystä nostetaan siten, että jatkossa esimerkiksi alle 30 neliömetrin pihasaunan tai varaston voi rakentaa ilman rakentamislupaa.

Uuden lain myötä muita oleellisia muutoksia rakennusvalvonnan tehtävien kannalta ovat

- tietomallipohjainen/koneluettava lupakäsittely
- hiilijalanjälkilaskenta (rakennusten hiilijalanjäljelle määritellään raja-arvot)
- vaatimukset kiertotaloudelle lupakäsittelyssä
- suunnittelijoiden ja työnjohtajien kelpoisuuden arviointi keskitetään valtiolliselle toimijalle
- valtakunnallinen rakennetun ympäristön rekisteri käyttöön
- rakennusvalvonnalta edellytetään aiempaa enemmän kaavoituksen asiantuntemusta / yhteistyötä kaavoituksen kanssa liittyen kaksivaiheiseen lupakäsittelyyn; sijoittamislupa ja rakentamislupa.

Arviointi: Rakennusvalvonnan toiminta on tarkoin säädeltyä valtakunnallisten ja paikallisten määräysten ja ohjeiden perusteella.

Vuoden 2025 alussa voimaan tuleva uusi rakentamislaki tuo useita muutoksia rakennusvalvonnan tehtäviin ja toimintatapoihin. Ne vaativat henkilöstöltä uuden opettelua ja osaamista. Digitalisaation kehittäminen vaatii lisäksi määrärahoja.

Suositus: Rakennusvalvontayksikön tulee huolehtia siitä, että koko henkilöstö saa riittävää koulutusta uuden rakentamislain vaatimiin tehtäviin. Lisäksi kyseisen lain edellyttämään digitalisaation kehittämiseen on varattava tarvittavat määrärahat. Henkilöstön kouluttaminen ja digitalisaation kehittämiseen varatut määrärahat edesauttavat rakennusvalvontaa ottamaan haltuun uuden lain vaatimukset ja näin palvelemaan asiakkaita lain edellyttämällä tavalla.

Rakennusvalvonnan henkilöstön saatavuudessa haasteita

Hyvinkäällä rakennusvalvonnan henkilöstövahvuus on 9 henkilötyövuotta. Järvenpäässä se on 8,5 henkilötyövuotta. Hyvinkäällä henkilöstömäärä on ollut lähes sama viimeisen neljän vuoden aikana. Vuonna 2022 rakennustarkastajien määrä nousi neljään, kun henkilöstöjaosto päätti kokouksessaan 25.4.2022 perustaa rakennusvalvontaan uuden rakennustarkastajan viran 1.6.2022 alkaen. Perusteena tälle oli rakennusvalvonnan riittämättömät voimavarat palvelun kysyntään nähden. Palvelu- ja neuvontapyyntöihin ei ehditty reagoimaan riittävän nopeasti, mikä pahimmillaan viivästytti kaupungissa alkavia tai rakenteilla olevia hankkeita. Asiasta tuli rakennusvalvontaan toistuvaa asiakaspalautetta. Henkilöstössä jatkuva kuormittuneisuus on näkynyt uupumisena.

Rakennusvalvonnassa avoinna olleisiin virkoihin on ollut 1–3 pätevyysvaatimuksen täyttävää hakijaa. Tilanne on sama sekä Hyvinkäällä että Järvenpäässä. Rakennusvalvonnan näkemyksen mukaan kokeneet ja osaavat tekijät eivät hakeudu virkaan sen heikon palkkatason vuoksi. Yksityisellä puolella esimerkiksi vastavalmistuneelle insinöörille maksetaan 500–1500 euroa/kk enemmän kuin kunnalla.

Kuntaliiton raportin ”Kuntien rakennusvalvonnan hallintokysely 2021” mukaan 46 % kyselyyn vastanneista rakennusvalvonnan johtavista asiantuntijoista ilmoitti, että rakennusvalvonnan työvoiman saatavuudessa on ilmennyt haasteita. Vastaajista 79 % näki ongelman syyksi työvoiman saatavuuden ylipäättään. Seuraavaksi eniten ongelmia vastaajat katsoivat liittyvän palkkatasoon.

Hyvinkään rakennusvalvonnan henkilöstöstä vuosina 2024–2025 saavuttaa eläkeiän neljä henkilöä. Tuolloin rakennusvalvonnasta lähtee paljon kokemustietoa.

Arviointi: Henkilöstön saatavuuden haasteet ovat riski rakennusvalvonnan tulokselliselle ja laadulliselle toiminnalle. Riski kasvaa lähivuosina, kun pitkäaikaista kokemusta poistuu eläkkeelle lähtevien myötä. Saadun tiedon mukaan lähes puolet rakennusvalvonnan henkilöstöstä jää kahden vuoden sisällä eläkkeelle. Rakennusvalvonnan henkilöstön rekrytoinnissa on haasteita valtakunnallisestikin, mikä ei ainakaan helpota Hyvinkään kaupungin tilannetta.

Suositus: Kun kunnat eivät pysty kilpailemaan palkkatasossa yksityisen työnantajan kanssa, rakennusvalvonnan ja koko Hyvinkään kaupungin tulee panostaa muihin houkuttimiin työvoiman saatavuuden turvaamiseksi. Tällaisia voivat olla esimerkiksi hyvä työnantajakuva, esimerkillinen perehdytys työhön, joustavuus työajoissa ja työntekotavoissa sekä henkilöstön työhyvinvointia ylläpitävät toimet. Lisäksi on suositeltavaa tutkia korkeakouluuyhteistyön tarjoamat mahdollisuudet työvoiman saatavuuteen.

Hyvinkään ja Järvenpään rakennusvalvontayhteistyöstä on ollut hyötyä

Hyvinkään ja Järvenpään kaupungit ovat jo vuonna 2015 sopineet johtavan rakennustarkastajan tehtävän hoitamisesta siten, että Hyvinkää ostaa 50 % viranhaltijan työpanoksesta Järvenpäältä. Samana vuonna on sovittu, että Järvenpää ostaa 50 % yhden rakennustarkastajan työpanoksesta Hyvinkäältä.

Hyvinkään ja Järvenpään kaupungit ovat allekirjoittaneet toukokuussa 2020 sopimuksen laajemmasta rakennusvalvontayhteistyöstä. Sopijapuolten tarkoitus on rakennusvalvontayhteistyötä tiivistämällä tehostaa rakennusvalvontaresurssien käyttöä sopijakaupungeissa. Yhteistyöllä pyritään mm. mahdollistamaan henkilökunnan erikoistuminen ja varmistamaan toiminnan jatkuminen keskeytyksettä myös henkilökunnan vuosilomien ja muiden poissaolojen aikana.

Yhteistyötä tiivistetään ja kehitetään jatkuvasti mm. säännöllisillä linjaus-, lupa-, katselmus- ja arkistopalavereilla sekä henkilöstön välisillä arjen keskusteluilla. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan tulkinnat lupaprosesseissa ovat selkeästi yhdenmukaistuneet. Keskeinen hyöty yhteistyöstä on voimavarojen siirtäminen esimerkiksi poissaolotilanteissa. Hyvinkäällä on ollut pidempiä sairauspoissaoloja, joita Järvenpään rakennusvalvonta on paikannut.

Hyvinkään ja Järvenpään kaupunkien välinen rakennusvalvontayhteistyö on ainutlaatuinen Suomessa. Kahdella keskisuurella kaupungilla ei ole vastaavaa yhteistyökäytäntöä.

Kuntaliiton raportin ”Kuntien rakennusvalvonnan hallintokysely 2021” mukaan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävät järjestetään noin 90 prosenttisesti itsenäisesti omassa kunnassa. Yhteisiä rakennustarkastajia toisen kunnan kanssa on noin 10 prosentilla kunnista, mutta niissä on kyse yhteistyöstä, jossa pienempi kunta ostaa rakennustarkastajan työpanosta isommalta kunnalta.

Arviointi: Hyvinkään ja Järvenpään rakennusvalvonnan yhteistyöstä on ollut hyötyä asiakkaille. Henkilöstön poissaolotilanteissa on voitu siirtää voimavaroja kaupunkien välillä, joten palvelua on pystytty antamaan asiakkaille poissaolotilanteista huolimatta.

Henkilöstökyselyn tulosten perusteella on ryhdytty toimenpiteisiin

Hyvinkään kaupunki toteutti vuoden 2020 loppupuolella koko henkilöstölle suunnatun työhyvinvointikyselyn (Henkilöstötutka). Rakennusvalvontayksikössä on kyselyn tulosten perusteella valittu kehittämiskohteet, jotka liittyvät henkilöstön perehdyttämiseen, johtamiseen, asiakaspalautteen hyödyntämiseen ja viestintään.

Uudelle henkilölle laaditaan aina perehdytysuunnitelma. Lisäksi on laadittu perehdytyskansio. Käytössä oleviin ja uusiin ohjelmiin on käytössä jatkuva perehdyttäminen.

Johtamisen osalta lähiesihenkilövoimavaraa lisättiin. Lähiesihenkilöksi nimetty henkilö jäi kuitenkin vuoden 2023 alussa puolen vuoden vuorotteluvapaalle ja esihenkilötehtävät siirtyvät siksi ajaksi uudelleen johtavan rakennustarkastajan vastuulle. Näin ollen rakennusvalvonnassa palataan puolen vuoden ajaksi entisenlaiseen käytäntöön.

Asiakaspalautteiden paremmaksi hyödyntämiseksi asiakkailta kerätään automaattisesti jatkuvaa palautetta lupapäätöksen sekä käyttöönotto- ja loppukatselmuksen jälkeen. Palautteita käydään läpi säännöllisesti arkisto-, katselmus- ja lupapalaverissa.

Viestinnän kehittämiseksi nettisivuja on päivitetty. Lisäksi pyritään rakennusvalvonnan imagon parantamiseen ja ajankohtaisten asioiden aktiiviseen esille nostamiseen kaupungin nettisivuilla. Tässä on rakennusvalvonnan näkemyksen mukaan vielä parannettavaa. Kotisivuilla olisi hyödyllistä tiedottaa esimerkiksi siitä, millaisia lupia aurinkosähkö ja maalämpö vaativat.

Päätettyjä kehittämiskohteita käydään säännöllisesti läpi sisäisissä palaverissa. Osa kehittämistoimenpiteistä on jo juurtunut päivittäiseen työhön. Työhyvinvointiin liittyviä asioita käydään läpi kehityskeskusteluissa, samoin läsnäolokokouksina pidettävissä kuukausipalaverissa. Kehittämistoimenpiteiden vaikutus työhyvinvointiin nähdään seuraavassa työhyvinvointikyselyssä vuonna 2023.

Työhyvinvoinnin kehittämiseksi on ympäristökeskuksen johtoryhmä 14.9.2022 hyväksynyt koko ympäristökeskuksen henkilöstöä koskevan ohjelman, jossa on linjattu työhyvinvoinnin kehittämistoimenpiteet sekä niiden toteutus ja seuranta.

Sairauspoissaolopäivien määrä laski rakennusvalvonnassa 28 % vuonna 2022 edellistä vuodesta. Ne olivat kuitenkin kaksinkertaiset verrattuna vuoteen 2020. Vuonna 2022 sairauspoissaolopäiviä oli 21,33 päivää/henkilö, kun niitä vuonna 2020 oli 12,71 päivää/henkilö.

Arviointi: Rakennusvalvonta on hyödyntänyt edellisen työhyvinvointikyselyn tuloksia toteuttamalla kehittämistoimenpiteitä niihin seikkoihin, jotka saivat kyseisessä kritiikkiä. Lähiesimiesvoimavaran lisääminen jäi kuitenkin lyhytaikaiseksi käytännöksi, kun kyseiseen tehtävään nimetty henkilö jäi vuorotteluvapaalle. Johtavalla rakennustarkastajalla ei ole nykytilassa riittävästi aikaa toimia lähiesihenkilönä.

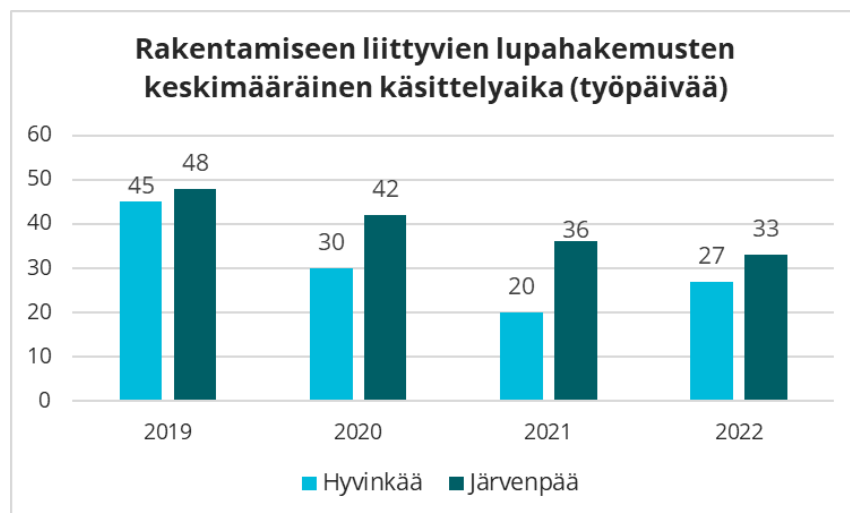
Rakennusvalvontayksikkö on sen pienuudesta johtuen haavoittuvainen, kun henkilöstössä on pidempiaikaisia sairauspoissaoloja. Sairauspoissaolot kuormittavat muita rakennusvalvonnan työntekijöitä. Tilannetta on kuitenkin onnistuttu hieman helpottamaan Hyvinkään ja Järvenpään rakennusvalvontojen henkilöstövaihdolla. Tilannetta on auttanut myös uuden vakituisen rakennustarkastajan viran perustaminen ja rekrytointi kyseiseen virkaan.

Lupahakemusten käsittelyajat ovat lyhentyneet

Talousarviossa on rakennusvalvonnan lupahakemusten käsittelyajoille asetettu tavoite käsitellä hakemukset 2 kuukauden sisällä vireille tulosta.

Vuosi	Lupapäätöksistä käsitelty vireille tulosta 2 kk:n tavoiteajassa
2019	53 %
2020	73 %
2021	86 %
2022	80 %

Vuosi	Vaihteluväli lupahakemusten käsittelyajoissa Hyvinkäällä
2019	1-447 työpäivää
2020	1-200 työpäivää
2021	1-163 työpäivää
2022	1-164 työpäivää

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan lupahakemukset kyetään käsittelemään rakennusvalvonnassa jopa päivässä, kun hakemus on tehty oikealla tavalla ja se sisältää kaikki tarvittavat liitteet sekä rakennushankkeessa on mukana kokeneet suunnittelijat. Puutteelliset hakemukset odottavat täydennystä ja täten ne pidentävät keskimääräisiä käsittelyaikoja.

Elinvoimaa ja työllisyyttä tukevat hankkeet ovat sekä Hyvinkään että Järvenpään rakennusvalvonnassa priorisoitu käsiteltävien hakemusten kärkipäähän. Niiden merkittävyyden ja kiireellisuuden vuoksi kyseiset hakemukset käsitellään usein myös virka-ajan ulkopuolella iltaisin ja viikonloppuisin.

Rakennusvalvonnan yhteistyö kaavoituksen ja tonttipalvelujen kanssa on kehittynyt rakennusvalvonnan otettua yhä suuremman roolin kaavojen tulkitsijana. Rakennusvalvonnan ja kaavoituksen yhteisen linjauksen mukaan lausuntoja odotetaan kaavoituksesta enintään kaksi viikkoa. Aiemmin lausuntoja pyydettiin nykyistä enemmän ja niitä odotettiin kauemmin. Saadun tiedon mukaan nykyisellä toimintamallilla on ollut merkittävä vaikutus lupakäsittelyaikojen lyhenemiseen.

Kaavoitusyksikössä ei ole selkeää kuvaa linjauksista, millaisista hankkeista rakennusvalvonta ei enää pyydä kaavoitukselta lausuntoja. Aiemmin sovitut linjaukset ovat muuttuneet ja vaihtelevat. Lupavaiheiden lausuntoasioista on pidetty palaveri helmikuussa 2018, jossa on ollut mukana rakennusvalvonnan, kaavoituksen, ympäristötoimen ja Hyvinkään Veden edustajia. Tuolloin on sovittu mm. siitä, että asuinkerrostalo- ja rivitalohankkeet laitetaan aina lausunnonle kaavoitukseen.

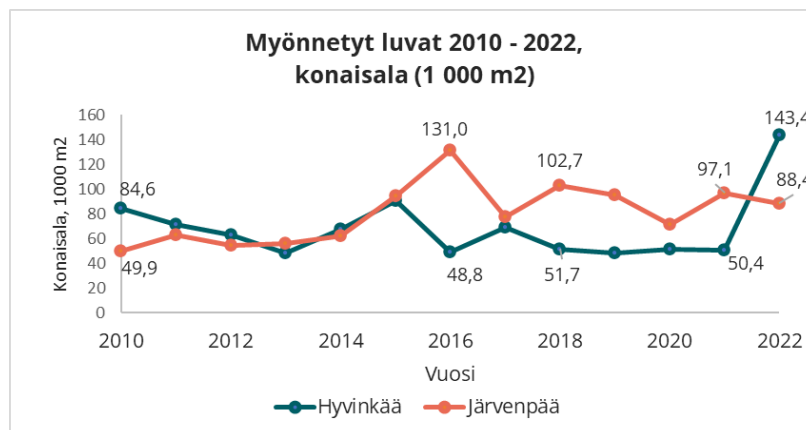
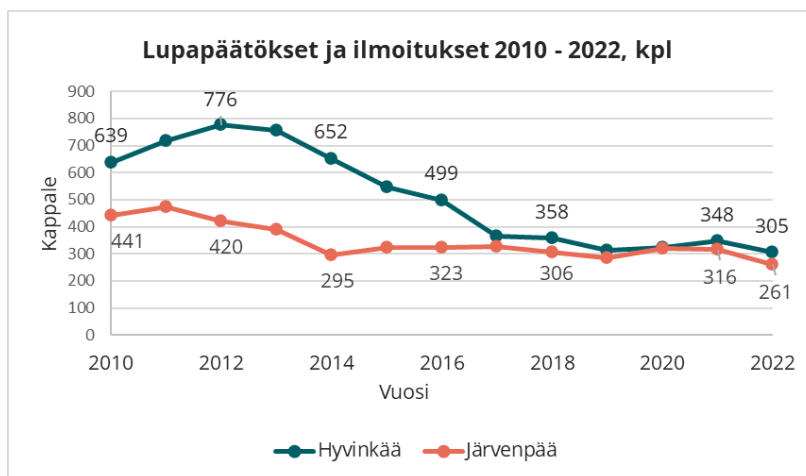
Tonttipalvelut-yksikkö edistää monia hankkeita kaupungissa ja tarvittavaa keskusteluyhteyttä rakennusvalvonnan suuntaan on ollut haastavaa saada. Erityisesti viime vuosina rakennusvalvonnan henkilöt ovat olleet entistä vaikeammin tavoitettavissa.

Kaupunkikuvallisesti keskeisimmät kohteet käsitellään joka kolmas viikko kokoontuvassa julkisivutoimikunnassa. Toimikuntaan kuuluu rakennusvalvonnan ja kaavoituksen asiantuntijoita sekä ympäristölautakunnan puheenjohtaja. Rakennusvalvonta näkee kyseisen toimikunnan joustavana päätöselimenä.

Kaavoitusyksikön näkemyksen mukaan julkisivutoimikuntaan tuodaan hyvin vähän asioita. Sinne ei ole tuotu sellaisiakaan hankkeita, jotka olisi sovittujen linjausten mukaan pitänyt tuoda. Tällaisia ovat esimerkiksi keskustajaaman kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa mainitut kohteet, suojelukohteet ja julkisivutaiteen hankkeet sekä muut kaupunkikuvallisesti merkittävät hankkeet.

Pitkällä aikavälillä tarkasteltuna lupapäätösten määrät ovat viime vuosina vähentyneet, koska lupamääräykset ovat lieventyneet. Kaikilta kohteilta ei ole enää vaadittu rakennuslupaa.

Hyvinkään ja Järvenpään rakennusvalvonnan lupapäätösten ja ilmoitusten määrät ovat viime vuosina olleet lähes samalla tasolla. Sen sijaan myönnettyjen lupien kokonaisala on Järvenpäässä ollut vuosina 2015–2021 Hyvinkäätä oleellisesti suurempi. Keskon logistiikkakeskukselle myönnetyn rakennuslupan myötä Hyvinkäällä myönnettyjen rakennuslupien kokonaisala oli vuonna 2022 Järvenpäästä merkittävästi isompi.

Arviointi: Rakennusvalvonta on ottanut käyttöön uusia toimintatapoja nopeuttaaakseen lupahakemusten käsittelyprosessia. Rakennusvalvonnan lupahakemusten käsittelyajat ovatkin lyhentyneet merkittävästi viimeisen kolmen vuoden aikana. Hyvinkäällä lupahakemusten keskimääräiset käsittelyajat ovat tarkastelujaksolla 2019–2022 olleet Järvenpäästä lyhyemmät. Tähän on vaikuttanut osin se, että luvanvaraiset kohteet ovat olleet Järvenpäässä Hyvinkäätä keskimäärin suurempia ja vaativampia.

Rakennusvalvonta on toiminut joustavasti elinvoimaa ja työllisyyttä tukevien hankkeiden kohdalla käsitellessään kyseisiä hakemuksia myös virka-ajan ulkopuolella.

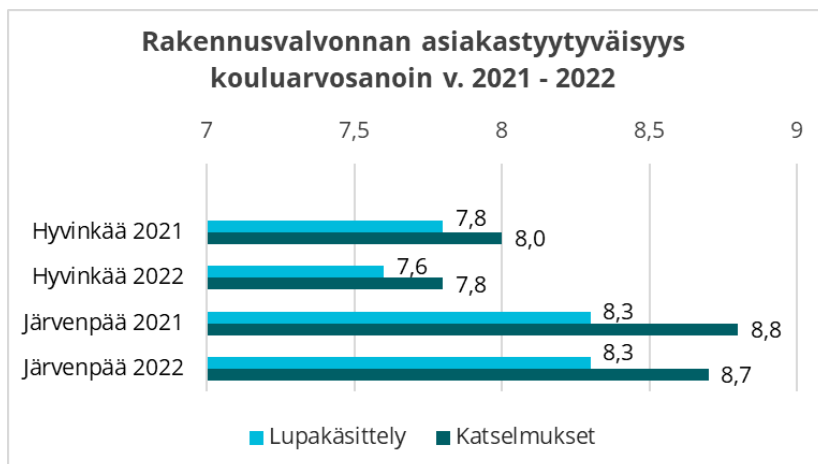
Tarkastuslautakunta pitää merkittävänä puutteena sitä, että kaavoituksen ja tonttipalvelujen edustajilla on vaikeuksia rakennusvalvonnan henkilöstön tavoitettavuudessa. Tämä hidastaa rakentamiseen liittyvien asioiden etenemistä. Lisäksi lautakunta näkee epäkohtana sen, ettei rakennusvalvonnalla ja kaavoituksella ole yhteneväistä näkemystä siitä, minkälaisista hankkeista rakennusvalvonnan tulee pyytää kaavoitukselta lausunto sekä mitkä hankkeet tulee käsitellä julkisivutoimikunnassa. Tämä aiheuttaa turhaa epätietoisuutta hankkeita eteenpäin viedessä.

Suositus: Tarkastuslautakunta pitää rakennusvalvonnan, kaavoituksen ja tonttipalvelujen toimivaa yhteistyötä tärkeänä, jotta rakennushankkeet etenevät asiakkaan näkökulmasta sujuvasti. Kunkin osapuolen tulee olla tietoisia siitä, minkälaisista hankkeista rakennusvalvonnan tulee pyytää kaavoitukselta lausunto ja mitkä hankkeet viedään julkisivutoimikuntaan. Käytännöistä on syytä sopia pikaisesti uudelleen ja dokumentoida sovitut menettelytavat.

Sisäinen tiedonkulku ja tavoitettavuus rakennusvalvonnan, kaavoituksen ja tonttipalveluiden välillä tulee ehdottomasti toimia. Kyseisten yksiköiden on sovittava yhteistyössä toimintatapa, jolla tavoitettavuus ja sisäisten neuvotteluiden toimivuus varmistetaan. Yhteistyön laatu näkyy asiakkaalle asioiden etenemiseen menevässä ajassa.

Asiakastyytyväisyyden tasossa eroa Hyvinkään ja Järvenpään välillä

Asiakastyytyväisyyskysely lähtee automaattisesti hankkeen osapuolille tehdyn lupapäätöksen, käyttöönottokatselmuksen ja loppukatselmuksen jälkeen. Vuonna 2021 lupapäätösten osalta kysely lähti Hyvinkäällä noin 135 kohteen osapuolille, käyttöönottokatselmuksen jälkeen 55 hankkeen osapuolille ja loppukatselmuksen jälkeen 126 hankkeen osapuolille. Yhdellä hankkeella on useampi osapuoli. Vastauksia saapui lupamenettelyn osalta 47 kappaletta ja rakennustyön aikaisesta valvonnasta 32 kappaletta.

Järvenpäässä vuonna 2021 kysely lupapäätösten osalta lähti noin 110 kohteen osapuolille, käyttöönottokatselmusten jälkeen 65 hankkeen osapuolille ja loppukatselmusten jälkeen 163 hankkeen osapuolille. Vastauksia saapui lupamenettelyn osalta 25 ja rakennustyön aikaisesta valvonnasta 33.

Asiakkailta saatujen palautteiden perusteella todettiin, että katselmusten sisällöissä oli rakennus-tarkastajakohtaisia eroja. Kehittämistoimena luotiin yhtenäisiä toimintatapoja katselmusryh-mässä. Myös hakemusten käsittelyissä oli lupakäsittelijäkohtaisia eroja. Kehittämistoimenpiteenä laadittiin yhtenäisiä toimintatapoja luparyhmässä.

Koko ympäristökeskuksessa, jonka yksikkö rakennusvalvonta on, toteutetaan asiakaskokemuk-sen yhteistyökehittäminen palveluutoilemalla. Valmennuskoulutus alkoi 10.10.2022. Koulutuksessa on mukana myös Järvenpään rakennusvalvonta. Ympäristökeskus ostaa koulutuksen ulkopuoliselta taholta.

Arviointi: Rakennusvalvonnan saamien asiakastyytyväisyyttä koskevien vastausten määrä on hyvin pieni. Sen vuoksi tuloksiin on suhtauduttava varauksella.

Rakennusvalvonnan saamien vastausten perusteella Hyvinkäällä asiakkaat ovat antaneet rakennusvalvonnan toiminnalle huonommat arvosanat kuin Järvenpäässä. Hyvinkäällä tyytyväisyys on hieman laskenut edellisestä vuodesta. Järvenpäässä se on pysynyt samalla tasolla.

Lupien käsittelyaikojen pituus ei näytä korreloivan asiakastyytyväisyyden tason kanssa. Järvenpäässä asiakkaat ovat tyytyväisempiä rakennusvalvonnan palveluihin, vaikka siellä lupien käsittelyajat ovat pidempiä kuin Hyvinkäällä.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä sitä, että asiakaskyselyn tulosten perusteella rakennusvalvonnassa on lähdetty kehittämään niitä asioita, joista asiakkaat ovat antaneet kielteistä palautetta.

Suositus: Rakennusvalvonnan tulee miettiä keinoja, joilla asiakkaat saadaan vastaamaan asiakastyytyväisyyskyselyihin aktiivisemmin. Korkea vastausaktiivisuus takaa kyselyn luotettavamman tuloksen ja palautteiden monipuolisemman hyödynnettävyyden jatkokehitettäessä rakennusvalvonnan toimintaa.

Rakennusvalvonnassa on käytössä useita yhteydenottokanavia

Asiakkaat voivat ottaa yhteyttä rakennusvalvontaan sähköisen Lupapiste.fi-palvelun kautta, takaisinsoittopalvelun kautta, sähköpostitse tai asiakaskäynnein.

Rakentamisen neuvonta hoidetaan pääsääntöisesti Lupapiste.fi -palvelulla. Kyseinen palvelu on maksuton. Sitä voi käyttää kaikkiin rakentamiseen liittyvissä kysymyksissä jo ennen rakennushankkeen aloittamista. Sen kautta voi kysyä myös lupa-asioihin liittyviä ennakkoneuvoja. Lupapisteessä vastaukset ovat kootusti osapuolten nähtävissä. Palveluun voi liittää luonnoksia, suunnitelmia ja valokuvia selventämään asiaa.

Takaisinsoittopalvelu on ollut rakennusvalvonnassa käytössä lokakuusta 2020 alkaen. Kaikki rakennusvalvontaan tulevat puhelut ohjautuvat takaisinsoittopalveluun. Palvelu ilmoittaa asiakkaalle takaisinsoiton ajankohdan. Palvelu on auki arkisin kello 7.00–17.00. Läpi päässeiden puheluiden osuus on vuonna 2022 ollut parhaimmillaan 94 % ja huonoimmillaan 70 %. Mitä suurempi on puheluiden määrä, sitä pienempi on läpi päässeiden puheluiden osuus. Rakennusvalvonta harkitsee tavoitettavuuden parantamiseksi palvelun ostamista Lupapisteeltä.

Tarkastuslautakunta ei saanut tietoa siitä, minkä ajan sisällä rakennusvalvonta on keskimäärin kyennyt soittamaan asiakkaalle takaisin. Asiaa ei ole tilastoitu. Lautakunnalla ei ole tiedossa, onko kyse tuntien vai päivien odotuksesta.

Rakennusvalvonta pystyy tarjoamaan ainoastaan minimiviranomaispalvelua eri asiakkaille. Jatkuvan ympäristön valvonnan osalta ei kyetä täyttämään lain edellyttämää minimitasoa.

Rakennusvalvonnan henkilöstön ajoittainen huono tavoitettavuus puhelimitse ja sähköpostitse on heijastunut kaavoitusyksikköön ja tonttipalvelut -yksikköön. Asiakkaat ovat ottaneet rakentamiseen liittyvissä asioissa yhteyttä kyseisiin yksiköihin, kun eivät ole tavoittaneet rakennusvalvonnan henkilöstöä tai ovat kokeneet yhteydenpidon Lupapisteen kautta hankalana. Tonttipalveluihin tulevien puheluiden määrät vaihtelevat paljon. Toisinaan puheluita tulee päivittäin, kun taas joskus kyseisiä puheluita ei tule viikkoihin. Uusien tonttien tullessa luovutukseen yhteydenottojen määrä usein lisääntyy tonteista kiinnostuneiden tiedustellessa tontin rakentamiseen liittyvistä asioista.

Arviointi: Asiakkaille on tarjolla useita yhteydenottokanavia rakennusvalvontaan.

Vilkkaimpina rakentamiskausina rakennusvalvonta ei kykene vastaamaan kaikkiin asiakaspuheluihin. Rakennusvalvonnan ajoittainen huono tavoitettavuus heikentää asiakaspalvelun laatua. Lisäksi se kuormittaa tarpeettomasti kaavoituksen ja tonttipalvelujen henkilöstöä asiakkaiden ottaessa heihin yhteyttä rakentamiseen liittyvissä asioissa.

Tarkastuslautakunta pitää puutteena sitä, että rakennusvalvonnan henkilöstön tavoitettavuudesta ei tällä hetkellä ole olemassa luotettavaa raportointijärjestelmää. Tämä heikentää myös henkilöstön tavoitettavuuden kehittämistä, koska ei ole luotettavasti todennettavissa, minkä ajan sisällä asiakasyhteydenottoihin nykyisin kyetään vastaamaan.

Tarkastuslautakunta pitää puutteena sitä, että rakennusvalvonta ei kykene täyttämään lain edellyttämää minimitasoa ympäristön jatkuvan valvonnan kohdalla.

Lautakunnan näkemyksen mukaan rakennusvalvonnan henkilöstön ajoittainen huono saavutettavuus puhelimitse ja sähköpostitse sekä puutteet ympäristön jatkuvassa valvonnassa kertovat rakennusvalvonnan voimavarojen niukkuudesta.

Suositus: On suositeltavaa ennakoida, että vilkkaimpana rakentamiskautena puheluihin on rakennusvalvonnassa vastaamassa useampi henkilö kuin rauhallisempana ajanjaksona. Lisäksi on tarpeellista luoda järjestelmä, josta saadaan luotettavasti selville, minkä ajan sisällä asiakasyhteydenottoihin on kyetty vastaamaan. Se antaisi rakennusvalvonnalle tiedon suoriutumiskyvystään asiakaspalvelutehtävässä.

Rakennusvalvonta on hyödyntänyt digitalisaatiota erinomaisesti

Hyvinkää oli Järvenpään vanavedessä ensimmäisiä kuntia Suomessa, joissa siirryttiin 100 % sähköiseen lupakäsittelyyn, Lupapiste.fi-palveluun. Paperisia asiakirjoja ei ole tullut vuoden 2015 jälkeen. Lupapisteen sähköisessä asiointipalvelussa asiakas voi tehdä neuvontapyyntöjä, hakea lupia ja tehdä työnjohtajahakemuksia 24/7. Lupapiste on helpottanut hankkeiden seuraamista huomattavasti myös tonttipalveluissa, koska kaikki hankkeeseen liittyvät asiat ovat samassa paikassa.

Lupapistekaupassa voidaan myydä vanhoja asiakirjoja 24/7. Suurin käyttäjäryhmä on kiinteistövälittäjät ja korjausrakentajat. Hyvinkään osalta sähköinen arkistokauppa on minimaalista, koska arkistoa on saatu digitoitua vain vähän digitointimäärärahojen niukkuuden vuoksi. Asiakirjoja on digitoitu omana työnä Lupapistekaupasta tulleiden tilausten myötä. Omana työnä tehtävä arkiston digitointi on hidasta. Paperiarkiston digitoiminen parantaisi ja nopeuttaisi asiakaspalvelua.

Järvenpäässä arkiston digitointia on tehty myös ostopalveluna suunnitelmallisesti. Siellä on ollut jo noin viiden vuoden ajan arkistojen digitointiin ohjattua määrärahaa 35 000 euroa/vuosi. Lisäksi Järvenpäässä kehitetään tietomallipohjaista rakennusvalvontaprosessia ja siellä on vuonna 2021 tehty ensimmäisiä lupapäätöksiä tietomallipohjaisesti. Järvenpäässä saatuja kokemuksia tietomallipohjaisesta lupakäsittelystä hyödynnetään suoraan Hyvinkäällä. Järvenpäähän nähden sen hyödynnettävyyttä heikentää Hyvinkään puutteellinen 3D-kaupunkimalli.

Vertailutietona kerrottakoon, että Tuusulan kunnan rakennusvalvonnassa on ollut määräaikainen digitoija ainakin vuodesta 2019 sekä työllistetty digitoija vuodesta 2020 lähtien.

Hyvinkään ja Järvenpään kaupunkien rakennusvalvonnat ovat mukana myös ”Kunnan rakennusvalvonnan sähköisen lupaprosessin edelleen kehittäminen ja prosessien automatisointi” -hankkeessa. Hankkeessa on mukana 23 kuntaa ja hallinnoijana toimii Helsingin kaupunki. Hankkeen toteuttamisaika on 9/2021–10/2023. Valtiovarainministeriö on myöntänyt siihen valtion avustusta.

Rakennusvalvonnan tavoitteena on kehittää lupaprosessia, joka ohjaa rakentajia ja suunnittelijoita tekemään parempia hakemuksia ja valvomaan hankkeensa paremmin. Tavoitteena on tekoälyyn perustuvia sovelluksia, joissa asiakas lähes itse myöntää itselleen rakennusluvan.

Rakennusvalvonta hyödyntää toiminnassaan myös visuaalista 3D-kaupunkimallia, jota Hyvinkäällä kehitettiin vuosina 2017–2018 osana Kehittyvä kaupunkikeskusta -kärkihanketta käynnissä olevien kaavahankkeiden esittelyyn ja vuorovaikutukseen. Kyseistä mallia hyödynnettäessä suunniteltava rakennus voidaan istuttaa kaupunkimallin päälle.

Hyvinkäällä 3D-mallin hyödyntäminen rakennusvalvonnassa on vähäisempää kuin Järvenpäässä, koska vain osa keskustasta on mallinnettu. Rakennusvalvonta on hyödyntänyt keskusta-alueen kaupunkimallia muutamassa kerrostalohankkeessa sekä lukio- ja opistorakennus Kipinässä. Sen sijaan kaavoituksessa kaupunkimallin mahdollisuuksia on vuosien ajan hyödynnetty esimerkiksi tavalla.

Mallinnuksen kehittäminen on Hyvinkäällä jäänyt kesken vähäisten henkilövoimavarojen ja määrärahojen vuoksi. Tämä on vaikeuttanut rakennetun ympäristön parissa työskentelevien yksiköiden kehittämistyötä. Ennen kestävän talouden säästöohjelman päättämistä Hyvinkään kaupunki kuului edellä kävijöiden joukkoon kaupunkimallin hyödyntämisessä.

Kaupunkimallialusta antaa erinomaisen mahdollisuuden kuntalaisten ja yritysten kanssa käytävään keskusteluun. Se kuitenkin vaatii kaupunkimallin suunnitelmallista päivittämistä ja laajentamista. Lisäksi sitä ja sen luomia mahdollisuuksia tulee markkinoida, jotta kuntalaiset tietävät kyseisestä vuorovaikutteisesta toimintamallista.

Arviointi: Rakennusvalvontayksiköllä on kehittämistä ja uudistamista tukeva ote toiminnassaan. Se hyödyntää erinomaisella tavalla sähköisiä palveluja ja hakee aktiivisesti uuden teknologian tarjoamia mahdollisuuksia toiminnan kehittämisen tueksi. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan rakennusvalvonnassa on Pelikirjan linjausten mukaisesti tehostettu toimintaa sähköisten palvelujen avulla.

Järvenpään rakennusvalvonta on Hyvinkäätä edellä digitalisaation hyödyntämisessä. Siellä on panostettu sähköisten palvelujen kehittämiseen myöntämällä niihin kohdistettua määrärahaa.

Tarkastuslautakunta pitää harmillisena sitä, että Hyvinkäällä hyvin alkanut visuaalisen ja vuorovaikutteisen 3D-kaupunkimallin kehittäminen ja hyödyntäminen on jäänyt puolitiehen. Alustan kehittämisen jatkaminen ja sen myötä mahdollisuus mallin täysipainoiseen hyödyntämiseen toisi laatua suunnittelutyöhön. Lisäksi se tarjoaisi monipuolisen välineen osallistaa kaupunkilaisia ja yrityksiä ideoinnissa.

Suositus: Uusi vuoden 2025 alusta voimaan tuleva rakentamislaki tulee edellyttämään tietomallipohjaista/koneluettavaa lupakäsittelyä. Siksi tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan 3D-mallinnuksen kehittämiseen on hyödyllistä kohdentaa resursseja jo ennen lain voimaantuloa. Lisäksi on suositeltavaa etsiä keinoja, miten paperiarkistot saadaan digitalisoitua tehokkaammin.

Hyvinkään kaupungin elinvoiman edistäminen

Miten kuntalaissa kunnille säädetty alueen elinvoiman kehittämistehtävä näkyy Hyvinkään Pelikirjassa eli kaupunkistrategiassa?

Miten talousarviossa 2022 valtuusto- ja hallitustasolle asetetut elinvoimaisuuden edistämistä koskevat tavoitteet ovat toteutuneet?

Minkälaisin toimenpitein Hyvinkään kaupunki edesauttaa uusien yritysten sijoittumista Hyvinkäälle ja jo täällä toimivien yritysten kasvua?

Mitä toimenpiteitä kaupunki toteuttaa työllisyyden edistämiseksi ja työvoiman saatavuuden kohentamiseksi?

Arviointi: Kuntalain mukainen kunnille säädetty elinvoiman kehittämistehtävä on otettu hyvin huomioon sekä vuonna 2022 voimassa olleessa Pelikirjassa että vuoden 2023 alusta käyttöön otetussa päivitetystä Pelikirja 2.0:ssa. Pelikirjan jokainen kärkihanke ja tukipilari edistävät omalta osaltaan kaupungin elinvoimaisuutta. Niihin sisältyy linjauksia ja tavoitteita, joiden toteuttamisella luodaan entistä vireämpi kaupunki.

Elinvoiman edistäminen on huomioitu päivitetystä kaupunkistrategiassa entistä painokkaammin sisällyttämällä siihen uusi kärkihanke Business Hyvinkää. Kyseinen kärkihanke painottuu erityisesti yritys- ja oppilaitosyhteistyöhön sekä työllisyyden edistämiseen.

Talousarviossa 2022 asetetut elinvoimaisuuden edistämistä koskevat valtuustotavoitteet saavutettiin hyvin. Kaksi tavoitteesta toteutui täysin. Työttömyyden vähentämiseksi koskevan tavoitteen kohdalla työttömien aktiivointiasteessa ei päästy tavoiteltuun tasoon, mutta pitkäaikaistyöttömien määrä oli tavoitteen mukaisesti edellistä vuotta pienempi.

Myös kaupunginhallitukseen nähden sitovat tavoitteet toteutuivat hyvin. Kaksi kolmesta tavoitteesta onnistuttiin saavuttamaan. palvelutorin perustamista koskeva tavoite jäi toteutumatta yhteistyökumppanista johtuvista syistä. Kaupunki oli toiminut aktiivisesti tavoitteen eteen. Toimenpiteet palvelutorin perustamiseksi jatkuvat vuosina 2023–2024.

Hyvinkään kaupunki on toiminut entistä aktiivisemmin edistääkseen uusien yritysten sijoittumista paikkakunnalle ja jo täällä toimivien yritysten kasvua. Ripeillä kaavoitusprosesseilla ja rakennusvalvonnan lupaprosesseilla on vuonna 2022 mahdollistettu sekä uusien yritysten saaminen Hyvinkäälle että jo täällä toimivien yritysten laajeneminen. Yritystonttien luovutusmäärä oli vuonna 2022 selkeästi korkein viimeisen kuuden vuoden aikana. Lisäksi yritysten määrän nettolisäys on kehittynyt suotuisasti kahtena edellisenä vuonna. Tosin kehitys on hitaampaa kuin Keski-Uudenmaan samankokoisissa naapurikunnissa.

Aktiivisuudesta kertoo myös se, että yrityksille kohdistunut viestintä on lisääntynyt ja uusia viestintäkanavia on otettu käyttöön. Yritysvierailuja paikallisiin yrityksiin on jatkettu. Lisäksi kaupunki tekee usean eri tahon kanssa yhteistyötä Hyvinkään elinvoiman edistämiseksi esimerkiksi järjestämällä erilaisia tilaisuuksia ja osallistamalla yhteisöjen hallitustyöskentelyyn. Yhteistyökumppaneina ovat niin oppilaitokset, yhdistykset kuin yrityksetkin.

Hyvinkää on sijoittunut hyvin vuosina 2021–2022 toteutetuissa alueiden elinvoimaisuutta mittaavissa valtakunnallisissa tutkimuksissa ja asiakastytyväisyyskyselyissä. Samankokoisiin Keski-Uudenmaan naapurikuntiin nähden Hyvinkään sijoitus oli kuitenkin yleensä vähän heikompi. Tarkastuslautakunta pitää tutkimusten tuloksia sitä luotettavampana, mitä useammalla indikaattorilla alueen elinvoimaisuutta mitataan ja mitä suurempi on vastausaktiivisuus.

Kaupunki on toteuttanut yhteistyötahojen kanssa useita erilaisia toimenpiteitä työllisyyden edistämiseksi. Esimerkkinä mainittakoon aktivointisuunnitelmien laatiminen, koulutukseen hakeutumisessa tukeminen, oppisopimuspaikkojen lisääminen kaupungille ja yrityksiin työllistymiseksi auttaminen. Positiivisen työllisyyskehityksen ja työllisyyttä edistävien toimenpiteiden avulla onkin onnistuttu työttömien aktivointiasteen nostamisessa. Aktivointiaste kuitenkin jäi vuonna 2022 tavoitellusta tasosta sekä ennen koronavuosia toteutuneesta tasosta. Näin ollen toteutetuilla toimenpiteillä ei ollut riittävää vaikuttavuutta.

Alueen työvoiman saatavuuden kohentamiseksi kaupunki on yhteistyössä Riihimäen-Hyvinkään kauppakamarin ja Hyria Koulutus Oy:n kanssa perustanut syksyllä 2022 työryhmän, jonka ensimmäisenä tavoitteena on valmistella yleiskatsaus ja näkemys Hyvinkään alueen työvoimatarpeista. Lisäksi tehtävänä on selvittää työvoimapulaa poteviin aloihin liittyvät hankkeet, avustukset ja rahoitukset. Työryhmän työskentelylle on asetettu myös jatkotavoitteet.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupunki saa työllisyyden ja elinvoiman edistämiseen lisää pelimerkkejä TE-2024 uudistuksen myötä, kun uusi organisaatio saadaan toimimaan täysipainoisesti käynnistysvaiheen jälkeen.

Suositus: Kaikki työllisyyden edistämistä lisäävät toimenpiteet ovat ensiarvoisen tärkeitä, koska työllisyyden kohentamisella on sekä inhimillisiä että taloudellisia vaikutuksia. Sillä ehkäistään syrjäytymistä sekä vahvistetaan niin yksilön toimeentuloa kuin kunnan taloutta.

Tarkastuslautakunta suosittelee kaupunkia seuraamaan alueensa ammatillisen koulutuksen vaikuttavuutta. Mitä useampi ammatillisesta koulutuksesta valmistunut siirtyy jatko-opintoihin tai työllistyy heti koulutuksen päätyttyä, sen parempi tilanne on kaupunginkin näkökulmasta. Kaupungin kannattaakin yhteistyössä koulutuksen järjestäjien kanssa rakentaa siltaa koulutuksesta työelämään, jotta mahdollisimman harva putoaa työttömyyteen valmistumisen jälkeen.

Tarkastuslautakunta kannustaa kaupunkia jatkamaan aktiivista maanhankintaa yritystonttitarjonnan kohentamiseksi entisestään. Erityisesti suurista yritystonteista on Hyvinkäällä pulaa, joten niiden tarjonnasta on jatkossa huolehdittava.

Arviointikohteen rajaaminen

Elinvoiman edistämiseen tähtäviä toimenpiteitä toteutetaan kaupungin kaikilla toimialoilla. Kaupunki tekee myös yhteistyötä eri tahojen kanssa alueensa elinvoiman kehittämiseksi. Koska elinvoiman edistämisen käsite on laaja, tarkastuslautakunta katsoi tarkoituksenmukaiseksi rajata arviointiaan koskemaan yritys- ja työllisyysdynamiikkaa. Lisäksi tarkastuslautakunta arvioi vuoden 2022 talousarviossa asetettujen elinvoiman edistämistä koskevien tavoitteiden toteutumista. Tavoitteiden arviointi kohdistuu valtuusto- ja hallitustason tavoitteisiin. Tarkastuslautakunta arvioi myös, miten Pelikirjassa eli kaupunkistrategiassa näkyy kunnille säädetty alueen elinvoiman kehittämistehtävä.

Pelikirjassa on otettu hyvin huomioon elinvoiman kehittämistehtävä

Kuntalain mukaan kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Vuonna 2022 voimassa olleessa Hyvinkään Pelikirjassa todetaan elinvoimaisesta Hyvinkästä seuraavasti: ”Kaupunkimme elinvoima on uudistumiskykyä, jota tarvitsemme taloudellisen kasvun, palvelujen toimivuuden ja asukkaidemme hyvinvoinnin edistämiseksi. Elinvoimamme perustuu vetovoimaiseen ympäristöön, monipuoliseen yritys-kantaan, palveluihin, osaamiseen, työvoiman saatavuuteen, yhteisöllisyyteen ja vahvaan kuntatalouteen.”

Pelikirja sisälsi seitsemän kärkihanketta, joiden jokaisen linjaukset ja tavoitteet omalta osaltaan tukivat kaupungin elinvoimaisuutta.

Hyvinkään Pelikirja päivitettiin vuosien 2020–2022 aikana. Kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 25.4.2022 **Pelikirja 2.0:n** uudeksi kaupunkistrategiaksi vuosille 2023–2027.

Pelikirja 2.0:n visiona on ”Elinvoimainen elämyskaupunki”. Pelikirjassa todetaan: ”Elinvoima perustuu vetovoimaiseen ympäristöön, monipuoliseen yritys-kantaan, osaamiseen, työvoiman saatavuuteen, yhteisöllisyyteen, vahvaan kuntatalouteen ja laadukkaasti hoidettuihin palveluihin asukkaiden eri elämänvaiheissa.”

Pelikirjan 2.0 kärkihankkeiden ja tukipilareiden kautta kaupungin tavoitteena on edistää elinvoimaa yhteistyössä kunkin kärkihankkeen ja tulipilarin alueen toimijoiden kanssa. Kärkihankkeille ja tukipilareille on laadittu koko strategijaksolle 2023–2027 vuositasoittaiset ja tavoitteiden mukainen eteneminen.

Sekä vuonna 2022 voimassa olevassa Pelikirjassa että uudessa päivitettyssä Pelikirjassa yhtenä **kärkenä** on ”Houkutteleva Hyvinkää”. Siinä todetaan: ”Hyvinkää on kasvava kaupunki, tavoitteenamme on saada Hyvinkäälle lisää asukkaita, yrityksiä ja matkailijoita.” Houkuttelevuus rakentuu Pelikirjan mukaan mm. vireästä elinkeinoelämästä ja monipuolisesta työpaikkatarjonnasta.

Toisena kärkenä on ”Yhteisellä yritysten kanssa”. Sen mukaan: ”Teemme tiivistä yhteistyötä yritysten kanssa. Työpaikat ovat kaupunkimme elinvoimaisuuden edellytys.”

Pelikirjan kärkiä toteutetaan hankkeiden avulla. Päivitettyyn Pelikirjaan on otettu uusi **kärkihanke**: Business Hyvinkää. Kyseisen hankkeen mukaan: ”Kehitämme asiakkaan näkökulmasta yhden luukun periaatteella toimivia yrityspalveluja. Olemme helposti saavutettavissa.”

Arviointi: Hyvinkään Pelikirjassa on otettu hyvin huomioon kuntalain mukainen elinvoiman kehittämistehtävä. Se sisältää kaupungin elinvoiman edistämistä koskevat linjaukset ja tavoitteet. Päivitetystä Pelikirja 2:0:ssa elinvoiman edistäminen on huomioitu entistä painokkaammin sisällyttämällä strategiaan uusi kärkihanke Business Hyvinkää. Kyseisen kärkihankkeen linjausten mukaan kaupunki panostaa tiiviiseen yhteistyöhön yritysten ja oppilaitosten kanssa, palvelujen helppoon saavutettavuuteen ja työllisyyden edistämiseen. Muun muassa näillä toimenpiteillä kaupunki huolehtii alueensa elinvoimaisuuden kehittämisestä.

Pelikartta

Kun muualla puhutaan kaupunkistrategiasta, me Hyvinkäällä olemme päättäneet puhua Pelikirjasta!

Pelikirjan avulla Hyvinkään kaupunki kertoo

- » mitä asioita kaupunki toiminnallaan tavoittelee
- » mitä asioita tulevina vuosina halutaan painottaa ja
- » mitä kaupunki aikoo tehdä tulevaisuuden päämäärien saavuttamiseksi

Talousarviossa 2022 asetetut tavoitteet saavutettiin hyvin

Tarkastuslautakunta arvioi tässä yhteydessä niiden valtuusto- ja hallitustason tavoitteiden toteutumista, jotka liittyvät kiinteästi kaupungin elinvoimaisuuden edistämiseen. Kyseisiä tavoitteita oli talousarviossa 2022 asetettu valtuustotasolle kolme ja myös hallitustasolle kolme.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet

Elinvoimakunnan määrittely

Tavoite:

Kaupunginvaltuusto määrittelee elinvoimakunnan ja edunvalvontakärjet.

Mittari:

Määrittelyt on tehty vuoden 2022 loppuun mennessä.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Elinvoimakunta määriteltiin kaupunginhallituksen kokouksessa 19.12.2022.

Edunvalvontakärkien määrittelystä päätettiin kaupunginhallituksen kokouksessa 19.12.2022.

Edunvalvontakärjet pohjautuvat Hyvinkään Pelikirjaan 2.0. Niiden luonnosteluun osallistuivat kaupungin johtoryhmän jäsenet. Edunvalvontakärjet olivat esittely- ja keskusteluasiana kaupunginhallituksen kokouksessa 28.11.2022. Hallitus hyväksyi ne kokouksessaan 19.12.2022.

Edunvalvontakärjet ovat:

- Kehittyvä kaupunki
  - liikenteellinen saavutettavuus
  - osaavan työvoiman saatavuus
- Hyvinvointialueen yhdyspinnat
- Kestävä kaupunkikehittäminen.

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan edunvalvontakärjistä keskustellaan valtuustoseminaarissa toukokuussa 2023, jonka jälkeen asia etenee vielä kaupunginvaltuuston käsittelyyn.

Arviointi: Elinvoimakunnan ja edunvalvontakärkien määrittelyssä edettiin hyvin tavoitteen suuntaan, mutta asia ei ehtinyt vuonna 2022 valtuuston käsittelyyn. Näin ollen tavoite jäi saavuttamatta asetetun mukaisena.

Elinvoimaisuuden edistäminen

Tavoite:

Työttömien aktivointiasteen nostaminen.

Mittari:

1. Työttömien aktivointiaste on vähintään 40 %.
2. Pitkäaikaistyöttömien määrä on pienempi ed. vuoteen verrattuna.

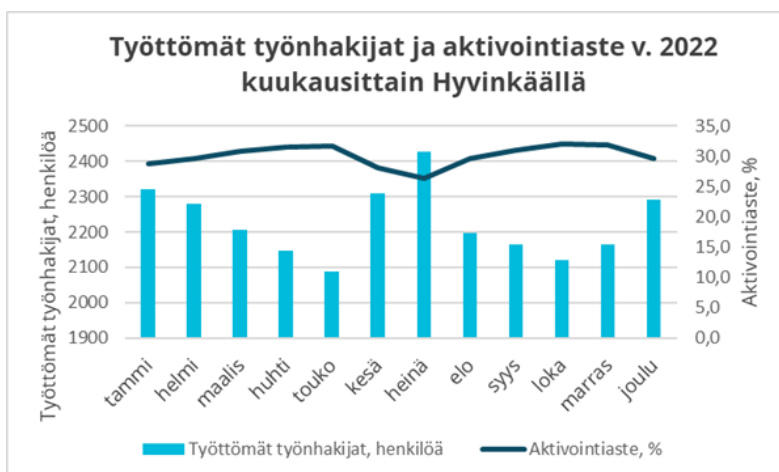

Raportointi toimintakertomuksessa:

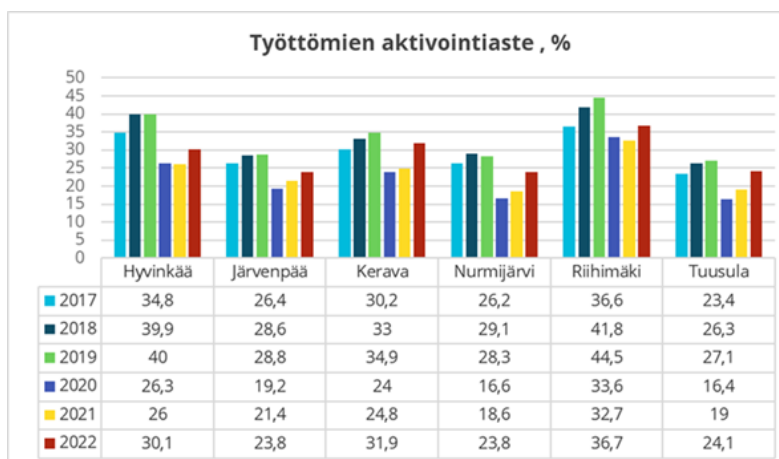
1. Työttömien aktivointiasteen nostamiseen on panostettu. Alkuvuodesta työllisyyspalvelut ja TE-toimisto alkoivat tehdä aktivointisuunnitelmia, joka on nostanut aktivoitujen määrää. Vuoden aikana aktivointisuunnitelman tekoon kutsuttiin 220 pitkäaikaistyötöntä henkilöä. Aktivointiaste joulukuussa 29,7 %.
2. Joulukuun lopussa pitkäaikaistyöttömiä oli yhteensä 739. Määrä on 206 henkilöä vähemmän kuin vuotta aiemmin.

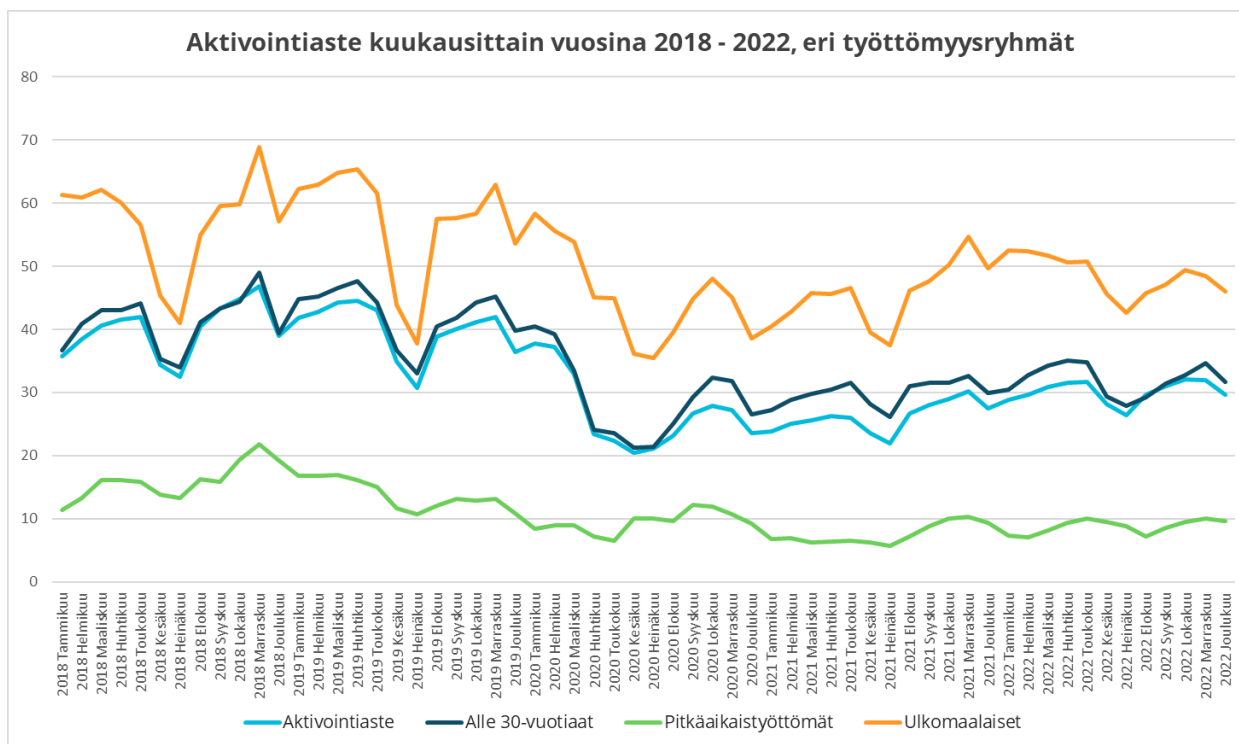
Aktivointiasteella tarkoitetaan aktiivisten työvoimapolitiittisten palveluiden piirissä olevien prosenttiosuutta työttömien työnhakijoiden ja palveluiden piirissä olevien yhteismäärästä.

Tiedot työttömistä työnhakijoista ja aktivointiasteesta kuukausittain on otettu Työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilastosta.

Hyvinkään ja verrokkikuntien aktivointiasteet on otettu Sotkanet.fi:n tilasto- ja indikaattoripankista.

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan kaikki isot muutokset ovat heikentäneet työllisydenhoitoa: sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun siirtyminen Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymälle, TE-keskuksen organisaatiouudistus ja koronapandemia. Ennen näitä muutoksia Hyvinkäällä työttömien aktivointiaste oli noin 40 %.

Työllistymistä edistävissä palveluissa aloittaneiden työmarkkinatuen saajien määrät on otettu Kelan tilastosta.

Arviointi: Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan aktivointiaste ja pitkäaikaistyöttömien määrä ovat hyviä ja tarkoituksenmukaisia mittareita työllistymistä edistävien palveluiden vaikuttavuuden seurantaan. Pitkäaikaistyöttömien määrän seuranta puoltaa mm. se, että kyseisestä kohderyhmästä kaupungin maksama työmarkkinatuen kuntaosuus on suurin.

Työttömyyden aktivointiasteen nostamiseksi käytetyt toimenpiteet tuottivat tulosta, sillä aktivointiaste nousi edellisestä vuodesta noin neljä prosenttiyksikköä. Kuitenkin tavoitteen mukaisesta tasosta jäätin oleellisesti, joten käytetyillä toimenpiteillä ei ollut riittävää vaikuttavuutta. Lisäksi työttömien työnhakijoiden määrän kasvaessa kesä-heinäkuussa 2022 aktivointiaste on alentunut eli työvoimapolitiittisten palveluiden määrä ei ole kasvanut samassa suhteessa.

Aktivointiaste on ollut korkein ulkomaalaisten kohdalla ja matalin pitkäaikaistyöttömien osalta. Ulkomaalaisten kohderyhmään kuuluvat myös kotouttamisasiakkaat, joista lähes kaikki ovat erilaisissa työllistymissä edistävissä palveluissa, kuten kielikoulutuksessa, harjoitteluissa ja ammattiopinnoissa. Kotouttamisasiakkaille tukiverkosto on myös laajempi. Nämä seikat vaikuttavat ulkomaalaisten parempaan aktivointiasteeseen.

Pitkäaikaistyöttömien alhaiseen aktivointiasteeseen vaikuttaa suurelta osin se, että moni heistä ei ole enää työkykyisiä.

Lähikuntiin verrattuna työttömien aktivointiaste oli vuonna 2022 Hyvinkäällä kolmanneksi korkein. Seurantajaksolla 2017–2021 aktivointiaste on vuosittain ollut verrokkikunnista suurin Riihimäellä ja Hyvinkäällä toiseksi paras.

Kaikilla verrokkikunnilla aktiivisten työvoimapalveluiden piirissä olevien osuus on kehittynyt viimeisen kuuden vuoden aikana samansuuntaisesti. Alhaisimmillaan aktivointiaste on ollut vuosina 2020 ja 2021, jolloin koronapandemian vuoksi työllistymistä edistäviä toimenpiteitä oli haasteellista toteuttaa.

Pitkäaikaistyöttömien määrän pienentämisessä päästiin tavoitteeseen. Tähän vaikuttivat positiivinen työllisyyskehitys ja kaupungin toteuttamat työttömien aktivointitoimenpiteet yhteistyötahojen kanssa. Tarkastuslautakunta pitää tätä kehitystä hyvänä mm. siksi, että pitkäaikaistyöttömien aktivointiasteen nostamisella on oleellinen merkitys kaupungin maksaman työmarkkinatuen kuntaosuuden pienenemiselle.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee jatkamaan työllisyyttä edistävien toimenpiteiden vaikuttavuuden seurantaa.

Elinvoimaisuuden edistäminen

Tavoite:

Valmistautuminen työllisyyden hoitoon liittyvien lakisääteisten vastuiden siirtymiseen kunnille 2024.

Valmistelun aloittaminen Keusote-kuntien, Keusoten, KU-TYPin ja TE-toimiston kanssa.

Mittari:

Valmistelu käynnistetty ja toimenpiteet ovat aikataulutettu.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Valmistelu on käynnistetty. Alueellisia työryhmiä on perustettu. Työryhmissä mukana ovat Keusote-kunnat, Keusote, KU-TYP ja TE-toimisto. Ministeriöiden ja kuntaliiton infoihin ja kyselytilaisuuksiin on osallistuttu. TE-2024 valmisteluun Hyvinkään ohjausryhmä on perustettu. Järjestämisvaihtoehtojen tarkastelua varten on tilattu ulkopuolisia selvityksiä. Keskitettyä yhteispalvelupistettä valmistellaan kumppaneiden kanssa ja sen on tarkoitus aloittaa toimintansa viimeistään TE-2024 tulon myötä viimeistään 1.1.2025.

TE-2024 uudistuksen myötä pääosa TE-toimistojen vastuulla olevista henkilöasiakas-, työnantaja- ja yrityspalveluista siirtyvät 1.1.2025 alkaen ELY-keskuksista kunnille.

Hyvinkää ja muut Keski-Uudenmaan kunnat tarkastelevat yhteistyössä eri hallintomalleja TE-palvelujen järjestämiseksi. Vaihtoehtoina ovat vastuukuntamalli ja kuntayhtymämalli.

Arviointi: Tavoitteen mukaiset toimenpiteet onnistuttiin toteuttamaan.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kaupunki saa lisää työkaluja työllisyyden ja elinvoiman edistämiseen, kun TE-palvelut siirtyvät vuoden 2025 alusta alkaen kunnille. Saman järjestäjän vastuulla olevat työllisyyspalvelut tukevat nopeampaa työllistymistä. Kaupungilla on mahdollisuus kehittää palveluita alue-
lähtöisesti, mikä vahvistaa alueen elinvoimaa. Asiakkaan näkökulmasta etuna on työllisyyttä edistävien palveluiden saanti yhdestä pisteestä. Asiakkaan tilannetta on helpompi ratkoa kokonaisvaltaisemmin kunnan sisällä.

Hallitukseen nähden sitovat tavoitteet

Yritystoiminnan edistäminen

Tavoite:

Vähintään 15 yritystä harkitsee Hyvinkäätä sijoittautumispaikaksi

Mittari:

Tavoitettu vähintään 15 yritystä, jotka harkitsevat sijoittumista Hyvinkäälle ja yritysten kanssa on käyty sijoittumisneuvotteluja.

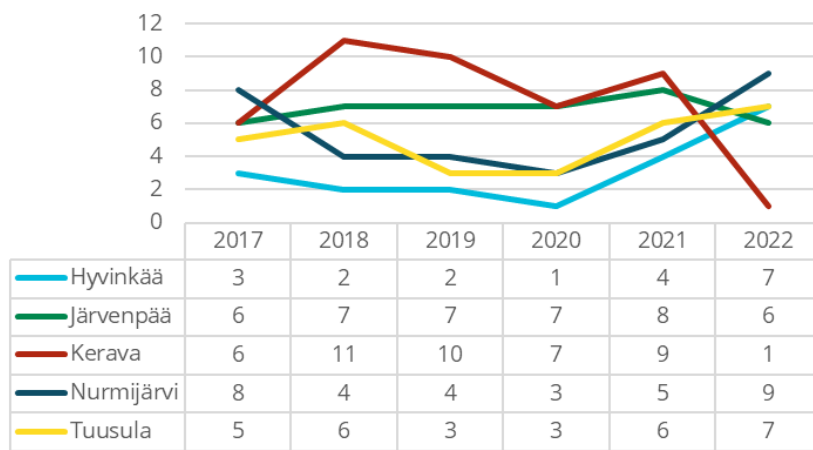
Raportointi toimintakertomuksessa:

Yli 20 sijoittumista harkitsevaa yritystä on tavoitettu. Sijoittumista harkitsevien yritysten kanssa on ollut ja on parhaillaan neuvotteluja käynnissä. Yritystontteja on myyty ja vuokrattu.

Yritystontteja luovutettiin vuoden 2022 aikana yhteensä seitsemän kappaletta. Luovutetuista tonteista yksi oli iso yli 40 hehtaarin kokoinen, neljä keskikokoista (0,5–2 ha) ja kaksi pientä (alle 0,5 ha).

Verrokkikunniksi valituissa samaa koko luokkaa olevissa Keski-Uudenmaan kunnissa valtaosa vuosina 2021–2022 luovutetuista uusista yritystontteista oli pieniä ja keskikokoisia tontteja.

Luovutetut uudet yritystontit 2017 - 2022

Arviointi: Kontaktit yritysten kanssa ovat tuottaneet tulosta. Ilolla voi todeta, että Hyvinkää on paikkakuntana kiinnostanut toimipaikkaa etsiviä ja toimintaansa laajentavia yrityksiä aiempaa enemmän. Vuonna 2022 Hyvinkään kaupungin luovuttamien yritystonttien määrä oli oleellisesti suurin tarkastelujaksolla 2017–2022.

Hyvinkään yritystonttien luovutusmäärä on yltänyt vuonna 2022 samalle tasolle verrokkikuntiin nähden, kun se vuosina 2017–2020 oli lähes kaikkia verrokkikuntia huomattavasti pienempi. Kun verrataan Hyvinkään ja verrokkikuntien luovuttamien yritystonttien kokoja, Hyvinkään luovuttama noin 40 hehtaarin tontti oli vuosina 2021–2022 luovutetuista yritystontteista oleellisesti suurin.

Tarkastuslautakunta pitää erittäin merkittävänä Hyvinkään elinvoimaisuuden kannalta yli 40 hehtaarin kokoisen tontin luovuttamista Keskolle logistiikkakeskuksen rakentamista varten. Logistiikkakeskus tulee olemaan myös merkittävä työllistäjä.

Elinvoimaisuuden lisääminen

Tavoite:

Keskustassa järjestetään yrittäjien ja muiden kumppaneiden kanssa/yrittäjille tilaisuus tai tilaisuuksia, jotka lisäävät kaupunkikeskustan veto- ja elinvoimaa.

Mittari:

Yhteistyössä kumppaneiden kanssa on toteutettu vähintään kaksi tilaisuutta

Raportointi toimintakertomuksessa:

Yhteistyössä Hyvinkään Yrittäjien ja kaupunkiyhdistyksen kanssa yrittäjille on järjestetty mm. yrittäjän jaksamiseen ja markkinointiin keskittyviä avoimia tilaisuuksia.

Vuoden 2022 aikana kaupunki järjesti yhteistyökumppaneiden kanssa mm. toimialakohtaisia miniseminaareja, infotilaisuuden markkinoinnista kivijalkakauppojen yrittäjille, yrittäjien jaksamiseen liittyvän tilaisuuden sekä Hyvirekry-tapahtuman työnhakijoille, työnantajille ja verkostotoimijoille.

Hyvi-Rekry-tapahtuma oli 14.9.2022 ja sen järjestäjänä toimi Hyvinkään kaupungin lisäksi TE-toimisto. Mukana oli 27 näytteilleasettajaa, joista suurin osa yrityksiä, joilla on avoimia työpaikkoja. Tapahtumaan osallistui 420 työnhakijaa. Paikalla oli myös työllisyshoidon ammattilaisia. Lisäksi mukana oli oppilaitoksia tarjoamassa koulutusmahdollisuuksia yrityksille ja työnhakijoille.

Arviointi: Hyvinkään kaupunki on toiminut aktiivisesti järjestäessään vuoden 2022 aikana eri yhteistyökumppaneiden kanssa useita erilaisia tilaisuuksia kaupungin elinvoiman lisäämiseksi. Tilaisuuksia onnistuttiin toteuttamaan tavoiteltua määrää merkittävästi enemmän. Eri tilaisuuksilla oli oma teemansa ja siten tilaisuuksia oli tarjolla eri kohderyhmille.

Tarkastuslautakunta pitää Hyvi-Rekry-tapahtumaa tärkeänä, koska se toimii oivana tilaisuutena työnhakijoiden ja työnantajien kohtaamiselle.

Elinvoimaisuuden lisääminen

Tavoite:

1. Yrityksille ja työkäisille henkilöasiakkailla suunnatun palvelutorin perustaminen
2. Yritysneuvontatoimintojen keskittäminen ja verkostotoimijoiden tehostuva asiakaspalvelu palvelutorilla

Mittari:

1. Palvelutori on toiminnassa.
2. Yhteinen asiakastytyväisyysmittari käytössä.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Palvelutorin valmistelua jatketaan. Palvelutorin mahdollinen käynnistyminen siirtyy TE-2024-aloituksen yhteyteen.

Yhteisen asiakastytyväisyysmittariston valmistelua jatketaan muun valmistelun yhteydessä.

Palvelutoriin on palvelumuotoilun keinoin luotu valmis malli, jonka kaikki toimijat ovat hyväksyneet. TE-toimisto kuitenkin ilmoitti syksyllä 2022, että he eivät pysty osallistumaan palvelutoritoimintaan aiemmin sovitulla aikataululla. Asiaan vaikuttivat heidän nykyiset tilaratkaisunsa ja TE-24 valmistelun keskeneräisyys. Palvelutorin valmistelun jatkosta ja aikataulusta on toimijoiden kanssa sovittu.

Palvelutori on yhteispalvelupiste, jonka tavoitteena on helpottaa henkilö- ja yritysasiakkaiden arkea sekä edistää palveluntarjoajien yhteistyötä. Yhteispalvelupisteestä on tarkoitus tulla työkäisten henkilöasiakkaiden ja työnantajien kohtaamispaikka. Palvelutorilla työskentelee monialainen palveluverkosto. Yritys- ja henkilöasiakas tavoittaa useita palveluntarjoajia samalla kertaa, mikä vähentää useassa palvelupisteessä asiointia.

Arviointi: Kaupungin toimenpiteistä huolimatta tavoite jäi saavuttamatta. Tavoitteen toteutumattomuus johtui TE-toimiston päätöksestä. Palvelutorin perustamista varten tehty valmistelutyö edistää kuitenkin yhteispalvelupisteen jatkosuunnittelua.

Suositus: Tarkastuslautakunta kannustaa kaupunkia jatkamaan palvelutorin valmistelua yhteistyötahojen kanssa. Matalan kynnyksen yhteispalvelupiste on erittäin kannatettava idea työllisyyden edistämisen kannalta. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan palvelutorin palveluista hyötyvät yhtä lailla niin henkilö- kuin yritysasiakkaat.

Elinkeinotoimen tehtävät

Elinvoima -palvelualue kuuluu Konsernipalvelut ja hallinto -toimialaan. Omistajaohjaus ja elinkeinotoimi on yksi Elinvoima -palvelualueen yksiköistä. Kaupunginvaltuuston hyväksymän Hyvinkään kaupungin hallintosäännön mukaan kyseisen yksikön tehtävänä on mm. yritystoiminnan edistäminen sekä tähän liittyvä alueellinen yhteistyö.

Elinvoima -palvelualueeseen kuuluvat lisäksi seuraavat yksiköt: kaavoitus, tonttipalvelut ja työllisyyspalvelut. Lisäksi kotouttamispalvelut siirrettiin 1.1.2023 alkaen sivistystoimen toimialalta Elinvoima -palvelualueelle työllisyyspalvelujen yhteyteen. Kotouttamis- ja työllisyyspalveluilla on paljon yhteisiä asiakkaita. Asiakastyön resurssia voidaan yhteisessä yksikössä kohdentaa tehokkaammin. Tällä vaikutetaan maahanmuuttajataustaisten työnhakijoiden sijoittumiseen opintoihin ja työelämään.

Hyvinkään kaupungin kotisivulla todetaan Elinkeinotoimen tehtävistä seuraavaa: ”Elinkeinotoimi toimii aktiivisesti erilaisten yritysten toimintaedellytysten parantamiseksi lähellä yrityksiä ja reagoi yritysten ajankohtaisiin kysymyksiin sekä tarpeisiin.

Keskeisimpiä tehtäviämme:

- Houkuttelemme aktiivisesti uusia yrityksiä kaupunkiin
- Toimimme yritysten, alan järjestöjen ja muiden kuntien kanssa yritysten parhaaksi
- Kehitämme aktiivisesti matkailutoimialaa ja alan yritysten verkostoja sekä kansainvälistä yhteistyötä
- Jalkaudumme yrityksiin tekemällä yritysvierailuja”

Arviointi: Tarkastuslautakunta pitää Elinvoima -palvelualueen organisointia tarkoituksenmukaisena. Siihen kuuluvat yksiköt edistävät kukin omalta osaltaan kaupungin elinvoimaa erityisesti parantamalla yritysten toimintaedellytyksiä ja edistämällä työllisyyttä. Yksiköt tekevätkin tiivistä yhteistyötä keskenään. Lisäksi Ympäristökeskus -palvelualueeseen kuuluvalla rakennusvalvonnalla on merkittävä rooli elinvoiman edistämisen kannalta. On tärkeää, että lupaprosessit toteutetaan asiantuntevasti ja joutuisasti.

Hyvinkään elinkeinorakenne

Kuntaliiton julkaisussa ”Elinvoima, kasvu ja työllisyys kuntatalouden haasteina” vuodelta 2019 todetaan, että ”Elinkeinorakenteen monipuolisuutta voidaan arvioida esimerkiksi kolmen suurimman yrityksen osuudella kaikkien maksamista yhteisöveroista. Yhteisöveron käyttäminen viittaa suoraan kuntatalouden tulopohjaan liittyvään riskiin.”

Edellä mainitun julkaisun mukaan toinen riski liittyy työllisyyteen. Mitä merkittävämpi osuus isoimmilla työnantajilla on kaikista työllisistä, sitä suurempi riski. Myös elinkeinorakenteen keskittyminen vain tietyille toimialalle luo riskin, jolloin kunnan talous on riippuvaista toimialan kysyntä- ja kausivaihteluista.

Tilastokeskuksen vuoden 2020 tietojen mukaan Hyvinkään elinkeinorakenne jakaantuu seuraavasti:

- palvelut 72,2 %
- jalostus 26,2 %
- alkutuotanto 0,5 %.

Kolmen suurimman työllistäjän osuus kaikista työllisistä on noin 22 %. Suurimmat työnantajat ovat Hyvinkään sairaala, Hyvinkään kaupunki, Konecranes Oyj ja Kone Oyj.

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan kolme suurinta yhteisöveromaksajaa eivät ole samat yritykset kuin suurimmat työnantajat. Vuonna 2020 kolme suurinta maksoivat yhteisöverosta noin kolmanneksen. Kuitenkin nosto- ja siirto -toimialan merkitys verotuksen näkökulmasta on kokonaisuutena erittäin merkittävä.

Hyvinkään kaupunki ei ole tehnyt elinkeinorakenteeseensa liittyvää erillistä riskiarviointia. Riskien minimoimisessa kaupunki on katsonut parhaimmiksi keinoiksi joustavan, helposti lähestyttävän ja luottamukseen sekä kumppanuuteen pohjautuvan yritys yhteistyön elinkeinon kehittämisessä. Yritysmuutokset ja toimintatapa sekä virkamies- että luottamushenkilötasolla vaikuttavat yritysten sitoutumiseen Hyvinkääseen. Lisäksi yritystonttien monipuolisuus ja riittävä määrä sekä tarpeeksi isojen tonttien koko mahdollistavat yritystoiminnan kehittämisen ja sitä kautta riskien minimoimisen.

Arviointi: Hyvinkään elinkeinorakenne on melko monipuolinen, mikä vähentää kaupungin elinkeinorakenteeseen liittyvää riskiä. Suurimmat työnantajat työllisten määrällä mitattuna ovat eri toimialoilta. Lisäksi niiden osuus kaikista työllisistä on noin viidennes, joten valtaosa työllisyydestä ei ole vain muutaman toimijan varassa.

Sen sijaan maksettujen yhteisöverojen määrän näkökulmasta on olemassa riski, sillä nosto- ja siirtotoimialan yrityksillä on merkittävä osuus yhteisöveroista. Kyseisen toimialan kysyntä- ja kausivaihtelut vaikuttavat siten kaupungin yhteisöverokertymään.

Tarkastuslautakunta korostaa, että elinkeinon monipuolisuus on kunnalle vahvuus. Siitä on etua toimintaympäristön muutosten sietokyvyn kannalta. Sen vuoksi elinvoiman edistämistyössä on tärkeää huolehtia kaupungin monipuolisesta elinkeinorakenteesta.

Kaupungin toteuttama yhteistyö yritysten kanssa on lisääntynyt

Yritysten ja elinkeinoelämän kanssa kaupunki käy jatkuvaa vuoropuhelua yritysten toimintaan ja toimintaympäristöön liittyen. Kaupunki järjestää kaksi kertaa vuodessa kaupunginjohtajan koolle kutsuman elinkeinofoorumin. Toimialakohtaisia miniseminaareja järjestetään 3–4 kertaa vuodessa.

Käytännön yhteistyö liittyy yritysten arkipäivän toimintoihin, kuten työvoimaan, toimitiloihin, yritystontteihin ja yritysverkostoihin. Jatkuvan yhteistoiminnan muotoja ovat mm. kaupungin tai yhteistyökumppaneiden kanssa järjestämät tapahtumat ja tilaisuudet yrityksille/yrittäjille, yritysvierailut sekä viestintä yritysten suuntaan.

Kaupunki on jo useamman vuoden ajan tehnyt yritysvierailuja paikallisiin yrityksiin. Yritysvierailuihin osallistuvat yleensä kaupunginjohtaja, elinkeinopäällikkö, kaupunkikehitysjohtaja ja työllisyyspäällikkö. Kokoonpano riippuu kuitenkin vierailtavan yrityksen tilanteesta ja tarpeista. Hyvinkään Yrittäjät ry:n hallituksen kanssa kaupunki toteuttaa noin kuusi yhteisvierailua vuodessa.

Yritysvierailujen aikana esiin nousseisiin kehittämistarpeisiin pyritään löytämään vastauksia omin toimenpitein tai yhdessä kumppaniverkoston kanssa. Lisäksi henkilökohtainen tapaaminen alentaa yhteydenottokynnystä jatkossa. Yrittäjät kokevat kaupungin aidoksi kumppaniksi ja yrittäjystävälliseksi. Saadun suoran palautteen perusteella yritysvierailuja arvostetaan ja ne koetaan hyödyllisiksi molemmin puolin.

Hyvinkäällä on käytössä ns. yhden luukun periaatteella toimivat yrityspalvelut. Hankkeeseen liittyvät tekijät kootaan yhteen sekä sovitaan vastuista ja aikatauluista. Jokaisella projektilla on vastuuhenkilö, joka kokoaa ryhmän yhteen ja viestii hankkeen etenemisestä asiakkaalle. Toimintatapaa kehitetään edelleen. Kaupunginhallitukseen nähden sitovaksi tavoitteeksi onkin vuodelle 2023 asetettu ”Yhden luukun periaatteella toimivien yrityspalveluiden kaupungin sisäisen toimintamallin kuvaus”.

Hyvinkään kaupunki julkaisi 10 sähköistä yrityskirjettä vuoden 2022 aikana. Yrityskirjeissä tiedotetaan kaupungin ja kaupungin elinkeinotoimen sekä verkostokumppaneiden ajankohtaisista asioista, tapahtumista ja muista yrittäjyyteen liittyvistä asioista.

Viestinnän tehostamiseksi kaupunki perusti Business Hyvinkää -sivuston, joka julkaistiin vuoden 2022 alussa. Kyseisellä sivustolla kerrotaan ajankohtaisia elinkeinoelämään ja yrittäjyyteen liittyviä uutisia Hyvinkäältä. Sivulla esitellään myös kaupungin yritystontit, kärkitoimialat ja yhteistyöverkoston toimijat.

Yritysten kanssa tehtävän yhteistyön lisäksi kaupunki toteuttaa yhteistyötä usean muun tahon kanssa kaupungin elinvoiman edistämiseksi. Yhteistyötahoja ovat:

- YritysVoimala Oy
- TeknologiakeskusTechVilla Oy
- Hyvinkään Yrittäjät ry
- Riihimäen-Hyvinkään Kauppakamari
- Helsinki Ring of Industry
- Oppilaitokset

Arviointi: Hyvinkään kaupungin toteuttama yhteistyö yritysten kanssa on monipuolista ja se on lisääntynyt vuoden 2022 aikana. Myös viestintää yritysten suuntaan on tehostettu. Yritysyhteistyö onkin piristynyt entisestään, mitä tarkastuslautakunta pitää erittäin positiivisena seikkana.

Tarkastuslautakunta näkee yhden luukun periaatteella toimivat yrityspalvelut tarkoituksenmukaisena ja kannatettavana toimintatapana. Se on asiakasystävällinen ja sujuva palvelumuoto, sillä kaupunkiin yhteyttä ottava yrittäjä saa kaikki tarvitsemansa palvelut yhdestä paikasta.

Tarkastuslautakunta pitää erinomaisena sitä, että kaupunki on vuoden 2022 aikana tehostanut yrityksiin suunnattua viestintää. Tästä esimerkkinä on Business Hyvinkää -sivusto.

Tarkastuslautakunta näkee erittäin tärkeänä kaupungin edustajien toteuttamat yritysvierailut ja kannustaakin lämpimästi jatkamaan niitä. Yritysvierailujen aikana vuoropuhelu kaupungin ja yrityksen edustajien välillä on luontevaa. Kaupunki saa tietoa yritysten toiminnasta ja kehittämistarpeista. Vastaavasti yritykset kuulevat kaupungin ja sen yhteistyötahojen tarjoamista palveluista, joista yritykselle voi olla hyötyä toimintansa kehittämisessä.

Maanhankinta ja tonttivaranto yritystarpeisiin

Kaupungin omistamaa asemakaavoitettua yritystonttivarantoa on tällä hetkellä Sveitsinportaalissa, Antinsaarella ja Kytäjänkadun varrella sekä vanhemmilla kaava-alueilla Martinlehdossa ja Hakakalliassa.

Vapaata yrityksille tarkoitettua tonttimaata on tällä hetkellä yhteensä noin 37 hehtaaria. Vapaata tonttialuetta on hyvin tilaa vaativalle kaupalle sekä kohtuullisesti pienemmille teollisuuden ja varastoinnin toimijoille. Sen sijaan isoille yrityksille tonttivaranto on huono. Isojen maa-alueiden hankkimiseksi kaupunki tekee töitä. Hyvinkää käytti poikkeuksellisesti etuosto-oikeutta 16 hehtaarin määräälan hankkimiseksi Kittelä I alueelta. Kaupunginhallitus teki asiasta päätöksen kokouksessaan 7.11.2022.

Vuonna 2021 ostettiin maata yhteensä noin 26 hehtaaria ja vuonna 2022 noin 125 hehtaaria. Suunnitteilla on hankkia lisää maa-aluetta elinkeinoelämän tarpeisiin. Hankinnat kohdistuvat erityisesti vt 25 varrelle ja moottoritien eteläisen liittymän ympäristöön.

Kalevankadun pohjoispäätä ja Hiiltomon vanhaa teollisuusaluetta kehitetään tulevana vuosina kaupunkikuvallisesti edustavammaksi tilaa vaativan kaupan ja yritystoiminnan alueeksi.

Perusinfra eli kadut, viemärit ja vesijohdot rakennetaan kaupungin toimesta kaikille yritysalueilla valmiiksi. Muilta osin kaupunki ei tähän saakka ole yritysalueiden infraa toteuttanut, kuten hankalien tonttialueiden esirakentamista. Tästä on kuitenkin keskusteltu, miten kaupunki voisi edistää sellaisten tonttialueiden rakentamiskelpoisuutta, jotka ovat maaperältään hankalia. Jatkossa tämän osalta tullaan tekemään linjauksia.

Ajankohtaisia elinkeinokaavoja

Kehätien yritysalueen voimaantulleella asemakaava-alueella rakentuu Kesko Oy:n Onnisen ja Kauton logistiikkakeskus vaiheittain vuosina 2025–2030.

Vuoden 2022 aikana alkoi asemakaavan muuttaminen Kallionopon alueella. Asemakaavan muuttamisen tavoitteena on huolehtia alueella toimivan Ahlsell Oy:n logistiikkakeskuksen kehittämis- ja laajentumistarpeista.

Motonetin ja rakennettavan Bilteman viereen valtatie 3 varteen tutkitaan uutta korttelialuetta paljon tilaa vaativan kaupan tarpeisiin. Asemakaavan laatiminen käynnistyi 2.9.2022 kuulutuksella ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä. Kaavan laatimisen tavoitteena on tutkia mahdollisuus alueen tiivistämiseen, toimintojen tehostamiseen ja pyrkiä huolehtimaan monipuolisesta tonttitarjonnasta sekä yritysten kasvuedellytyksistä. Tavoitteena on saattaa asemakaava hyväksymiskäsittelyyn vuoden 2023 loppupuolella.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 6.2.2023 Sveitsin Portaalin länsiosan asemakaavan ja asemakaavan muutoksen. Kaavamuutoksella parannetaan olemassa olevan alueen toteutumista. Korttelialueelle voi sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön. Alueella on kaksi varausta.

Arviointi: Hyvinkään kaupunki on aktiivisesti luonut yrityksille parempia toimintaedellytyksiä kaavoituksellisin keinoin ja hankkimalla lisää maata. Tämä on tuottanut jo tulostakin: Hyvinkäälle on tulossa uusia yrityksiä ja osa täällä toimivista yrityksistä on jo laajentanut tai laajentamassa toimintaansa.

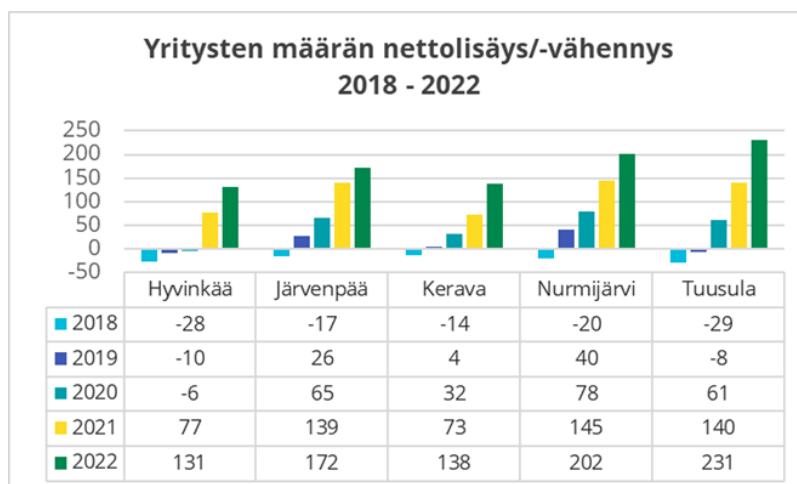
Suositus: Tarkastuslautakunta kannustaa kaupunkia jatkamaan aktiivista maanhankintaa yritystonttitarjonnan kohentamiseksi entisestään. Erityisesti suurista yritystonteista on Hyvinkäällä pulaa, joten niiden tarjonnasta on jatkossa huolehdittava.

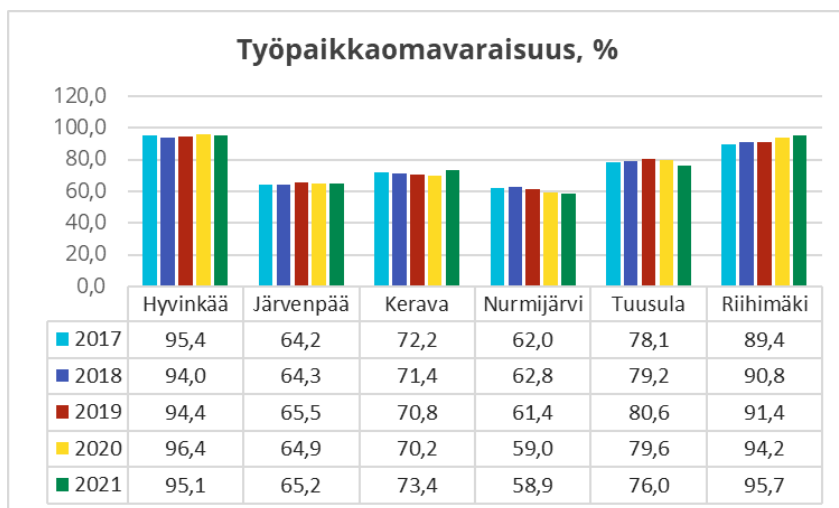
Pitkäjänteisellä ja ennakoivalla maankäyttöpölytiikalla voidaan olennaisesti vaikuttaa kunnan vetovoimaisuuteen ja houkuttelevuuteen niin yritysten kuin niiden tarvitseman työvoiman kannalta.

Yritysten määrän kehitys

Yritysten määrän kehitystä varten on kerätty tiedot aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten määristä vuosina 2018–2022. Tiedot on koottu Hyvinkään lisäksi samaa kokoluokkaa olevista Keski-Uudenmaan naapurikunnista.

Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten määrät on saatu Patentti- ja rekisterihallituksen Virre-palvelusta. Tilastoon sisältyvät myös asunto-osakeyhtiöt. Kyseisten yhtiöiden osuus kaikkien yritysten määrästä on kuitenkin pieni. Oheisessa taulukossa kuvataan aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten määrän erotus.

Arviointi: Yritysten määrä on Hyvinkäällä kehittynyt suotuisasti vuosina 2021–2022. Aloittaneita yrityksiä oli oleellisesti enemmän kuin lopettaneita yrityksiä. Verrokkikunnista Järvenpäässä, Nurmijärvellä ja Tuusulassa yritysten nettolisäys oli kuitenkin suurempi kuin Hyvinkäällä.

Hyvinkään työpaikkaomavaraisuus on ollut korkealla tasolla koko tarkastelujakson 2017–2022 ajan ja se on selkeästi suurempi kuin vastaavankokoisissa Keski-Uudenmaan naapurikaupungeissa. Tuusulassa ja Nurmijärvellä työpaikkaomavaraisuus on pienentynyt tarkastelujakson aikana. Sen sijaan Hämeen puolen naapurikaupungissa Riihimäellä se on kasvanut koko ajan. Vuonna 2021 Riihimäen työpaikkaomavaraisuus oli jo hieman suurempi kuin Hyvinkäällä.

Ulkopuolisten tahojen toteuttamat kuntien elinvoimaisuutta mittaavat tutkimukset

Alueiden tutkimus 2022 (WSP Finlandin toteuttama)

WSP Finland toteutti toista kertaa Suomessa tehdyn Alueiden tutkimuksen, joka mittaa kuntien, maakuntien ja suurten kaupunkiseutujen elinvoimaisuutta ja kykyä sopeutua tulevaisuuteen.

Alueiden elinvoimaisuutta on arvioitu 19 indikaattorilla, joiden mukaan kunnat on pisteytetty järjestykseen. Elinvoimaindeksi koostuu tuottavuudesta, inhimillisestä pääomasta ja valmiudesta vihreään rakennemuutokseen.

Tuottavuutta on mitattu mm. työllisyysasteella, tulotasolla sekä yritysten määrän kehityksellä ja liikevaihdolla. Inhimillistä pääomaa on pisteytetty esimerkiksi väkiluvun ja sen muutoksen perusteella, väestörakenteen ja syntyvyyden mukaan. Vihreän rakennemuutoksen indikaattoreita ovat päästöjen vähentäminen, kiertotalouden työpaikat ja sähköautojen yleistymisen.

Alueiden tutkimus 2022 tulosten perusteella Hyvinkää sijoittui sijalle 34/293. Edellisenä vuonna Hyvinkää oli sijalla 29. Vuoden 2022 tutkimuksessa lähikunnista Tuusula (3.), Nurmijärvi (11.) ja Järvenpää (25.) sijoittuivat Hyvinkäätä paremmin.

HELSINGIN SEUTU

Taulukko 18.

Kunta	Kunta-ryhmä	Kokonais-summa, pisteet	Inhimillinen pääoma, pisteet	Tuottavuus, pisteet	Vihreä rakenne-muutos, pisteet	Kokonais-summa, sijoitus
Tuusula	A2	160	69	63	28	3
Espoo	A1	158	75	58	25	4
Sipoo	A2	158	70	64	24	4
Vantaa	A1	154	70	56	28	9
Nurmijärvi	A2	153	69	57	27	11
Helsinki	A1	151	66	63	22	13
Kirkkonummi	A2	150	71	55	24	16
Järvenpää	A2	144	73	48	23	25
Hyvinkää	A2	141	64	54	23	34
Vihti	A2	141	63	56	22	34
Mäntsälä	A2	139	61	58	20	37
Kerava	A2	138	66	46	26	39
Kauniainen	A2	131	67	43	21	64
Pornainen	A2	126	52	53	21	78

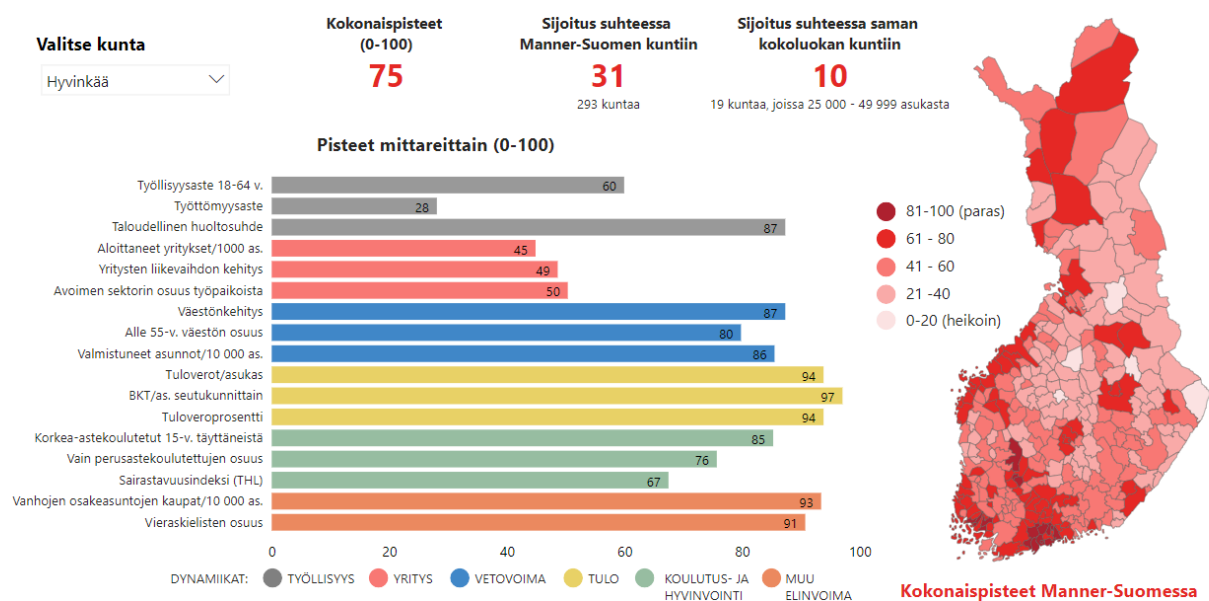
Arviointi: Hyvinkää sijoittui WSP Finlandin toteuttamassa kuntien elinvoimaisuutta kuvaavassa tutkimuksessa hyvin suhteessa Suomen kuntiin, vaikka sijoitus putosikin hieman edellisestä vuodesta. Naapurikunnista Tuusula, Nurmijärvi ja Järvenpää sijoittuivat Hyvinkäätä oleellisesti paremmin, joten niihin nähden Hyvinkäällä on vielä kehitettävää.

Aluekehityksen laaja tilannekuva (MDI:n toteuttama)

Konsultointiyritys MDI:n vuonna 2022 toteuttama "Aluekehityksen laaja tilannekuva" tarkastelee alueiden kehitystä 17 valikoidun indikaattorin avulla. Mittarit on ryhmitelty kuuteen dynamiikkaan, jotka tarkastelevat kuntien työllisyyttä, yritystoimintaa, vetovoimaa, tuloja, koulutusta ja hyvinvointia sekä muuta elinvoimaa. Kyseisen kokonaisuuden perusteella muodostuu aluekehitystä kuvaava kokonaisindeksi.

Seuraavassa kuvassa luvut kertovat Hyvinkään saamat kokonaispisteet sekä sijoittumisen suhteessa Manner-Suomen kuntiin (1 on paras ja 293 heikoin) ja väestöltään saman kokoluokan verrokkikuntiin. Hyvinkää kuuluu kuntien kokoluokkaan 25 000–49 999 asukasta.

Kunnan aluekehityksen kokonaispisteet: Hyvinkää

Palkkikuvaaja kertoo kunnan saamat yksittäisten indikaattorien pisteet (0 heikoin, 100 paras). Mittareissa on käytetty viimeisimpiä valmistuneita tilastotietoja, jotka ovat vuosilta 2019–2021.

Hyvinkään sijoitus suhteessa kaikkiin Manner-Suomen kuntiin on 31/293. Keski-Uudenmaan kunnista Hyvinkäätä paremmin sijoittuvat Nurmijärvi (7.) Järvenpää (9.), Tuusula (10.), Mäntsälä (23.) ja Kerava (29.). Toisin sanoen vain Pornaisten kunnan sijoitus on Hyvinkäätä huonompi. Kun verrataan Hyvinkään saamia pisteitä Järvenpään, Nurmijärven ja Tuusulan saamiin pisteisiin, eroa on eniten yritystoimintaa, työllisyyttä ja vetovoimaa kuvaavissa pisteissä. Niillä osa-alueilla Hyvinkää on saanut verrokkikuntia alhaisemmat pisteet.

Kokoluokan 25 000–49 999 asukkaan kunnista Hyvinkää on vuosina 2014–2020 sijoittunut tasaisesti sijalle 8/19. Vuonna 2021 sijoitus putosi ollen 10.

Arviointi: Hyvinkää on sijoittunut hyvin kunnan elinvoimaisuutta laajasti mittaavassa konsultointiyritys MDI:n toteuttamassa tutkimuksessa suhteessa Manner-Suomen kuntiin ja saman kokoluokan kuntiin. Sen sijaan samankokoisiin Keski-Uudenmaan kuntiin nähden on kirittävä. Yritystoimintaa, työllisyyttä ja vetovoimaa kuvaavissa osa-alueissa Hyvinkää sai verrokkikuntia alhaisemmat pisteet.

Kaupunkien elinvoimalaskenta 2022 (Elävät Kaupunkikeskustat ry:n toteuttama)

Keskustojen elinvoimalaskenta on Elävät Kaupunkikeskustat ry:n kehittämä menetelmä, jolla mitataan ja seurataan kaupunkikeskustojen elinvoimaa. Tutkimuksessa oli vuonna 2022 mukana 37 kaupunkia.

Hyvinkään elinvoimaluku 3,63 oli noussut kahdesta edellisestä vuodesta, mutta jäi vuoden 2019 tasosta, jolloin se oli 3,72. On kuitenkin huomattava, että suurimmalla osalla tutkimuksessa mukana olleista kaupungeista kehitys oli samansuuntainen. Naapurikunnista mukana olivat vain Järvenpää ja Riihimäki, jotka kummatkin saivat oleellisesti alhaisemmat pisteet kuin Hyvinkää. Tutkimuksessa mukana olleista kunnista Pietarsaari sai korkeimmat pisteet (6,72).

Keskustojen elinvoimalaskennan tulosten mukaan Hyvinkään keskustan tyhjen liikeyritysten osuus kaikista liikeyrityksistä oli laskenut. Tulos oli seurantajakson 2019–2022 paras ollen 10,7 %. Aiempina vuosina tyhjen liikeyritysten osuus kaikista keskustan liikeyrityksistä on ollut 11,6–12,6 %:n välillä.

Arviointi: Hyvinkään kaupunkikeskustan elinvoima on vuonna 2022 kohentunut kahdesta edellisestä vuodesta. Laskennassa mukana olleista 37 kaupungista Hyvinkään elinvoimaluku on kolmanneksi paras. Erityisen ilahduttavaa on se, että tyhjen liikeyritysten osuus Hyvinkään kaupunkikeskustassa on vähentynyt edellisiin vuosiin verrattuna.

Yhteenvetopäätelmä kuntien elinvoimaisuutta mittaavien tutkimusten tuloksista: Ulkopuolisten tahojen vuosina 2021 ja 2022 toteuttamissa laajoissa alueiden elinvoimaisuutta mittaavissa tutkimuksissa Hyvinkää on sijoittunut erittäin hyvin suhteessa kaikkiin Manner-Suomen kuntiin. Hyvinkään sijoitus on kuitenkin ollut samankokoisia Keski-Uudellamaalla sijaitsevia naapurikuntia heikompi.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä sitä, että eri kyselyjen tuloksia on käsitelty elinvoiman johtoryhmässä ja muissa sisäisissä kokouksissa ja kehittämistoimia on jo suunniteltu. Esimerkiksi hankintojen tiedottamiseen sekä kaupungin sisäisten prosessien kehittämiseen hankintojen kohdalla on luvassa parannuksia.

Työllisyyspalvelujen tehtävät

Työllisyyspalvelut-yksikkö on toiminut Elinvoima-palvelualueen alaisuudessa noin kolme vuotta. Yksikkö järjestää erilaisia työllistämispalveluja kuntalaisille, jotka tarvitsevat työllistymiseensä tukea. Palveluihin kuuluu työhönvalmennusta, palkkatukityötä ja työkokeiluja. Työllisyyspalvelut palvelevat myös työnantajia antamalla tukea rekrytointiin ja osaavaan työvoiman löytämiseen.

Työllisyyspalvelut tarjoavat **työnhakijoille** työnhaun eri vaiheisiin sopivia, yksilöllisiä työllistämispolkuja, joiden avulla on mahdollista saada

- työkokemusta
- lisätä ammatillista osaamista
- ja löytää työpaikka avoimilta työmarkkinoilta.

Työllisyyspalvelut antavat **työnantajille** maksutonta apua ja neuvontaa rekrytointeihin liittyvissä asioissa. Se auttaa työnantajia löytämään sopivia ehdokkaita avoimiin työpaikkoihin ja työharjoittelijoiksi. Lisäksi se avustaa työllistämisen taloudellisten tukien haussa.

Työllisyyspalvelut-yksikkö on kehittänyt ja tehostanut yrityksille tarjottavia palveluita. Ns. yhden luukun periaate on jalostunut ja yrityskontaktit ovat lisääntyneet. Yritysten rekrytointitoiveet työllisyyspalveluille ovat tätä kautta kasvaneet. Työnhakija- ja yritysasiakkaille suunnattuja palveluita on selkiytetty.

Työnhakija- ja yritysasiakkaille suunnatut palvelukokonaisuudet ovat:

- **Kaupunkityöllistäminen.** Kaupungin yksiköissä tarjotaan työkokeilu-, oppisopimuskoulutus-, veloitetyö- ja palkkatukityöpaikkoja. Nämä asiakkaat tarvitsevat yleensä enemmän tukea, valmennusta, kokemuksia työelämästä ja tukea työnhakutaitoihin. Edellä mainitut kokemukset kaupungin yksiköissä ovat ponnahduslautoja yrityksiin työllistymiseen.
- **Yritysyhteistyö ja työhönvalmennus.** Palvelu on henkilöasiakkaille, joilla on valmiuksia sijoittua lyhytkestoisella valmennuksella yrityksiin tai lähteä opiskelemaan. Lisäksi palvelu on yritysasiakkaille, joilla on pulaa työvoimasta. Palvelun avulla on löydetty työnhakija-asiakkaille mahdollisuuksia yrityksistä. Työhönvalmentajat ovat asiakkaan apuna hänen työhaussa ja tekevät yhteistyötä yritysten kanssa. Palvelua rakennetaan aina työnhakijan ja yrityksen tarpeiden mukaisesti. Palvelulla on saatu lisättyä kohtaantoa.

Työllisyyspalveluiden näkökulmasta kaupunkityöllistäminen, yritysyhteistyö ja työhönvalmennus tukevat yhdessä erilaisten asiakkaiden työllistymispolkuja. Eniten työsuhteita avoimille työmarkkinoille syntyy työhönvalmennusasiakkaille.

Työllisyyspalveluyksikkö on hankkinut käyttöönsä Profinder-tietokannat, joista se löytää hyvin-kääläisiä kasvuyrityksiä ja potentiaalisia piilotyöpaikkoja.

Työllisyyspalvelujen toteuttama yhteistyö

Yritysten kanssa tehtävässä yhteistyössä on käytössä useita eri väyliä. Työllisyyspalvelut tiedottavat toiminnastaan yrityskirjeissä, kaupungin some- ja muissa viestintäkanavissa sekä yrittäjien julkaisuissa ja kanavissa. Työllisyyspalvelujen edustaja on mukana yritysvierailuilla.

Eri **oppilaitoksiin** työllisyyspalveluyksiköstä otetaan yhteyttä asiakkaan opintotarpeen mukaan. Yksikkö on tukena koulutuspolun toteutumisessa. Suurella joukolla työllisyyspalveluiden asiakkaista ei ole tämän päivän työmarkkinoille sopivaa koulutusta tai ei ole ammattitutkintoa ollenkaan. Yksikkö auttaa koulutusmahdollisuuksiin tutustumisessa ja koulutukseen hakeutumisessa. Se kartoittaa myös yritysten koulutustarpeita ja on koulutusten toteutumisen tukena. Hyria Koulutus Oy:n kanssa työllisyyspalvelut kehittävät työllisyyteen ja koulutukseen liittyviä asioita eri työryhmissä.

Ohjaamossa työllisyyspalvelut-yksikkö on mukana yhtenä toimijana. Työllisyyspalvelujen edustaja päivystää Ohjaamossa keskiviikkoisin.

Hyvinkään nuoriso- ja pitkäaikaistyöttömyystilanne on edelleen haastava. Nuorten- ja pitkäaikaisyöttömien työhön työllisyyspalvelut on kehittänyt uusia työmuotoja. Esimerkkeinä ovat kaupungin mukana olo aktivointisuunnitelmissa ja nuorten ohjaamoverkoston hyödyntäminen asiakkaiden palveluihin ohjautumisessa. Nuorille on lisätty oppisopimuspaikkoja kaupungin yksiköihin. Nuorten työhönvalmennukseen on nimetty työllisyyspalveluiden työhönvalmentaja.

Yhteistyötä **Keusoten** ja tulevan hyvinvointialueen kanssa on kehitetty jo pitkään. Työllisyyspalveluilla on säännöllisiä kehittämispalavereita kyseisen tahon kanssa. Yhteistyötä tehdään eniten asiakasrajapinnassa.

Keski-Uudenmaan kuntien välillä yhteistyö on lisääntynyt. Alueella on kehitetty yhteisiä työmuotoja, joista esimerkkeinä yhteiset rekrytoinnit yrityksille, yritystukien yhtenäistäminen, säännöllinen sparraus ja konsultaatio ja yhteinen alueellinen aktivointitiimi.

Työllisyyspalvelut tekevät yhteistyötä myös etsivien **nuorisotyöntekijöiden** ja nuorten pajojen kanssa.

Arviointi: Työllisyyspalvelujen toteuttama yhteistyö eri tahojen kanssa työttömien työllistymisen edistämiseksi on monipuolista.

Tarkastuslautakunta näkee työllisyyspalvelujen yhteistyön oppilaitosten ja yritysten kanssa erittäin tärkeänä. Toimivan ja vaikuttavan yhteistyön tuloksena työvoimapulasta kärsiville paikallisille yritykselle saadaan osaavia työntekijöitä esimerkiksi toisen asteen koulutuksen kautta. Alueen työelämän tarpeita vastaava osaamisen kehittäminen edellyttää ketterää reagointikykyä. Ammatillisella koulutuksella onkin keskeinen rooli työllisyyden edistäjänä.

Suositus: Tarkastuslautakunta suosittelee kaupunkia seuraamaan alueensa ammatillisen koulutuksen vaikuttavuutta. Mitä useampi ammatillisesta koulutuksesta valmistunut siirtyy jatko-opintoihin tai työllistyy heti koulutuksen päätyttyä, sen parempi tilanne on kaupunginkin näkökulmasta. Kaupungin kannattaakin yhteistyössä koulutuksen järjestäjien kanssa rakentaa siltaa koulutuksesta työelämään, jotta mahdollisimman harva putoaa työttömyyteen valmistumisen jälkeen.

Tuleva työ työvoiman saatavuushaasteisiin

Hyvinkään kaupungin johdon, Riihimäen-Hyvinkään kauppakamarin ja Hyria koulutus Oy:n johdon tapaamisessa syksyllä 2022 asetettiin työryhmä pohtimaan alueen työvoimatarvetta ja sen ratkaisun avaimia. Hyvinkään kaupungin edustajina työryhmässä ovat työllisyyspäällikkö, elinkeinopäällikkö sekä maahanmuuttajatyön koordinaattori.

Työvoiman tarve on suuri erityisesti kolmella alalla: sisälogistiikka, kone- ja metalliala sekä sosiaali- ja terveysala. Työryhmä sai tehtäväksi selvittää, kuinka kanavoida jo alueella oleva potentiaalinen työvoima näihin eri alojen työpaikkoihin ja toisaalta, mikä on työvoiman määrä, jota tulisi tuoda/hankkia alueelle.

Työryhmä valmistelee tiiviin yleiskatsauksen ja näkemyksen Hyvinkään alueen yritysten työvoimatarpeista toimijoittain pohjautuen kerättyyn tietoon ja selvityksiin sekä yrityskontaktointeihin. Lisäksi selvitetään aloihin liittyvät hankkeet, avustukset ja eri rahoitukset alueella.

Työryhmän työskentelyn seuraavat tavoitteet ovat:

- Saada tarkennettu tieto talousalueen sisälogistiikan potentiaalisesta työvoimasta eli kuinka monta noin 4 000 työttömästä on potentiaalista työvoimaa alueen sisälogistiikan tarpeisiin.
- Selvittää mahdollisuuksia aloittaa ukrainalaiselle suunnattu monialainen koulutusmalli myös Hyvinkäällä Uudenmaan ELY-keskuksen rahoituksen avulla.
  - Hyria koulutus Oy selvittää parhaillaan kyseistä mahdollisuutta.
- Työperäiseen maahanmuuttoon ja vieraskielisiin työnhakijoihin Suomessa liittyen yhteistyön avaus Startup Refugeesin kanssa. Katsotaan, mitä mahdollisuuksia kyseisellä kumppanuudella voisi saavuttaa alueen työvoimatarpeeseen.
  - Riihimäen-Hyvinkään kauppakamari on ollut yhteydessä Startup Refugeesiin ja tiedustellut mahdollisuuksia yhteistyölle. Kyseinen toimija on tulossa Hyvinkäälle 27.4.2023 kertomaan yrityksille heidän tarjoamista mahdollisuuksistaan.
- LOGIS-hanke on saamassa myönteisen rahoituspäätöksen. Hyria koulutus Oy:n hankkeessa Hyvinkään kaupunki on yhtenä kuntarahoituksen maksajana.
  - LOGIS-hanke sai hankerahoituksen ja hanke on käynnistynyt. Vieraskielistä työvoimaa on tulossa alueen sisälogistiikkaan. Finest Future Oy etsii tekijöitä ulkomailta.
- Tarkennetaan yritysten työvoimatarpeita lähiajanjaksoina ja kohdennetaan näihin alustavat toimet/vaikutukset.
  - Kyseinen työ on käynnistynyt.

Arviointi: Tarkastuslautakunta pitää uusia yhteistyöavauksia alueen työvoiman saatavuuden edistämiseksi tervetulleena. Monialainen ja verkostomainen yhteistyö on välttämätöntä todellisten tulosten saavuttamiseksi. Tarkastuslautakunta seuraa mielenkiinnolla Hyvinkään kaupungin johdon, Riihimäen-Hyvinkään kauppakamarin ja Hyria koulutus Oy:n johdon tapaamisessa syksyllä 2022 asetetun työryhmän työskentelyn tavoitteiden etenemistä.

Toimenpiteet ukrainalaisten työllistymiseksi

Hyvinkäällä oleskelevien ukrainalaisten työllistymistä pyritään edistämään eri tahojen yhteistyönä. Hyvinkäällä kokoontuu joka toinen kuukausi kaupungin maahanmuuttajatyön koordinaattorin koolle kutumana työryhmä, johon kuuluu edustajia mm. kaupungin kotouttamispalveluista, työllisyyspalveluista, Hyria koulutus Oy:stä, vastaanottokeskuksesta sekä TE-palveluista. Tavoitteena on jakaa tietoa siitä, miten eri tahot edistävät ukrainalaisten työllistymistä Hyvinkäällä. Päävastuu työllistymisen edistämisestä on TE-toimistolla. Kaikki töihin haluavat ukrainalaiset ohjataan hakeutumaan TE-toimiston asiakkaaksi. Uudenmaan TE-toimistolla on paras tieto niistä yrityksistä, joilla on työvoiman tarve ja jotka ovat halukkaita palkkaamaan ukrainalaisia.

Hyria kouluttaa ukrainalaisille suomen kieltä sekä tarjoaa uravalmennuksia. Tärkeää on oppia vähintään auttava suomen kielen taito, jotta voi työllistyä. Harva ukrainalainen osaa englantia. Hyriassa on mahdollisuus myös poluttaa ukrainalaisia sopiviin ammatillisiin koulutuksiin, kun suomen kielen alkeet on opittu.

Myös kaupungin työllisyyspalvelut on omalta osaltaan osallistunut ukrainalaisten työllistymisen edistämiseen. Työhönvalmentajat ovat aktiivisesti ottaneet asiakkuuteen myös ukrainalaisia ja etsineet heille sopivia työpaikkoja.

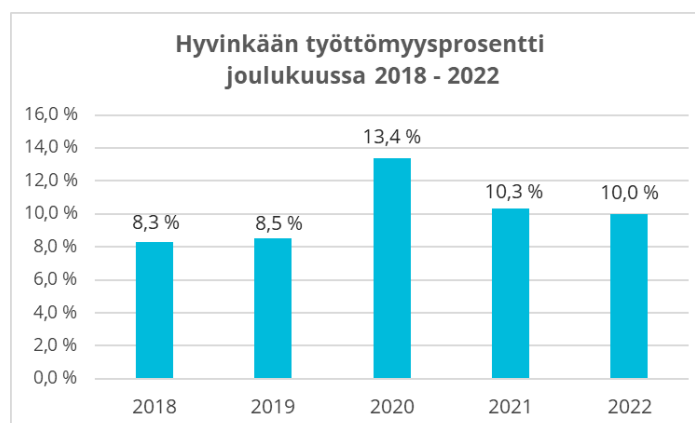
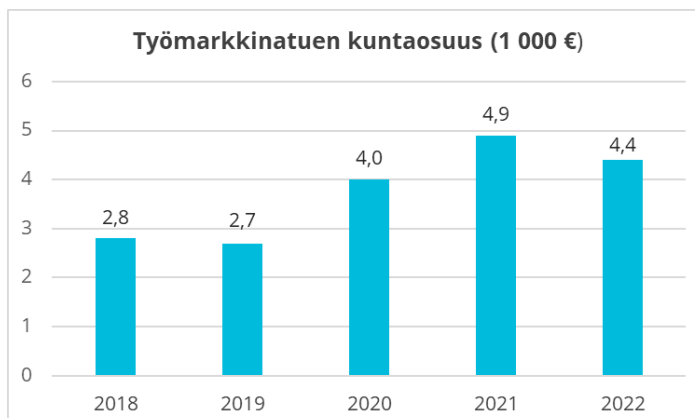
Arviointi: Tarkastuslautakunta pitää työllisyyspalvelujen ja kotouttamispalvelujen yhteistyössä eri tahojen kanssa tekemää ukrainalaisten kouluttautumiseen ja työllistymiseen tähtäävää toimintaa tarpeellisena. Toiminta edesauttaa ukrainalaisten kotoutumista ja sopeutumista yhteiskuntaan.

Työmarkkinatuen kuntaosuus

Vuodesta 2015 alkaen kuntien vastuulle tuli yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneet, joista kunta maksaa Kelalle 50 % työmarkkinatuen määrästä. Yli 1 000 päivää työmarkkinatukea saaneista kuntien maksuosuus on 70 %.

TE-palvelut 2024-uudistuksen myötä kunnan vastuu työttömyysturvan rahoituksesta alkaisi nykyistä aiemmin ja kasvaisi portaittain. Kunnan vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta koskisi jatkossa työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahaa sekä perusosan suuruista osuutta ansiopäivärahasta. Laajeneva rahoitusvastuu kompensoidaan kunnille erillisellä valtionosuuden lisäyksellä.

Työttömyys kokonaisuudessaan laski vuonna 2022 Hyvinkäällä vain hieman edellisestä vuodesta. Pitkäaikaistyöttömien kohdalla tilanne oli parempi. Joulukuussa 2022 pitkäaikaistyöttömyys oli lähes 10 % pienempi kuin vastaavana ajankohtana vuonna 2021. Pitkäaikaisyöttömiä oli 956 vuonna 2022 ja 1 059 vuonna 2021.

Arviointi: Kaupungin maksama työmarkkinatuen kuntaosuus kääntyi vuonna 2022 laskuun erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden vähennyttyä. Jatkossa toimenpiteet työttömyyden vähentämiseksi ovat taloudenkin näkökulmasta entistä tärkeämpiä, koska kuntien rahoitusvastuu laajenee TE-palvelut 2024-uudistuksen myötä.

Investointeihin kohdistuvat arvioinnit

Pohjoispuiston moduulikoulu

Toteutuiko Pohjoispuiston moduulikoulun hankinta määrärahojen puitteissa?

Onko käyttäjätahoa kuultu ja onko sen toiveet otettu huomioon moduulikoulua hankittaessa?

Arviointi: Pohjoispuiston moduulikoulun hankinnan toteuduttua alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen, vuokramallilla, kustannukset olivat varattua määrärahaa oleellisesti pienemmät. Vuokramallin käyttö on perusteltua, koska moduulikoululle on vain väliaikainen tarve.

Mikäli moduulikoulun tarve päättyy suunnitelman mukaisesti lukuvuoden 2024–2025 jälkeen, vuokramallin käyttö tulee olemaan kaupungille merkittävästi taloudellisempi vaihtoehto kuin mitä tilaelementtirakenteisen koulun hankinta kaupungin omistukseen olisi ollut.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tilakeskuksen, opetustoimen ja Pohjoispuiston koulun edustajien välinen yhteistyö on ollut toimivaa. Vuokramallin hankinta jouduttiin tekemään varsin tiukassa aikataulussa sen jälkeen, kun investointihankkeena toteutettava vaihtoehto ei onnistunut tarjousten puuttumisen vuoksi. Hyvä ja sujuva osapuolten välinen yhteistyö sekä käyttäjätahon tarpeiden huomiointi moduulikoulun hankintavaiheesta alkaen ovat osaltaan taanneet hyvän lopputuloksen kiireellisestä aikataulusta huolimatta.

Tilakeskus ansaitsee kiitokset käyttäjätahon kuulemisesta ja heidän tarpeiden ja toiveiden huomioinnista kyseisessä hankinnassa.

Moduulikoulu on ollut toimiva ja tarkoitukseensa sopiva rakennus alkuvaiheen pieniä teknisiä ongelmia lukuun ottamatta.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä oppilaiden edustajien osallistamista moduulikoulun luokkahuoneiden nimeämisessä.

Moduulikouluun varatut määrärahat ja toteutuneet kustannukset

Pohjoispuiston moduulikoulun toteuttamiseen oli kaupungin talousarviossa 2022 varattu investointipuolelle 1,5 milj. euroa. Kaupunginhallitus hyväksyi 31.1.2022 § 15 Pohjoispuiston väistömoduulikoulun hankesuunnitelman. Tarjouskilpailussa, jonka tavoitteena oli moduulikoulun hankkiminen Hyvinkään kaupungin omistukseen, ei saatu yhtään tarjousta. Sen vuoksi kaupunki siirtyi vuokramalliin.

Kaupunki kilpailutti tilaelementtirakenteisen koulun toimittamisen, rakentamisen käyttövalmiiksi sekä vuokraamisen Pohjoispuiston koulun yhteyteen. Vuokrauksen sopimuskausi kestää 1.8.2025 saakka. Lisäksi hankinta sisältää option vuokrauden pidentämiseksi yhdellä vuodella.

Hankinnan arvonlisäveroton kokonaiskustannus oli 417 708 euroa sisältäen KVR-urakkakustannukset ja kolmen vuoden vuokrahinnan. Moduulikoulun kustannukset olivat kuitenkin suuremmat, koska kyseiseen summaan eivät sisältyneet tilaajan vastuulla olevat tehtävät. Näiden kustannusten määrä oli yhteensä 170 750 euroa.

Tilakeskuksen mukaan rakennushankkeiden hankinta- ja sopimusjuridisiin tehtäviin on järkevää käyttää ulkopuolista asiantuntijaa silloin, kun hankinta edellyttää erityisosaamista. Pohjoispuiston väistömoduulikoulu hankittiin vuokramallilla, jonka toteuttamisesta ei kaupungissa ollut riittävästi kokemusta. Kestävän talouden ohjelman myötä kiinteistöisännöitsijän tehtävä oli lakkautettu. Ulkopuolisen asiantuntijan kustannukset hankkeelle olivat 45 200 euroa.

Urakkakustannukset ja 3 vuoden vuokra	417 708 euroa
Hankinta-asiantuntijan käyttö vuokramallissa	45 200 euroa
Pohjarakenteiden suunnittelu ja urakointi sekä muut tilaajan vastuulla olevat työt	170 750 euroa
Yhteensä	633 658 euroa

Pohjoispuiston moduulikoulua varten talousarvioon 2022 varatut investointimäärärahat jäivät käyttämättä, koska tilaelementtikoulun hankkiminen kaupungin omistukseen ei toteutunut. Vuokramallilla toteutetun hankinnan kustannukset rasittavat käyttötalouspuolta.

Moduulikoulussa sijaitsevat tilat ja niiden toimivuus

Hankinta-, rakennus- ja käyttöönottovaihe toteutuivat lyhyellä aikataululla. Moduulikoulu oli kuitenkin nopea pystyttää.

Rakennuksessa on kuusi luokkatilaa ja yksi pienryhmätila, jotka on nimetty oppilaskunnalta saatujen nimiehdotusten mukaan. Moduulikoulun tiloja käyttävät kaikki Pohjoispuiston koulun luokka-asteet.

Käyttäjiltä saatujen palautteiden mukaan tilat ovat toimivia ja siistejä. Alkuvaiheessa oli pieniä teknisiä vikoja, kuten kuulutusten ja välituntikellojen toimimattomuus sekä data-projektorien asennusten viivästyminen.

Tilakeskuksen ja käyttäjätahon yhteistyö

Tilakeskuksen, perusopetuksen ja Pohjoispuiston koulun edustajien keskinäinen yhteistyö on ollut hyvää ja sujuvaa hankintavaiheesta alkaen. Moduulikoulun tarpeet oli selkeästi määritetty ja kuvattu, jonka vuoksi hankinta oli prosessina selkeä. Muutostöiden määrä oli vähäinen.

Aikataulun tiukkuudesta huolimatta tilojen hankinta ja käyttöönotto onnistuivat sekä tilakeskuksen että perusopetuksen edustajien näkemysten mukaan hyvin.

Oppilaiden näkemyksiä ei tiedusteltu moduulikoulua hankittaessa esim. opetustilojen ja niiden viihtyisyyden osalta.

Muita huomiota Pohjoispuiston koulusta

Pohjoispuiston koulun oppilasmäärä oli 417 ennen moduulikoulun vuokrausta ja 523 syysluku-kaudella 2022. Tällä hetkellä koulun täyttöaste on maksimissaan.

Pohjoispuiston koulussa teknisen työn, tekstiilityön ja kotitalouden tilat eivät riitä nykyisellä valinnaisuudella ja siksi syksyllä 2022 valinnaisaineiden tarjontaa rajoitettiin vastaamaan käytössä olevia tiloja. Oppilasmäärän laskiessa valinnaisaineita on mahdollisuus tarjota enemmän.

Tapainlinnan koulun laajennus

Toteutuiko Tapainlinnan koulun laajennus määrärahojen ja suunnitellun aikataulun puitteissa?

Onko käyttäjätahoa kuultu ja onko sen toiveet otettu huomioon kyseisen koulun laajennuksen suunnittelu- ja rakennusvaiheessa?

Arviointi: Tapainlinnan koulun laajennus onnistui sekä aikataulullisesti että kustannuksiltaan. Tähän vaikutti omalta osaltaan hankkeen suunnittelulle varattu riittävä aika sekä tilakeskuksen, opetustoimen ja koulun edustajien välinen toimiva yhteistyö.

Rakentamiskustannukset alittivat sille varatun muutetun hankesuunnitelman mukaisen määrärahan lähes 200 000 eurolla. Myös ensisijaisen kalustamisen kustannukset olivat budjetoitua pienemmät.

Tilakeskus kuuli käyttäjätahoa koulun laajennuksen suunnittelu- ja rakennusvaiheessa useaan kertaan ja otti huomioon käyttäjätahon näkemykset erittäin hyvin. Näin kouluun on kokonaisuudessaan saatu oppilaitoksen arjen toimintaan paremmin soveltuvat opetustilat. Tarkastuslautakunta antaa tunnustusta tilakeskukselle käyttäjätahon asiantuntemuksen kuulemisesta ja sujuvasta yhteistyöstä käyttäjätahon kanssa.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tiloista on onnistuttu saamaan viihtyisät sisustuksessa käytettyjen värien sekä erilaisten kalustusratkaisujen ja materiaalien avulla.

Koulun laajennuksen myötä kasvanut oppilasmäärä on lisännyt haasteita ruokalan, liikuntatilojen, musiikkiluokkien ja kotitalousluokkien kapasiteetille. Ruokalatilán toimivuuden ja riittävyyden turvaamiseksi ruokailu järjestetään porrastetusti useassa vuorossa. Liikunta-, musiikki- ja kotitaloustuntien järjestäminen vaatii opettajilta välillä tavanomaista enemmän etukäteissuunnittelua ja luovuutta, koska kyseisiä oppiaineita ei ole aina mahdollista järjestää niille tarkoitetuissa koulun tiloissa.

Tapainlinnan koulun laajennuksen hankesuunnitelmat

Tapainlinnan koulun laajennushanke perustuu kaupunginvaltuuston 28.5.2018 § 42 tekemään palveluverkkopäätökseen. Sen mukaan Härkävehmaan koulu suljetaan ja rakennetaan Tapainlinnan koulun laajennus.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Tapainlinnan koulun laajennuksen hankesuunnitelman kokouksessaan 21.10.2019 § 78. Hankkeen kustannusarvio oli 2,75 miljoonaa euroa. Edullisimman urakkatarjouksen mukainen kokonaiskustannus ylitti kustannusarvion lähes miljoonalla eurolla, joten hankinta keskeytettiin ja hanke palautettiin uudelleenvalmisteluun tavoitteena hankkeen kustannustason madaltaminen. Oli ilmennyt, että tontilla oli poikkeuksellisen vaativat pohjavesiolosuhteet.

Laajennuksen toteuttamista tutkittiin vaihtoehtoisilla tavoilla tilakeskuksen ja perusopetuksen yhteistyönä. Vaihtoehtotarkastelun pohjalta päädyttiin laajennuksen paikallaan rakentamiseen yläkoulun päätyyn. Rakennuksen muotoa yksinkertaistettiin ja tilatehokkuutta kasvatettiin. Hankkeesta täytyi tehdä uusi hankesuunnitelmapäätös. Valtuusto hyväksyi Tapainlinnan koulun laajennuksen hankesuunnitelman muutoksen 16.11.2020 § 79.

Tapainlinnan koulun laajennukseen varatut määrärahat ja toteutuneet kustannukset

Hankkeen määräraha 3,85 miljoonaa euroa otettiin huomioon vuoden 2021 talousarviossa. Määräraha jakautui vuosille 2021 ja 2022. Lopulliset rakentamiskustannukset jäivät alle budjetoidun. Kustannustilanne oli vuoden 2021 lopussa 1 986 000 euroa ja vuoden 2022 osalta 1 676 000 euroa eli yhteensä rakentamiskustannukset olivat 3 662 000 euroa.

Iso vaikutus kustannusten alittumiseen oli sillä, että suunnittelulle oli varattu riittävästi aikaa ja hankintavaiheessa suunnitelmat olivat jo lähes valmiit. Lisä- ja muutostöiden osuus alittui tavanomaisesta.

Ensisijaiseen kalustamiseen oli talousarviossa varattu 300 000 euroa. Toteutuneet kustannukset olivat 245 045 euroa.

Tapainlinnan koulun laajennushankkeen rakentamisvaihe oli 6/2021 – 8/2022. Laajennus valmistui suunnitellun aikataulun mukaisesti. Opetus voitiin aloittaa normaalisti syyslukukauden 2022 alussa.

Tapainlinnan koulun käyttökustannukset tulevat laajennuksen myötä nousemaan sähkön ja kaukolämmön osalta. Lisäksi mm. jätekustannukset, vesi- ja jätevesikustannukset sekä kiinteistöhoito ja ylläpitokustannukset kasvavat. Vuotuinen käyttökustannusten lisäys on talousarviossa 40 000 euroa.

Tilakeskuksen ja käyttäjätahon yhteistyö

Hankkeen alkuvaiheessa käyttäjätaho sekä perusopetuksen edustajat kertoivat toiminnallisista sekä opetuksellisista tavoitteista. Suunnitelmia laadittiin niiden pohjalta. Käyttäjän edustajat saivat kommentoida suunnitelmia suunnittelun edetessä. Suunnittelukokouksissa käytiin läpi lähtötietoja ja tarkasteltiin kokousväleillä tapahtuneita muutoksia. Lopulliset suunnitelmat katselmoitiin yhdessä ja ne todettiin toteuttamiskelpoisiksi.

Käyttäjän tilatoiveet toteutuivat pääsääntöisesti hyvin. Myös rakennusvaiheessa havaittuja muutostarpeita huomioitiin hyvin. Käyttäjä pääsi suoraan vaikuttamaan kalustamiseen ja sen kilpailuttamiseen.

Yhteistyö perusopetuksen näkökulmasta on ollut koko projektin aikana erinomaista. Käyttäjää on aidosti kuunneltu ja huomiot on pyritty toteuttamaan projektin antamissa raameissa.

Oppilaita on aiemmin kuultu koko koulun tilojen viihtyisyyden osalta ja tätä tietoa hyödynnettiin rakennushankkeessa.

Tapainlinnan koulun kapasiteetti laajennuksen jälkeen

Laajennuksen myötä Tapainlinnan koulun oppilasmäärä syyslukukaudella 2022 oli 655. Ennen laajennusta oppilaita oli 607 eli oppilasmäärä kasvoi 48:lla. Opetushenkilöstöä palkattiin kuusi lisää.

Kasvaneen oppilasmäärän myötä ruokalapasiteetti on osoittautunut riittämättömäksi. Ruokailua joudutaan porrastamaan, koska kaikki oppilaat eivät mahdu ruokalaan yhtä aikaa. Ruokailuvuoroja on tänä lukuvuonna alakoululla neljä ja yläkoululla yhdeksän. Suurella ruokailuvuoromäärällä pyritään myös vähentämään jonottamista sekä ruokalatalan melua ruokailutilanteessa. Arviointihetkellä tammikuussa 2023 oli suunnitteilla pieni ruokalaremontti pöytä määrän lisäämiseksi ja jonottamisen vähentämiseksi.

Kasvanut oppilasmäärä aiheuttaa haasteita myös liikuntatilojen,

kotitalousluokkien ja musiikkiluokkien riittävydelle. Pahimmillaan koululla on liikuntatunnilla samanaikaisesti viisi liikuntaryhmää. Koulun sali on jaettavissa kolmeen lohkoksi, joissa äänieristys on nimellinen. Tästä syystä yläkoulun liikunnanopettajat pyrkivät käyttämään kaupungin muita liikuntapaikkoja. Kuitenkin sopivien tilojen saaminen lukujärjestykseen sopivalla tavalla on erittäin haasteellista. Koulut kilpailevat varauksista sekä keskenään että muiden toimijoiden, kuten Hyvinkään Opiston ja kaupungin liikuntapalveluiden kanssa.

Kotitalousluokkien riittämättömyys näkyy siinä, että oppilaat eivät välttämättä voi halutessaan valita kotitaloutta valinnaisaineeksi. Kysyntää on enemmän kuin kyseisiä ryhmiä on mahdollista muodostaa. Teoriatunteja on pidettävä myös muualla kuin kotitalousluokassa, jolloin opetuksen toteutus ei aina noudata opetussuunnitelman henkeä.

Koululla on vain yksi musiikkiluokka ja yksi kuvamaataidon luokka, joissa järjestetään kaikki yläkoulun musiikki- sekä kuvamaataidon tunnit. Alakoulun musiikkitunneista vain osa voidaan järjestää musiikkiluokassa ja kuvamaataidon tunnit järjestetään omilla kotiluokissa.

Laajennusosan rakentamisen yhteydessä tehtiin muutoksia myös aiemmin rakennettuun osaan. Ylimmän kerroksen neljästä pienestä luokasta remontoitiin kolme suurempaa opetustilaa, mikä paransi niiden käytettävyyttä ja viihtyisyyttä. Luokat kunnostettiin kauttaaltaan ja tekniikka uusittiin.

Laajennusosan rakentamisessa otettiin huomioon Hyvinkään kaupungin Pelikirjan kestävä kehityksen periaatteita. Rakennus on betonielementtirakenteinen, joten rakenteet ovat pitkäikäisiä ja kestäviä. Rakennuksen energiatehokkuus vastaa nykypäivän vaatimuksia. Lämmitysmuotona on kaukolämpö. Valaistus toteutettiin led-valoilla ja läsnäolotunnistimilla.

Käyttäjätahon näkemyksen mukaan laajennusosan luokkatilat ovat toimivia ja viihtyisiä. Aulatilat ovat oppilaiden mieleen. Myös vanhojen tilojen saneeraus on koettu erittäin onnistuneeksi. Kokonaisuudessaan laajennus sekä vanhojen tilojen korjaus paransivat koko koulun toiminnallisuutta ja opetuksen järjestämistä.

Tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunta valitsi Hyvinkään kaupungin merkittävimmistä tytäryhtiöistä tilivuoden 2022 arviointikohteiksi Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanhan Villatehtaan ja Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäen. Perusteena valinnalle oli Villatehtaan kohdalla sen haasteet vuokrausasteen täyttämässä ja Sairaalanmäen kohdalla se, ette kyseinen yhtiö ole ollut tarkastuslautakunnan varsinaisena arviointikohteena kolmeen vuoteen.

Hyvinkään Lämpövoima Oy ja Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy saavuttivat vuodelle 2022 asetetut tavoitteensa hyvin, joten niiden toiminta on edennyt tavoitteiden mukaisesti. Kyseiset yhtiöt ovat olleet tarkastuslautakunnan arvioinnin kahtena edellisenä vuonna. Näiden seikkojen vuoksi lautakunta ei nähnyt tarkoituksenmukaiseksi ottaa näitä yhtiöitä tilivuonna 2022 varsinaisen arvioinnin kohteeksi.

Tarkastuslautakunnan arviointi painottui tytäryhtiöiden kohdalla yhtiöille vuoden 2022 talousarviossa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen. Lisäksi lautakunta arvioi tavoitteiden yhteyttä Hyvinkään Pelikirjan linjauksiin. Lautakunta seurasi myös, onko edellisessä arviointikertomuksessa annettujen suositusten johdosta ryhdytty toimenpiteisiin.

Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas

Miten Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanhalle Villatehtaalte vuoden 2022 talousarviossa asetetut tavoitteet toteutuivat?

Tukevatko tavoitteet Hyvinkään Pelikirjan linjauksia?

Onko edellisessä arviointikertomuksessa annettujen suositusten johdosta ryhdytty toimenpiteisiin?

Arviointi: Yhtiölle oli asetettu neljä tavoitetta, joista puolet toteutui. Saavuttamattomista tavoitteista uuden asiakaspalauttejärjestelmän käyttöönottoa on kartoitettu ja järjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2023. Näin ollen kyseisen tavoitteen kohdalla on edetty päämäärän suuntaisesti. Kulkuyhteyden avaaminen Kutomokadulle ei ole ollut tarkoituksenmukaista, koska kiinteistön loppupäässä ei ole tällä hetkellä vuokralaisia ja kokonaisuudessaankin vuokrausaste on heikentynyt edellisistä vuosista.

Yhtiön tavoitteet tukevat Pelikirjan kahden kärkihankkeen päämääriä. Tavoitteilla pyritään vaikuttamaan kaupunkikeskustan kehittymiseen ja yhtiö on omalla panoksellaan mukana kaupungissa järjestettävissä tapahtumissa. Villatehtaan alueesta onkin kehittynyt vuosien saatossa suosittu ja oivallinen erilaisten tapahtumien järjestämisaikka.

Yhtiö on ottanut huomioon tarkastuslautakunnan edellisessä arviointikertomuksessa annetut suositukset ja ryhtynyt toimenpiteisiin niiden viemiseksi eteenpäin.

Tavoitteiden toteutuminen

Kehittyvä kaupunkikeskusta

Tavoite:

Ensimmäisen kulkuyhteyden / läpikulkukäytävän avaaminen Kutomokadun puolelta.

Toimenpide:

Kustannusten hallinta läpikulkukäytävähankkeen osatoteutuksilla.

Mittari:

Kulkuyhteyden 1. osa Villa Arttuun ja kuntokeskukseen on käytettävissä syyskuun alkuun mennessä.

Raportointi

toimintakertomuksessa:

Viereisen kuntosalitilan tyhjentymisen siirtää käytävän käyttötarvetta ja valmistumista, kunnes tilassa on uusi vuokralainen.

Rakennus, jossa kuntokeskus sijaitsi, peruskorjataan. Suojelematon osa puretaan ja vesikatto korjataan. Saneeraus kestää vuoden 2023 loppupuolelle asti. Tila vuokrataan, kun peruskorjaus on valmis.

Arviointi: Kulkureitin avaaminen Kutomokadun puolelle on asetettu yhtiölle vuosittain tavoitteeksi vuodesta 2019 alkaen. Tämän hetkessä tilanteessa tarkastuslautakunta näkee yhtiön ratkaisun oikeana olla toteuttamatta kulkuyhteyttä Kutomokadulle niin kauan, kunnes sille on suoranainen tarve. Kiinteistön loppuosaan tulee ensin saada vuokralaiset ja yhtiön vuokrausaste korkeammalle tasolle.

Aktiivinen tapahtumakaupunki

Tavoite:

Kasvattaa Villatehtaan ulko- ja sisätapahtumien lukumäärää koronapandemiaa edeltäneeltä tasolta.

Toimenpide:

Aktiivinen tilojen tarjoaminen / markkinointi, yhteistuotannot järjestäjien kanssa.

Mittari:

Vakiintuneiden kolmen maksullisen suuren ulkotapahtuman lisäksi kuusi muuta yleisötapahtumaa (yli 500 osallistujaa).

Raportointi

toimintakertomuksessa:

Raportointikaudella on toteutettu kolme suurta ulkotapahtumaa sekä kahdeksan yli 500 osallistujan tapahtumaa.

Villatehtaan alueella toteutettiin kolme suurta tapahtumaa: Steelfest toukokuussa, Hyvinkää Soi heinäkuussa ja Red Carpet festari elokuussa. Näiden lisäksi toteutui raportoinnista poiketen 15 yli 500 osallistujan tapahtumaa: neljä levymessua, kuusi kirpputorin itsemyyntitapahtumaa, kaksi antiikkimessua, koko perheen pääsiäistapahtuma Noitametsä, sekä musiikkifestivaali Steelchaos. Lisäksi Hyvinkään nuorisopalvelujen ja vapaaehtoisten järjestämä Hypecon-tapahtuma keräsi noin 7 000 kävijää.

Arviointi: Kahden koronavuoden jälkeen Villatehtaan alue oli jälleen vilkas tapahtumapaikka. Alueella järjestettiin monipuolisia tapahtumia ja niitä oli tavoiteltua määrää oleellisesti enemmän. Se kertoo alueen suosiosta tapahtumapaikkana. Kaupungin keskustassa olevan sijaintinsa vuoksi se on helposti saavutettavissa. Miljöö on ainutlaatuinen. Kauniit punatiiliset entiset tehdasrakennukset ja sisäpihan puisto luovat erityislaatuisen tunnelman.

Asiakaskokemuksen ja -palvelun kehittäminen

Tavoite:

Uuden asiakaspalautejärjestelmän luominen.

Toimenpide:

Selvitys markkinoissa olevista valmiista palautejärjestelmistä, mahdollisuudet oman toteutuksen tuottamiseksi.

Mittari:

Käyttöönotto vuoden ensimmäisellä puoliskolla.

Raportointi

toimintakertomuksessa:

Vuoropuhelut on käyty kahden eri palveluntuottajan kanssa, valintaa tai hankintoja ei vielä ole tehty.

Yhtiö luopui vanhan palautejärjestelmän käytöstä sen huonon hyödynnettävyyden vuoksi. Yhtiö sai kahdelta palveluntarjoajalta tarjoukset asiakaspalautejärjestelmästä. Pikapalautejärjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön kevään 2023 aikana. Tämän lisäksi vakituisille vuokralaisille tullaan toteuttamaan laadullisia ja räätälöityjä haastatteluja.

Arviointi: Tavoite jäi saavuttamatta. Yhtiö on kuitenkin toteuttanut tavoitteen suuntaisia toimenpiteitä ja asiakaspalautejärjestelmän käyttöönotto tapahtunee vuoden 2023 aikana.

Tarkastuslautakunta suositteli Villatehtaalle vuoden 2020 arviointikertomuksessaan asiakaspalautejärjestelmän kehittämistä. Yhtiö on toiminut lautakunnan suosituksen mukaisesti selvittäessään uuden palautejärjestelmän käyttöönottoa.

Systemaattinen ja toiminnan kannalta merkityksellisiä asioita arvioiva asiakastytyväisyyssmittaus luo perustan toiminnan kehittämiseksi.

Suosituksen jälkiseuranta

Tilojen korkean käyttöasteen varmistaminen

Tarkastuslautakunnan suositus liittyi Villatehtaan tilojen korkean käyttöasteen varmistamiseen tulevaisuudessa. Lautakunta suositteli yhtiötä yhteistyössä omistajan eli kaupungin kanssa tarkastelemaan, voidaanko toimisto-tiloja jalostaa johonkin sellaiseen käyttötarkoitukseen, jolle on enemmän kysyntää.

Käyttöaste prosentti koko huoneistoalasta laskettuna oli hiukan alle 70 % vuonna 2022. Vuokrakelpoisten tilojen osalta se oli 88 %. Sen sijaan Villatehdas Areena oli sen pääasiassa käyttötarkoituksessa eli urheilukäytössä 5,5 kuukautta. Siten sen käyttöaste oli vain 46 %.

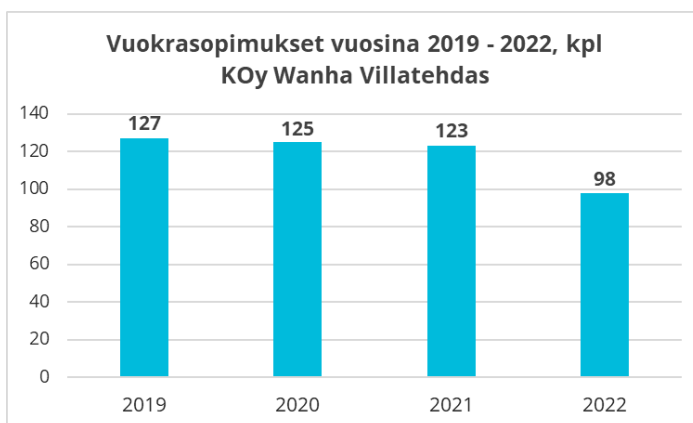
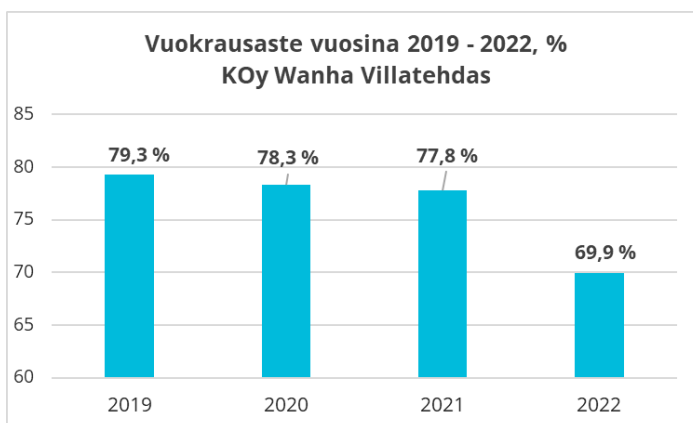
Vuoden 2022 vuokrasopimusten määrä ei ole vertailukelpoinen aiempiin vuosiin nähden. Aiemmin Villatehdas raportoi toistaiseksi voimassa olevien vuokrasopimusten lukumäärän, mutta vuodelta 2022 ensimmäistä kertaa eri vuokralaisten lukumäärän. Syynä raportointitavan muutokselle on se, että samalla yrityksellä/organisaatiolla saattaa olla useampi eri vuokrasopimus, esim. yksi sopimus toimistotiloista ja toinen varastosta.

Yhtiön näkemyksen mukaan yksittäisten rakennusten huonokuntoisuus, eräiden tilojen huono saavutettavuus ja nykyiset kaavamääräykset vaikeuttavat uusien asiakkaiden ja toimintojen saamista alueelle.

Yhtiö on laatimassa Villatehtaan kehittämissuunnitelmaa, joka valmistuu vuoden 2023 lopulla. Suunnitelma keskittyy myös vuokrauskelvottomien tilojen ja rakennusten kehittämiseen. Näiden tilojen saattaminen arvoa tuottavaan käyttöön on tärkeää ja osaltaan kasvattaa tilojen käyttöastetta.

Villatehtaan alueen elinvoimaisuuden kehittäminen

Tarkastuslautakunta suositteli edellisessä arviointikertomuksessaan yhtiön ja kaupungin välistä tavoitteellista yhteistyötä Villatehtaan alueen elinvoimaisuuden kehittämiseksi. Lautakunta totesi, että kehittäminen on pitkäjänteistä työtä kaavoituksineen, joten on suositeltavaa asettaa sille välitavoitteita. Niiden avulla on mahdollista arvioida, edetäänkö tavoitteen suuntaan.

Vuoden 2023 aikana yhtiö laatii Villatehtaan alueen kehittämissuunnitelman, joka on työpaperi yhteisen näkemyksen synnyttämiseen yhtiön ja kaupungin välillä. Yhtiön edustajilta saadun tiedon mukaan suunnitelman laatimisen yhteydessä sovitaan konkreettiset välitavoitteet ja lopulliset päämäärät.

Yhtiön hallitus on pitänyt strategisia palavereja uuden kehittämissuunnitelman tiimoilta, johon on osallistunut myös kaupungin konsernijohtoa.

Yhtiön edustajat ovat käyneet tutustumassa muihin entisiin tehdaskiinteistöihin, joihin on toteutettu tai ollaan toteuttamassa useanlaisia toimintoja.

Arviointi: Tarkastuslautakunta pitää positiivisena sitä, että yhtiö on laatimassa uutta kehittämissuunnitelmaa Villatehtaalle. Uuden kehittämissuunnitelman laatiminen ja hyväksyminen onkin tarpeen, sillä edelliset kehittämissuunnitelmat on laadittu jo vuonna 2000 ja 2010. Tilanteet ovat muuttuneet ja Hyvinkään kaupunki ja erityisesti sen keskusta-alue ovat kehittyneet niistä ajoista merkittävästi. Villatehtaan alue on yksi oleellinen osa keskustaa ja siksi sen kehittäminen ja kytkeminen tämän päivän ja tulevaisuuden elinvoimaiseen kaupunkikuvaan on tärkeää.

Villatehtaan kehittämissuunnitelman laatiminen lisää yhtiön ja kaupungin välistä yhteistyötä ja vuoropuhelua, mitä tarkastuslautakunta pitää hyvänä ja tärkeänä asiana. Se auttaa yhtiötä ja omistajaa muodostamaan yhteisen näkemyksen Villatehtaan alueen elinvoimaisuuden kehittämisestä. Tällöin kumpikin osapuoli on sitoutuneempi tulevaisuudessa viemään kehittämissuunnitelman tavoitteita eteenpäin omalla toiminnallaan.

Suositus: Villatehdas on Hyvinkään keskustan elinvoiman ja kulttuuriympäristön kannalta keskeinen kohde. Siksi tarkastuslautakunta suosittelee Villatehdasta ja kaupunkia käyttämään ennakkoluulottomasti erilaisia tapoja Villatehtaan alueen elinvoimaisuuden kehittämisen ideoinnissa. Tällaisia voivat olla esimerkiksi yhteiskehittämisprojekti jonkun ulkopuolisen tahon kanssa, palvelumuotoiluun erikoistuneiden opiskelijoiden opinnäytetöiden hyödyntäminen tai osallistava työpaja kuntalaisten kanssa.

Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäki

Miten Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäelle vuoden 2022 talousarviossa asetetut tavoitteet toteutuivat?

Tukevatko tavoitteet Hyvinkään Pelikirjan linjauksia?

Arviointi: Yhtiölle oli asetettu yhteensä kahdeksan tavoitetta, joista neljä toteutui. Turvallisuuden parantamista koskevan tavoitteen kohdalla päästiin erittäin lähelle tavoiteltua tasoa, sillä vain yksi läheltä piti -tilanne oli tapahtunut.

Kahden tavoitteen saavuttamista ei voinut arvioida. Asiakastytyväisyyden tason arviointi ei ollut mahdollista, koska asiakaskysely jäi isännöitsijän vaihdoksen vuoksi toteuttamatta. Isännöitsijätoiminnan arviointiin ei ollut käytössä ennalta sovittua kriteeristöä, joten kyseistä siihen liittyvää tavoitetta ei voinut arvioida.

Tavoitteista viisi tuki kaupungin Pelikirjan linjauksia. Kyseisillä tavoitteilla pyrittiin edistämään talouden, kestävän kehityksen, turvallisuuden ja osallisuuden päämääriä.

Tavoitteiden toteutuminen

Kulutusseuranta

Tavoite:

Kulutuksen vertailu vastaavaan sairaalarakennuksen arvoihin.

Mittari:

Kulutukset ja huoltokustannukset ovat verrokkiryhmää pienemmät. Lämmönkulutus < 145 kWh/brm2/v; sähkönkulutus < 100 kWh/brm2/v; vedenkulutus < 19 000 l/brm3/v.

Raportointi toimintakertomuksessa:

Kokonaiskulutus koko vuoden aikana oli:
lämpö 114 kWh/brm2/v
sähkö 97,4 kWh/brm2/v
vesi 18 348 l/brm3/v

Yhtiöllä on käytettävissä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin vastaaventyypisten sairaalakiinteistöjen energian ja veden kulutuksen luvut. Kulutusvertailu on sen vuoksi mahdollista.

Lämmön kulutukseen sääolosuhteilla on merkittävä vaikutus. Leudon talven vuoksi vuonna 2022 lämmön kulutus oli edellistä vuotta pienempi.

Saadun tiedon mukaan asetetuilla energian ja veden kulutuksen tasoilla ei ole vaikutusta potilaiden mukavuuteen.

Arviointi: Yhtiö onnistui alittamaan lämmön, sähkön ja veden kulutuksessa asetetut tavoitteet.

Takuutöiden tekeminen, B- ja H-rakennus

Tavoite:

Takuunalaisten vikojen ja puutteiden kirjaaminen.

Mittari:

Takuuajan vikojen ja puutteiden korjauttaminen pääurakoitsijalla. Tavoitteena jatkuva vikojen ja puutteiden 0-taso.

Raportointi

toimintakertomuksessa:

Takuuseen liittyvissä vioissa ja puutteissa saavutettiin nollassa, eli uusia takuunalaisia puutteita ei ilmennyt.

H-rakennuksen julkisivussa on ollut paljon takuuajan korjauksia. Yhtiö ei vapauta takuuajan vakuuksia ennen kuin kaikki takuuajan puutteet ja viat on korjattu.

Arviointi: Yhtiö on huolehtinut hyvin, että kaikki takuuajan viat ja puutteet tulevat korjatuiksi.

Yhtiön rakennusten erinomainen kiinteistömanageraus

Tavoite:

Hallinnollisten, taloudellisten ja teknisten tehtävien hoito.

Mittari:

Varmistaa normaalin toiminnan sujuminen, jota arvioidaan jokaisessa hallituksen kokouksessa. Mittari: hallituksen antama palaute.

Raportointi

toimintakertomuksessa:

Tavoitetta ei voida arvioida. Arviointia vaikeutti isännöitsijän vaihdos kesken toimintavuoden sekä se, että hallituksella ei ollut ennalta sovittuja kriteerejä isännöitsijän toiminnan tarkkaan arviointiin. Yleisellä tasolla hallitus piti isännöitsijän vaihdosta suuntana parempaan.

Yhtiön isännöitsijä vaihtui kesäkuussa 2022. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan yhtiön hallitus on ollut tyytyväinen nykyisen isännöitsijän toimintaan ja asiantuntemukseen. Hallituksen kokoukset ovat olleet hyvin valmisteltuja. Yhtiön hallitus on saanut riittävässä

laajuudessa selvitykset kiinteistöosakeyhtiön kulloisestakin taloudellisesta tilanteesta sekä operatiivisten toimien tilanteesta.

Muita huomioita yhtiön toiminnasta

Sairaaloiloissa toteutettiin vuoden 2022 aikana edellistä vuotta enemmän korjausurakoita. Tilamuutoksilla kehitetään potilas- ja työntekijäturvallisuutta.

Arviointi: Sairaalanmäelle on viime vuosina toteutettu merkittäviä investointeja uudisrakentamisen sekä peruskorjausten myötä. Tämä on kasvattanut Hyvinkään sairaalan merkitystä isona työnantajana Hyvinkäällä entisestään.

Tarkastuslautakunta kiittää kaupungin eri toimialojen sekä tytäryhtiöiden edustajia hyvästä yhteistyöstä. Lautakunnan saamat tiedot ovat auttaneet arviointityön onnistumisessa.

Hyvinkäällä 9. toukokuuta 2023

HYVINKÄÄN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tuula Latosuo
puheenjohtaja

Anu Karvinen
varapuheenjohtaja

Marja Heinimäki

Kosti Kallio

Juha Lappalainen

Santeri Leinonen

Toni Rintala

Timo Suikkanen

Anne Vuorinen